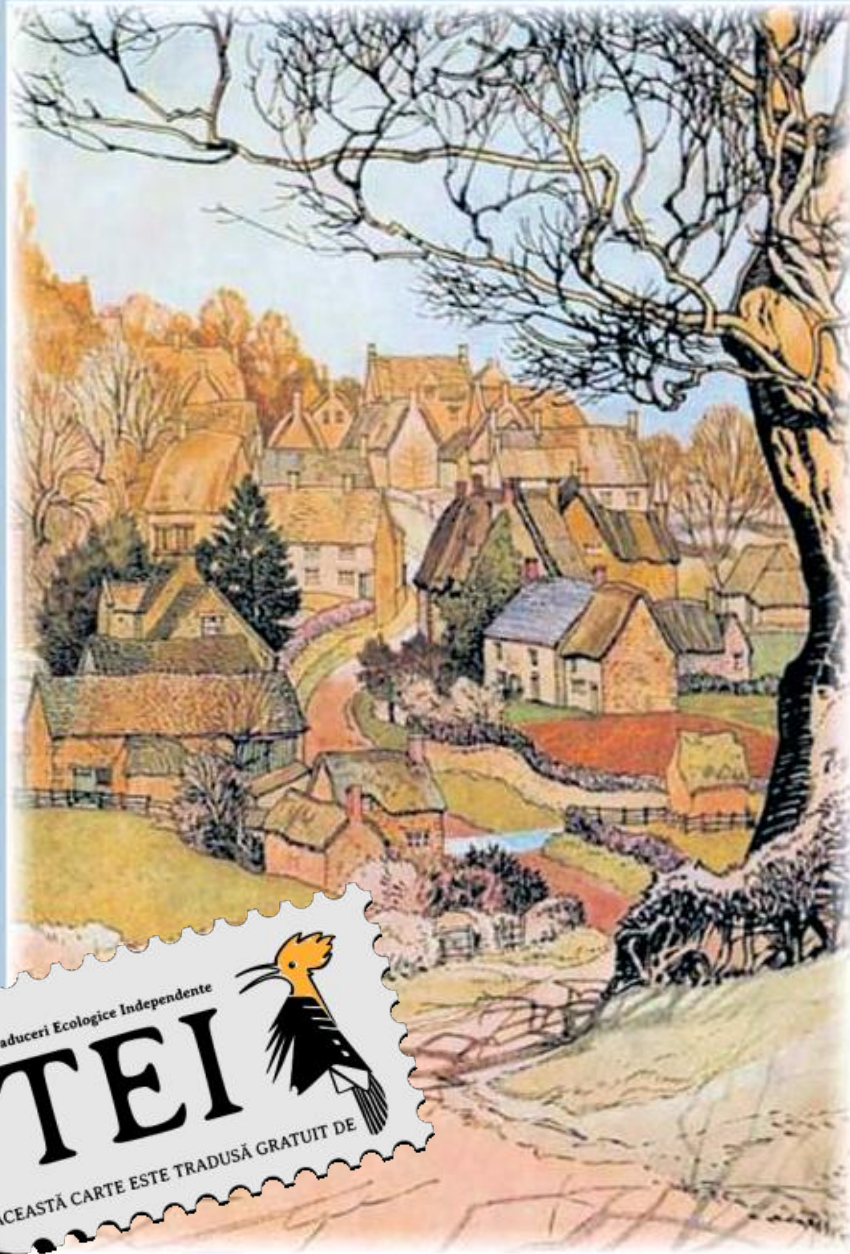

The Outline of Sanity

G. K. Chesterton

*Traducerea de față se bazează pe ediția princeps
publicată în 1927 de editura americană
Dodd, Mead & Company.*

*Volum realizat folosind sistem de operare, programe pentru layout, grafică și editare imagini
create în regim de colaborare voluntară și distribuite gratuit (freeware & open source).*

G.K. CHESTERTON

REGULILE NORMALITĂȚII

1. Sepp Holzer. **Permacultura. Ghid practic pentru agricultura la scară mică.** [Permacultură]

2. Edward Faulkner. **Nebunia aratului.** [Agricultură sustenabilă]

3. Masanobu Fukuoka. **Revoluție într-un spic.** [Agricultură sustenabilă]

4. Ianto Evans, Leslie Jackson. **Încălzitoare cu masă termică.** [Tehnici și meșteșuguri]

5. E.F. Schumacher. **Mic înseamnă frumos.** [Economie alternativă]

6. Tony Dutzik, Elisabeth Ridlington, John Rumpler. **Adevăratul preț al gazelor de șist.** [Postcapitalism]

7. Joël Carbonnel. **Gestul corect. Manualul grădinarului.** [Agricultură sustenabilă]

8. Ianto Evans, Michael G. Smith, Linda Smiley. **Casa la înde-Mână. Un ghid practic și filosofic pentru construcția casei din cob.** [Arhitectură verde]

9. David R. Montgomery. **Țărână. Cum se fac praf civilizațiile.** [Pedologie]

10. Joseph A. Coccanouer. **Buruienile, protectoarele solului.** [Agricultură sustenabilă]

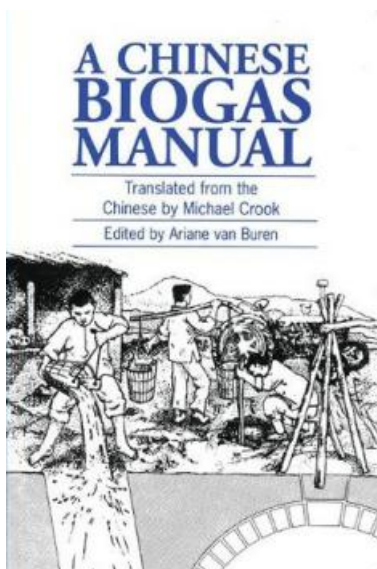
11. Rolfe Cobleigh. **Ferma oamenilor. Facerea uneltelor.** [Tehnici și meșteșuguri]

12. James H. Kunstler. **Îndelungata criză. Cum să supraviețuim catastrofelor convergente ale secolului XXI.** [Postcapitalism]

13. Becky Bee. **Cărticica meșterului cobar.** [Arhitectură verde]

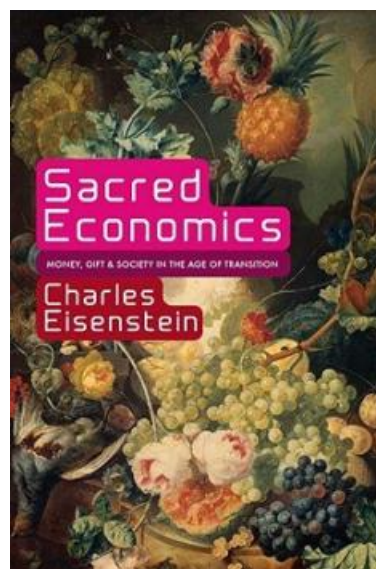
Următoarele lucrări traduse gratuit de **TEI**

Ariane Van Buren

Manualul chinezesc al biogazului

Charles Eisenstein

Economia sacră

G.K. CHESTERTON

**REGULILE
NORMALITĂȚII**

Ediția I în limba română

2013

Gilbert Keith Chesterton (1874 - 1936)

„Dacă Chesterton ar fi fost o cămilă, lucrul care i-ar fi îndoit spinarea ar fi această filosofie cu numele zăngănit de Distributism, ca alternativă deopotrivă la Capitalism și Socialism – asta am crezut eu pentru mult timp, pentru că asta citisem în biografiile lui Chesterton și, cititor naiv cum sunt, credeam că biografii chiar știu despre vorbesc.

Afundându-mă, însă, în cartea aceasta – în care sunt republicate articolele lui pe această temă – mi-am dat seama că Distributismul nu este o dambla, ci pasiunea și sufletul său. Te întorci pe firul timpului cale o sută de ani și ai un motiv bun de tot pentru a-l numi pe Chesterton un profet (cu „p“ mic). Cu alte cuvinte, cu mult înaintea lui Marshall McLuhan (el însuși un urmaș avid al lui Chesterton), el afirmă că mediul este mesajul. [...]

Lucrurile pentru care militează Chesterton sunt proprietatea privată și întreprinderea privată. Deși acestea par să sune cam la fel cu „comerțul liber“ și „întreprinderile libere“, Chesterton distinge foarte clar între ele. Unele înseamnă dreptul celor bogați de a face ce vor, iar celelalte – dreptul celor săraci de a face măcar ceva. Interpretarea lui este mai aproape de sensul inițial al actului fondator al Americii, recunoscând dreptul la viață, libertate și proprietate“. – Gord Wilson, *Amazon Vine Voice*

Traduceri Ecologice Independente

TEI

CINE SUNTEM ȘI CUI NE ADRESĂM

entru orice om lucid, este evident că România de astăzi se află în pragul colapsului, împreună cu sistemul global în care este angrenată. Dacă ar fi doar să enumerăm problemele pe care le avem, dimensiunile acestui cuvânt-înainte ar atinge cote nepermise. De la economie la cultură, de la agricultură la demografie, de la politică la ecologie, de la sănătate la învățământ, practic nu există domeniu în care să nu fie evident dezastrul în care ne aflăm – fie că vorbim, în particular, de „exodul creierelor“, de jaful politic generalizat, de raptul bancar, de rezultatele catastrofale la examenele de capacitate sau bacalaureat sau de calitatea precară a alimentelor pe care le consumăm; de febra consumeristă întreținută permanent de marile corporații, de pământul fertil vândut pe nimic, pe cale să fie otrăvit cu insecticide și pesticide, de izolarea profesioniștilor în favoarea incompetențelor sau de profunda decădere morală. Problemele pe care le avem sunt atât de complexe și de interdependente încât a crede că există remedii globale pentru ele înseamnă o naivitate vecină cu orbirea.

Noi, cei din **TEI**, considerăm că **nu există decât soluții „la firul ierbii“** – soluții demarate și întreținute de oameni care nu așteaptă subvenții de la guvern și sponsorizări de la corporații pentru a face binele. Oameni lucizi și integri, care ridică semne de întrebare asupra direcției în care se îndreaptă lumea, cu noi cu tot.

Graba în care suntem siliți să trăim ne-a confiscat timpul de gândire – nu avem timp să discernem între bine și rău, între adevăr și simulacru, între informație și minciună. Iar graba noastră și dezinformarea sunt extrem de profitabile pentru cei care ne repetă zilnic, fără încetare, că soluțiile unice de supraviețuire în ziua de astăzi sunt: job-urile epuizante, creditele pe zeci de ani pentru autoturisme sau locuințe scumpe și ineficiente și consumul dus la maxim.

TEI s-a născut pentru a face accesibile **informațiile** care dinamitează acest mod de gândire. Cărțile traduse de noi demonstrează fără greș că suntem, zi de zi, captivi ai unei imense iluzii – aceea că nu putem trăi decât așa cum trăim acum: stresați, obosiți, vlăguiți de viață, înstrăinați de valorile fundamentale care ne îndreptățesc să ne numim oameni.

În contra unui Sistem al cărui mod de funcționare implică inundarea constantă cu false informații, ne propunem să oferim publicului acele cunoștințe folositoare, ignorate în mod sistematic de „mainstream“ din simplul motiv că de pe urma lor au de câștigat numai oamenii, nu și corporațiile și guvernele. În loc de reziduuri de gândire ambalate țișător, oferim acces la cunoașterea practică. Complet gratuit, dar din dar, fără pretenții, fără trufie și fără clauze ascunse. O bibliotecă a **independenței reale** față de Sistemul absurd în care am fost aruncați în ultimile decade. O serie de cărți care, nădăjduim, vor fi pașaportul de independență în gândire și în fapte al fiecăruia dintre noi.

Așadar, cui se adresează în principal cărțile traduse de TEI? Oamenilor care știu că veșnicia nu s-a născut la sat ca să moară la oraș. Celor care s-au săturat de asfalt, de blocuri, de rate și de credite și care caută să iasă din acest angrenaj cât mai repede, dar încă nu au curaj, pentru că nu știu că **se poate** și încă nu știu **cum se face**. Celor care vor să acumuleze cunoștințe solide de agricultură sustenabilă, permacultură, arhitectură ecologică, energii alternative, tehnici și tehnologii domestice și meșteșuguri. Celor care simt șubrezenia sistemului și naufragiul global către care ne îndreptăm, oamenilor care au redus sau se pregătesc să reducă turația motoarelor, pentru că știu că viteza nu va face decât să grăbească și să amplifice impactul inevitabil cu zidul. Celor care știu că revoluțiile încep din pragul propriei case și tot acolo se termină. Țăranilor nescârbiți de sat și încă nedescurajați, dar și orașenilor care încă stăpânesc mai bine tastatura decât grebla. În fine, tuturor celor care știu că orice bucată de pământ vine la pachet cu fâșia nemărginită de Cer de deasupra ei.

TEI, noiembrie 2013

Traduceri Ecologice Independente

TEI

AJUTĂ-NE SĂ AJUTĂM!

arta pe care o citești acum pe ecran sau o ții, deja tipărită, în mâini, este rezultatul a sute de ore de muncă migăloasă – traducere, verificare terminologică, adaptare, corectură, editare, punere în pagină și design. Ca această carte să se poată naște, a fost nevoie de nenumărate e-mailuri și de mii de corecturi. **Nici un membru al grupului TEI – fie el traducător profesionist sau amator** – nu este plătit pentru munca sa; tot ceea ce facem, facem gratuit, fără să cerem burse, sponsorizări, fără să solicităm donații și fără să așteptăm medalii, diplome și, eventual, statui în fața ministerului agriculturii. Unii pot numi asta sacrificiu, alții civism, alții tâmpenie crasă și pierdere de timp.

TEI nu este umbrelă pentru nici un partid politic sau ONG; nici unul dintre noi nu are de gând să candideze la președinție sau măcar pentru un post la consiliul local la următoarele alegeri, nici unul dintre noi nu are fabrică de produs insecticide. Dar asta nu înseamnă că nu avem și noi, la rândul nostru, nevoie de ajutor. În schimbul faptului că, prin intermediul nostru, ai acces gratuit în limba română la cărți de importanță fundamentală, pe care nici o editură din România nu a avut puterea sau curajul să le traducă, te rugăm să ne dai o mână de ajutor. **Dacă te simți stăpân pe orice limbă de circulație internațională și îți poți sacrifica câteva ore lunar pentru a traduce câteva pagini împreună cu noi, dă-ne de știre la adresa de mail: carti.din.tei@gmail.com.** Cu cât vom fi mai mulți, cu atât vom putea traduce mai multe volume într-un timp din ce în ce mai scurt – performanță pe care nici o editură, din România sau chiar din străinătate, probabil că n-a atins-o vreodată.

Și chiar dacă nu ești atât de deprins cu o limbă străină, tot ne poți fi de mare folos – dă mai departe cartea de față și celelalte cărți din colecția TEI, anunță-ți prietenii, recomand-o, tipărește-o, fă-o cadou, urmărește-ne pe blogul „Cărți din tei” – cartidintei.wordpress.com, Facebook – **TEI Traduceri Ecologice Independente** și oriunde vom mai apărea. Poți chiar să-ți enervezi socrii dându-le din când în când citate din cărțile traduse și publicate de noi, promitem că nu ne supărăm. Suntem siguri că, pe măsură ce crește numărul oamenilor care știu despre

TEI, citesc și aplică cele scrise în cărțile noastre, vom fi o țară din ce în ce mai greu de mințit, de controlat și de cumpărat. Îți mulțumim! **TEI**

Pentru înscrieri, sugestii, recomandări, propuneri etc.:

carti.din.tei@gmail.com

Pentru actualizări și descărcarea gratuită a cărților TEI:

cartidintei.wordpress.com

TEI Traduceri Ecologice Independente

scribd.com/tei_independente

issuu.com/tei_independente

en.calameo.com/accounts/2421252

CUPRINS

REGULILE NORMALITĂȚII	15
În legătură cu simțul măsurii	16
Ceasul rău	25
Șansa refacerii	33
Cu simțul proporțiilor	39
CÂTEVA ASPECTE ALE MARILOR AFACERI	45
Cacealmaua marilor magazine	46
O neînțelegere în privința metodei	51
Un caz punctual	57
Tirania trusturilor	61
UNELE ASPECTE ALE PĂMÂNTULUI	69
Adevărul simplu	70
Jurăminte și voluntari	74
Adevărata viață pe pământ	81
CÂTEVA ASPECTE ALE MAȘINĂRIEI	87
Roata destinului	88
Vraja mașinăriei	93
Sclavul în vacanță	99
Om liber și Fordul său	103

NOTĂ ASUPRA EMIGRĂRII

109

Nevoia de un nou spirit

110

Religia micii proprietăți

116

UN REZUMAT

123

REGULILE NORMALITĂȚII

În legătură cu simțul măsurii

Ceasul rău

Șansa refacerii

Cu simțul proporțiilor

În legătură cu simțul măsurii

i s-a cerut să republic aceste note – care au fost tipărite într-un ziar local – ca o schiță originală a unor aspecte concrete a instituției Proprietății Private, acum o idee complet uitată datorită susținerii jurnalistice a ideii de Inițiativă Privată. Adevărata problemă este că cei care au publicat în domeniu au amintit prea mult despre a doua idee în detrimentul celei dintâi. Astfel, un hoț de buzunare este cu siguranță un campion al inițiativei private, privind din perspectiva ideii de Inițiativă Privată. Dar cred că am exagera să afirmăm că un hoț de buzunare este un campion al Proprietății Private. Ideile legate de Capitalism și Mercantilism, așa cum le vom dezvolta mai târziu, predică mai degrabă dezvoltarea unei afaceri decât conservarea acesteia și a bunurilor existente; în cel mai bun caz acestea au încercat să-l disimuleze pe hoțul de buzunare prin atașarea acestuia unor virtuți ale corsarului. Pe de altă parte, ideea Comunismului încearcă să îl reformeze pe hoțul de buzunare prin interzicerea tuturor buzunarelor.

Buzunarele și prin extensie posesiunile fizice, în general, îmi par mai normale și mai demn de apărut decât ideea individualismului murdar ce ne predică inițiativa privată. În speranța că ar putea ajuta pe alții să înțeleagă acest lucru, am decis să reproduc aceste articole așa cum sunt ele, nesuferite, iar unele încă foarte actuale în forma lor inițială. Într-adevăr, este foarte dificil să le reproducem în această formă, deoarece au existat note editoriale la o controversă în mare parte inițiată de către alții; sunt mulțumit că este prezentată cel puțin ideea generală. În orice caz, „*Inițiativa privată*“ nu este tocmai cea mai nobilă cale de a demonstra adevărul uneia dintre cele 10 Porunci.

Au existat cel puțin acele vremuri în care această inițiativă a fost mai mult sau mai puțin reală. Radicalii din Manchester au predicat un fel de competiție mai degrabă crudă și nemiloasă; dar cel puțin aceștia practicau ceea ce și predicau. Însă astăzi, ziarele laudă inițiativa privată și predică exact contrariul a ceea ce ar dori cineva să facă în activitatea economică. Tendința practică a tuturor afacerilor de azi este înspre combinații comerciale gigantice, adesea imperiale, impersonale, inter-naționale, un fel de uniune comunistă, spre lucruri cel puțin colective dacă nu colectiviste.

Este foarte bine să repetăm cu obsesie, „Ce vom face în întâmpinarea socialismului?“. Este în mod egal la fel de relevant să adăugăm „Ce vom face în continuare chiar și fără socialism?“. Răspunsul evident este – Monopolul. Cu siguranță nu putem vorbi în acest caz de inițiativă privată. Trustul american nu este o inițiativă privată. Am fi mai aproape de adevăr să spunem că Inchiziția spaniolă a fost o instituție de judecată privată. Situația de monopol de pe o piață nu are nimic de a face cu inițiativele private sau afacerile particulare. Acesta există tocmai ca să obstrucționeze inițiativa privată. Și acest sistem de trust sau monopol, care distruge complet proprietatea privată, ar putea să fie obiectivul nostru actual în ceea ce privește progresul în lipsa propagării în lume a socialismului.

Așadar, eu sunt unul dintre aceia care spun că remediul la centralizare este descentralizarea. A fost descris ca un paradox. Aparent avem de a face cu lumea poveștilor

când spunem că atunci când capitalul se acumulează în mâinile unor foarte puțini oameni, lucrul corect este să îl redistribui în mâinile celor mulți. Socialiștii ar pune capitalul în mâna a și a mai puținor oameni; iar aceștia ar fi chiar politicienii, care (așa cum știm) întotdeauna administrează în interesul mai multora. Dar înainte de a-mi face cunoscută pledoaria mea, întrezăresc necesitatea de a o prefața cu aceste câteva paragrafe, explicând mai pe larg câțiva dintre termeni și detaliind câteva dintre ipotezele mele de lucru. În ziarul săptămânal am purtat o polemică cu oameni care cunoșteau doar rezumatul a ceea ce eu susțineam; astfel, ca să fiu bine înțeles, noi trebuie să începem cu câteva definiții sau, cel puțin, descrieri a unor termeni.

Asigur cititorul că folosesc cuvintele cu sensul lor bine definit, cu toate că există posibilitatea ca aceste cuvinte să fie folosite și cu alt sens; și că neînțelegerea și confuzia ce s-ar putea crea nu se pot ridica la nivelul de demnitate oferit de o diferență de opinie.

De exemplu, Capitalismul cred că este un cuvânt supărător. Ideea care îmi vine în minte când spun acest cuvânt, este destul de clară și definibilă conceptual; doar că numele nu se potrivește definiției. Inevitabil, trebuie să avem un cuvânt pentru a defini acest concept. Când spun „Capitalism“, eu înțeleg în mod normal o chestiune despre care se poate spune că: „Este acel sistem economic și social în care coexistă o clasă a capitaliștilor, greu de identificat și relativ mică ca și proporție, în mâna cărora se concentrează o mare parte din capital, ca urmare o mare parte din cetățeni vor sluji pentru un salariu la acești capitaliști“. Această stare de fapt poate și chiar există, și ar trebui să avem un cuvânt pentru această situație, chiar un mod de discuție. Indubitabil cuvântul actual folosit este prost ales deoarece este folosit de alți oameni pentru a desemna și defini alte lucruri.

Unele persoane par să asocieze cuvântul cu proprietatea privată. Alții presupun că orice implică folosirea capitalului semnifică că avem Capitalism. Dar dacă folosirea cuvântului ca înțeles este prea literală, atunci este și prea generală, prea largă. Astfel dacă folosirea capitalului semnifică capitalism, atunci totul este capitalism. Atunci socialismul este capitalism și anarho-comunismul este capitalism; și toate încercările revoluționare, oricât de sălbatice, au fost capitalism. Părinții doctrinei comuniste, Lenin și Troțki, au crezut la fel de mult ca și părinții doctrinei capitaliste, Lloyd George și Thomas, că operațiile economice de azi trebuie să aibă un surplus (profit) pentru operațiunile economice de mâine. De fapt semnificația economică a capitalului o reprezintă tocmai această chestiune. În acest caz, cuvântul este complet nefolositor.

Sensul dat de mine cuvântului poate fi arbitrar, dar nu poate fi considerat nefolositor. Dacă capitalism înseamnă proprietate privată, eu sunt capitalist. Dacă capitalism înseamnă capital, atunci toată lumea este capitalistă. Dar dacă capitalismul înseamnă această condiție particulară a capitalului, și anume doar forma de plată către angajați prin salarii, atunci vorbim de ceva, chiar dacă ar fi trebuit să semnifice altceva.

Adevărul este că ceea ce noi numim Capitalism ar trebui să îl numim Proletarianism.

Sensul pe care trebuie să îl accentuăm nu este acela că avem câțiva oameni care dețin capital, ci acela că cei mai mulți oameni nu dețin decât salariile lor și asta pentru că nu dețin deloc capital. Am făcut eforturi imense pentru a introduce în vorbirea curentă

termenul de Proletarianism în loc de Capitalism. Dar intențiile mele au fost pavate cu neînțelegeri și o grămadă de probleme, prin răstălmăcirea vorbelor mele.

Accept această situație, dar în final eu deplâng modul actual de apărare a actualului sistem capitalist. Vorbim de o apărare a modului de menținere a majorității oamenilor sub robia salariului; adică, menținerea majorității oamenilor fără capital. Nu sunt sigur cine preferă să transmită aceste idei în mod incorect, adică le răstălmăcește. Sunt total indiferent cu termenul comparat, cu înțelesul său. Nu mă interesează dacă numesc un lucru sau altul cu acest cuvânt care începe cu „C“ atât timp cât se aplică unui lucru și nu altuia. Nu mă afectează să folosesc un termen în mod aleatoriu ca un semn matematic, dacă acesta a fost acceptat ca un semn matematic.

Nu mă afectează să numim Proprietatea cu x și Capitalismul cu y, atât timp cât nimănui nu-i trece prin gând să spună $x = y$. Nu mă supăr dacă spunem „pisică“ pentru capitalism și „câine“ pentru distributism, astfel încât oamenii să înțeleagă că aceste lucruri sunt diferite la fel ca și o pisică și un câine când se bat. Propunerea unei distribuții mai largi a capitalului are aceeași hibă, indiferent de cum o vom numi sau interpreta. Este același lucru dacă am spune că avem prea mult capitalism într-un fel sau prea puțin capitalism în alt fel. Și chiar aș deveni foarte scrupulos să spun că folosirea capitalului trebuie făcut în mod capitalist.

Gândind în acest fel am putea spune atunci că tot ceea ce este social trebuie să fie Socialist; rezultă că am putea spune că avem Socialism și la o chermază de seară sau la un sprîț cu prietenii. Ceea ce cu regret, trebuie să o spunem, nu este cazul.

Totuși, există suficientă ambiguitate conceptuală când vine vorba să vorbim despre Socialism folosind un cuvânt sau o definiție. Socialism este un sistem în care societatea privită ca un organism social unitar este responsabilă pentru toate procesele economice interne, sau pentru toate procesele interne care afectează viața și traiul cetățenilor săi. Dacă ceva important este vândut, Guvernul a vândut; dacă ceva important se dă, Guvernul a dat, dacă ceva important este tolerat, Guvernului i se datorează acest lucru. Este exact reversul anarhiei; este entuziasmul extrem pentru autoritate. În multe privințe este acceptabil datorită demnității morale a minții; este o acceptare colectivă a unei responsabilități complete. Dar este o prostie a Socialiștilor de a se plânge atunci când susținem că socialismul înseamnă distrugerea libertății. Este aproape la fel de prostesc ca Antisocialiștii să se plângă de brutalitatea nefirească și dezechilibrată a guvernului socialist atunci când oprimă opoziția politică. Un guvern socialist este acela care prin natura sa nu tolerează nici o opoziție adevărată și reală. De aceea Guvernul asigură totul; în final este absurd să ceri unui Guvern să asigure opoziție.

Nu poți merge la Sultan să-i spui cu reproș: „Nu ai făcut nici un aranjament pentru fratele tău ce a încercat să te detroneze și să-ți preia califatul“. Nu poți merge la un rege din timpul evului mediu să îi spui: „Te rog să îmi împrumuți o mie de lăncieri și o mie de arcași, deoarece doresc să pornesc o rebeliune împotriva ta“. Cu atât mai puțin putem reproșa unui Guvern care încearcă să facă totul, deoarece odată făcute de el, de ce să renunțe la acestea. Opoziția și revolta depind de proprietate și libertate. Acestea pot fi

tolerate doar acolo unde și alte drepturi au prins rădăcini, pe lângă dreptul principal al cârmuitorului. Aceste drepturi trebuie să fie protejate de o moralitate pe care însuși cârmuitorul ar ezita să o desfidă. Un critic al Statului poate exista doar când există un sens religios al dreptății ce protejează plângerile sale de armele Statului, sau cel puțin de stiloul sau presa scrisă a acestuia. Este absurd să presupunem că Regele și-ar oferi stiloul regal pentru a semna un regicid sau Guvernul și-ar oferi mass-media aservită pentru expunerea matrapazlăcurilor sale.

Acesta este socialismul, cu aceasta se mănâncă, astfel dacă toată mass-media nu este aservită Guvernului cei care sunt împotriva sunt oprimați. Totul este etalonat de justiția Statului; acesta pune toate ouăle într-un singur coș. Multe dintre ele s-ar putea să fie stricate; chiar și așa nu ți se va acorda dreptul să le folosești în alegerile politice.

Cu aproape cincisprezece ani în urmă, câțiva dintre noi am început să predicăm politica proprietății mici distribuite (de atunci și-a asumat numele ciudat dar corect de Distributism) așa cum ar fi trebuit să spunem atunci, ca un manifest împotriva celor două curente ideologice extreme, respectiv Capitalismul și Comunismul. Primele critici primite au venit din partea unuia dintre cei mai inteligenți fabianiști¹, în special prin domnul Bernard Shaw². Forma primelor critici aduse convingerilor noastre a fost pur și simplu statuarea că ideile noastre sunt imposibil de realizat. A fost doar un caz de credulitate catolică în legătură cu poveștile cu zâne. Legea chiriilor, și alte legi economice, au condus în mod inevitabil ca pâraiele proprietății private să fie înghițite de lacurile de acumulare ale plutocrației.

Azi am avea cel puțin un răspuns, chiar dacă noi am identificat mai multe, care ar clarifica întrebarea dacă aș repeta acest punct principal. Este adevărat că eu cred în povești cu zâne – în sensul că mă minunez așa de mult la ceea ce există și sunt mult mai pregătit să accept ceea ce ar putea să existe. Îl înțeleg pe omul care crede în Șarpele de Mare pe pământ și că sunt mai mulți pești în apă decât s-au scos vreodată din apă. Dar cred în aceste lucruri mai mult din cauză că persoana, care în strădania sa încearcă să respingă Șarpele de Mare, spune nu numai că nu există șerpi în Islanda, ci nici în restul lumii. Să presupunem că domnul Bernard Shaw, comentând despre aceste credulități, m-ar blama că pot crede (în baza unor povești spuse de niște preoți mincinoși) că pietrele ar putea fi aruncate în aer și menținute acolo suspendate în forma unui curcubeu. Să presupunem că el mi-ar spune cu gentilețe să nu cred astfel de minuni popești, dacă totuși am auzit vreodată explicată științific legea gravitației. Și după toate acestea, să presupunem că el încerca doar să îmi explice imposibilitatea construirii unei arcade.

Cred că majoritatea dintre noi și-ar forma două concluzii principale legate de el și școala sa. Mai întâi, am crede că este foarte prost informat în legătură cu ceea ce semnifică recunoașterea unei legi ale naturii. O lege a naturii poate fi descoperită prin a-i opune

---

1 organizație britanică, fondată în 1884, al cărei scop era impunerea socialismului în mod gradual, prin reforme, nu prin mijloace revoluționare. - TEI

2 1856 – 1950. Famos dramaturg irlandez, cofondator al London School of Economics and Political Science - TEI

rezistență, prin folosirea ei sau pur și simplu prin folosirea ei împotriva ei însăși, ca și în cazul arcadei.

În al doilea rând, cu mai multă putere, am putea crede că ei sunt extraordinar de prost informați despre ceea ce s-a făcut deja pe acest pământ.

În mod similar, primul fapt în discuția dacă micile proprietăți pot exista este că ele chiar există. Este o certitudine că acestea nu numai că există, dar și supraviețuiesc. Domnul Shaw a afirmat, într-un fel de furie abstractă, că „micile proprietăți nu vor rămâne mici”. Este interesant să notăm că oponentii existenței unor astfel de proprietăți aduc două acuzații foarte inconsistente acestora. În mod constant aceștia ne spun că viața țărănească este monotună, neprogresistă, întunecată de superstiții ciudate, un fel de cale de supraviețuire specifică Comunei Primitive. Astfel, în timp ce ei ne iau în zeflema legat de supraviețuire, tot aceștia încearcă să ne argumenteze că mica proprietate nu poate supraviețui.

Ei îl compară pe țăran cu o plantă perenă împotmolită în nămol; și apoi tot ei refuză să o planteze în alt loc, pe un alt teren mai bun, astfel încât ea să nu mai rămână împotmolită. Acum, primele două tipuri de acuzații sunt destul de discutabile; dar ca să denunți țăranimea, criticii trebuie să admită că există țărani care să fie criticați. Și dacă ar fi adevărat că ei au întotdeauna tendința să dispară rapid, atunci nu ar fi adevărat că ei se dau în spectacol cu acele obiceiuri primitive și opinii conservatoare pe care nu doar că le aplică, de fapt, le expun cu nonșalanță, iar din cauza acestora primesc reproșurile din partea criticilor. Bunul simț ne indică faptul că nu putem acuza un lucru că este antic și în același timp că este efemer. Este o chestiune clară, ca lumina zilei, că micile proprietăți țărănești nu sunt efemere. Oricum, domnul Shaw și școala sa nu ar trebui să spună că arcadele nu se pot construi, apoi să desfigureze priveliștea generală. Statul distributist nu este o ipoteză ce trebuie combătută, ci mai degrabă un fenomen care trebuie explicat și înțeles.

Adevărul este că avem prejudecata că micile proprietăți conduc firesc către Capitalism. Aceasta este o imagine a ceea ce de fapt niciodată nu a avut loc. Adevărul se relevă chiar și prin noțiuni de geografie, noțiuni, care din punctul meu de vedere au fost omise în mod ciudat. De nouă ori din zece, o civilizație industrială specifică capitalismului modern, nu se dezvoltă, indiferent de zona în care apare, în locuri în care civilizația țărănească de tip distributist are rădăcini adânci. Capitalismul este un monstru care se dezvoltă în deșert. Înrobirea industrială s-a dezvoltat aproape în toate locurile în care vechea civilizație țărănească era absentă sau prezența sa mult subțiată. De aceea s-a dezvoltat mai ușor în nordul Angliei decât în sudul ei; mai precis din cauză că Nordul comparat cu Sudul a fost relativ gol și lipsit de orice civilizație pe când în sud se dezvoltă o civilizație a ghilldelor meșteșugărești și micilor țărani proprietari. De aceea industria s-a dezvoltat mai ușor pe continentul american decât pe continentul european; mai precis pentru simplul fapt că în America nu a fost necesar decât să înlături o mână de sălbatici, pe când în Europa, ar fi trebuit să se înlătore cultura mulțimilor de ferme. Oriunde s-a așezat a făcut trecerea de la colibe la orașul manufacturier.

Oriunde coliba s-a transformat într-o fermă liberă aceasta nu s-a mișcat un centimetru către orașul manufacturier. Oriunde a existat un simplu stăpân și un simplu șerb, aproape instantaneu se puteau transforma într-un simplu angajator și celălalt într-un simplu angajat. Oriunde există un om liber, chiar și când acesta nu este foarte puternic sau foarte bogat, simpla sa existență oprește pur și simplu capitalismul industrial. Capitalismul industrial este un inamic care și-a însămânțat tarele peste tot, este un dușman care este pe deasupra și laș. Asta pentru că nu poate să-și însămânțeze sporcăciunile decât pe loc viran, unde grâul nu încolțește și nu poate sufoca aceste buruieni.

Pentru a relua parabola noastră din nou, spunem mai întâi că arcada există; și nu numai că există, dar și rămâne. O sută de apeducte și amfiteatre romane sunt acolo să ne arate că ele vor rămâne mai mult decât orice altceva. Și dacă o persoană progresistă ne va informa că o arcadă întotdeauna se va transforma într-un coș de fum industrial, sau chiar că o boltă va cădea întotdeauna pentru este mai slabă decât un coș de fum industrial, sau că indiferent de când și unde se prăbușește bolta oamenii percep că aceasta trebuie înlocuită cu un coș de fum industrial – de ce, vom îndrăzni totuși să ne exprimăm dubiile pentru aceste trei afirmații. Ceea ce putem totuși admite este că principiul de construcție a coșului de fum este mai simplu decât cel al bolții; și de acea coșul de fum industrial, asemenea unui turn feudal, poate crește mai ușor în sălbăticie.

Dar imaginea creată are încă o aplicație în plus. Dacă în acest moment țările latine au la bază modelul nostru bazat pe mica proprietate, acest lucru se datorează faptului că de-a lungul timpului, ele au fost singurele exemplare ale bolții alegorice. A fost o vreme când toate bolțile erau romane; și în acea vreme un om ce trăia pe malul Tamisei știa foarte puțin despre acestea așa cum domnul Shaw știa despre proprietarii țărani. Desigur aceasta nu înseamnă că noi ne luptăm sub stindarde străine sau spunem că bolta este apanajul Italiei; este ca și când am dori ca Tamisa să fie la fel de galbenă ca și Tigrul, sau că am avea o dorință deosebită pentru macaroane sau alte paste făinoase. Principiul bolții este creat de om și poate fi aplicat de oricine dorește. La fel este și cu principiul proprietății private judicios distribuite. Faptul că avem câteva bolți romane în Britania nu este o dovadă că bolțile nu pot fi construite, dimpotrivă este un argument că ele se pot construi.

Și acum pentru a completa analogia, care este de fapt principiul bolții? Poți să îi spui dacă vrei că este un afront adus gravitației; vei fi mai aproape de adevăr dacă vei spune că este un recurs asupra gravitației. Principiul afirmă că prin combinarea mai multor pietre de o anumită formă într-un anumit fel, putem preveni căderea acestora. Și, deși imaginea mea este mai degrabă o ilustrație, ea poate fi folosită cu succes în imaginarea mai multor proprietăți de dimensiuni asemănătoare care combinate într-o anumită formă, într-un anumit fel, rezistă unei căderi. Ceea ce păstrează o boltă întreagă este de fapt presiunea reciproc egală exercitată de pietre una asupra celeilalte. Presiunea reciproc egală exercitată poate fi considerată pe de o parte un ajutor reciproc sau pe de altă parte o obstrucție reciprocă. Nu este greu de arătat că într-o societate sănătoasă presiunea morală exercitată de diferite proprietăți private acționează în același fel ca și într-o boltă. Dacă totuși alte

școli filosofice găsesc cheia de lucru sau comparația insuficientă, trebuie căutată alta. Este clar că nici o forță naturală nu poate zădărnici evidența. Să spunem că orice lege, ca cea a arendei de exemplu, este împotriva evidenței și este adevărată doar în sensul în care multe legi naturale sunt împotriva oricăror legi morale chiar împotriva esenței umanității.

Gândind astfel, argumentele științifice sunt irelevante în cazul nostru pentru proprietate așa cum pentru domnul George Bernard Shaw vivisecția nu i-ar aduce nimic nou ideilor sale.

În cele din urmă, nu este numai adevărat că bolta proprietății a rezistat, este adevărat că și structurile de clădiri ce încorporează astfel de bolți s-au dezvoltat, atât cantitativ cât și calitativ. De exemplu, țaranul francez, înainte de Revoluția franceză era deja fără o dată precisă proprietar; și-a făcut proprietatea sa mai privată și mai absolută, nu mai puțin. Francezii astăzi nu au abandonat sistemul, din contră au dovedit pentru a doua oară, dacă nu pentru a suta oară, că folosesc cel mai stabil model de prosperitate în vremuri de restriște.

O revoluție la fel de eroică, de neînving, a avut loc în Irlanda fără să țină seama de visul Socialist sau realismul Capitalist, cu o energie conducătoare de care nimeni încă nu este în stare să îi prevadă limitele. Astfel că, atunci când bolta rotundă a Romanilor și Normanzilor a rămas în timp ca un soi de relieu, renașterea Creștinismului a găsit pentru boltă o nouă întrebuințare, un nou motiv de a exista.

Ce înțelegem prin „presiune egală“ asupra pietrelor din boltă? Mai multe lucruri sunt de spus legat de acest detaliu; în general noi ne referim la pasiunea modernă, neîncetată și fără odihnă de a cumpăra și a vinde lucruri, ce merge mână în mână cu extrema inegalitate între oamenii prea bogați și oamenii prea săraci. Explicația continuității țărănimii (pe care oponenții pur și simplu sunt forțați să o lase neexplicată) este că, acolo unde există independență, aceasta este evaluată ca orice altă virtute când ne referim la un om normal; astfel nici un om nu merge gol sau nu este bătut cu un băț de închiriat.

Teoria acelor care spun ce cei care au în viață un start relativ egal ca și bunăstare nu pot rămâne egali în viitor este o eroare ce se regăsește într-o societate în care zestrea de pornire a fiecăruia este foarte diferită. Este adevărat că, dacă capitalismul a trecut peste un anumit punct, proprietățile fragmentate și risipite sunt rapid devorate. Cu alte cuvinte, acolo unde există o comunitate restrânsă de mici proprietari acestea sunt distruse de capitalism; dar acest lucru nu mai este valabil când avem de a face cu o comunitate mare de mici proprietari.

Un exemplu ar fi dacă s-ar dovedi că Niagara nu este altceva decât un lac. Dar, odată ce întoarcem lacul cu vârful în sus atunci întreaga apă se va scurge într-o singură direcție. Lasă lacul ca și lac, sau nivelul ca nivel, și nimic nu poate opri acel lac să rămână așa până la sfârșitul lumii, așa cum multe nivele ale țărănimii vor rămâne așa până la sfârșitul lumii. Acest fapt este dovedit de experiență, chiar dacă nu este explicat de experiență; dar, de fapt, este posibil să sugerăm nu numai experiența cât și explicația. Adevărul este că nu există o tendință economică către dispariția micii proprietăți, până când acea mică proprietate devine așa de mică încât încetează să mai existe ca atare. Dacă un om are 50 de

hectare de pământ, iar altul are doar jumătate de hectar este mai mult ca probabil că acesta din urmă nu va putea trăi de pe urma acestei jumătăți de hectar.

Apoi pentru cel mai mic proprietar va exista tendința să vândă jumătatea sa de hectar astfel încât celălalt om să devină mândrul proprietar a 50 și 1/2 hectare de pământ. Dar dacă am avea un om proprietar a 15 hectare, iar altul a 20 de hectare nu va exista o nici o tendință economică a primului de a vinde celui de-al doilea. Este fals să insinuezi că primul om nu poate trăi din cele 15 hectare ale sale sau cel cu 20 nu este mulțumit de cât are. E ca și când aș spune că nu pot să dețin un cal pentru că am un vecin excentric care deține un elefant.

Inutil să mai amintim, aceluia care insistă că nu există sistem de proprietate relativ egal în mărime, că argumentația lor se bazează pe o noțiune care deja a existat. Ei trebuie să presupună, pentru a-și dovedi punctul de vedere, că oamenii din Anglia, de exemplu, au pornit la un moment dat de la același nivel apoi rapid s-a dezvoltat inegalitatea între ei. Aceasta doar scoate mai bine în evidență cu umor ceea ce ei pretind că este o imposibilitate, în acest caz ei îi asumă existența chiar dacă de fapt niciodată nu a fost așa. Aceștia vorbesc de parcă primul Rothschild ar fi fost un țăran care cu mare răbdare a plantat verze mai bine decât alți țărani devenind apoi ceea ce a devenit.

Adevărul este că Anglia a devenit o țară capitalistă deoarece a fost o vreme îndelungată o țară condusă oligarhic. Ar fi mult mai greu să semnalăm în ce fel o țară ca și Danemarca trebuie să devină oligarhică. Dar cazul devine și mai puternic atunci când adăugăm componenta etică la bunul simț economic. Acolo unde cândva exista un sistem social bazat pe micile proprietăți private, acestea având rădăcinile adânc înfipte în societate, opinia publică este mai puternică decât orice lege; adesea (în zilele noastre cu atât mai remarcabil) o lege este mai degrabă o expresie a opiniei publice. Ar fi foarte dificil pentru oamenii zilelor noastre să își imagineze o lume în care bărbații nu ar fi în general admirați pentru „talentele“ lor în a pizmui și distruge ce-i al vecinului, vă asigur însă că aceste „talente“ au prevalat de-a lungul timpului pe pământ.

Adevărul este că aceste prime obiecții a imposibilității în abstract sunt ca niște muște în fața tuturor evidențelor experiențelor naturii umane. Nu este adevărat că o cutumă morală nu poate ține în frâu pe majoritatea oamenilor cu un anumit statut social, și chiar să protejeze această normă morală în timp. E ca și când am spune că deoarece unii bărbați sunt mai atractivi decât alții, locuitorii cartierului londonez Balham aflați sub conducerea reginei Victoria nu vor putea fi aranjați după un model monogam, respectiv soț și soție. Mai devreme sau mai târziu, s-ar putea spune, toate femeile vor fi văzute adunate ciorchine în jurul câtorva bărbați fascinanți, celorlalți revenindu-le doar sihăstria. Curând întregul cartier se va transforma într-o mare mănăstire înconjurată de două sau trei haremuri. Desigur, nu este cazul.

Nu este cazul în Balham-ul zilelor noastre chiar dacă tradiția instituției căsătoriei se va pierde vreodată în acest cartier. Atât timp cât această cutumă morală este vie, atât timp cât adulterul este reprobabil în societate sau fiind credincios unei căsnicii este de admirat, există anumite limite ca să ajungem la starea de destrăbălare amintită mai sus care să

modifice echilibrul sexelor. La fel, un latifundiar ar putea foarte repede să identifice că există anumite limite până la care poate să cumpere pământ într-un sat irlandez, spaniol sau românesc.

Atunci când chiar se gândește în mod dușmănos să-i fie luată vinăria lui John, precum și nevasta lui George, se va găsi imediat un profet local care să spună că aceasta este judecata lui Dumnezeu. În cazul capitalismului când cineva își adaugă domeniul unul după altul este lingușit; dar în cazul existenței sistemului de proprietari relativ egali în dimensiuni acesta este luat în derâdere, considerat chiar sărit de pe fix. Rezultatul obținut la țară, în sat este că acesta nu s-a scufundat în plutocrație și nici suburbia în poligamie.

Proprietatea este o chestiune de onoare. Din acest punct de vedere contrariul cuvântului „proprietate“ este cuvântul „prostituție“. Și nu este adevărat că un om întotdeauna va vinde ceea ce este sacru pentru el, cum ar fi corpul său sau moșia părintească. Unii o fac în ambele cazuri; și făcând-o devin niște paria ai societății din care provin. Deci nu poate fi adevărat că o majoritate trebuie să se comporte astfel; și oricine ar spune acest lucru, este un ignorant, nu intră în planurile și propunerile noastre, nu intră în viziunea și idealurile nimănui, nici ale distributivismului sau ale diviziunii capitalului prin acest proces, avem în avantajul argumentației noastre evenimentele istorice și substanța intrinsecă a umanității. Cel ce susține cele de mai sus este un barbar care nu a văzut vreodată o cupolă.

În notele pe care le-am scris se va vedea cu siguranță că restaurarea acestui model, așa simplu cum este el de fapt, este mult mai dificil de realizat într-o lume deja complicată. Aici doar am trasat acest model în forma sa cea mai simplă așa cum am început de fapt discuția noastră. Nu sunt de acord cu punctul de vedere că o asemenea „reacție“ nu se poate. Îmi păstrez vechea dogmă mistică care spune că ceea ce Omul a făcut, Omul poate să facă. Criticii mei se pare că vin cu o dogmă de un mai înalt misticism:

Un Om nu mai poate face nici un lucru deoarece l-a făcut deja. Cam asta se vrea să se înțeleagă atunci când se spune că mica proprietate este „antică“. Adică înseamnă că sistemul de proprietate este mort. Singura concluzie la care ajungem în acest moment este aceea că asistăm la creșterea numărului celor care își pierd proprietatea, în fața unui sistem care este în mod egal inuman și impersonal, indiferent de numele său Comunism sau Capitalism. Dacă nu ne putem întoarce, nu cred că mai merită să mergem înainte.

În fața noastră ne așteaptă monotonia și platitudinea unui sistem standardizat la maximum indiferent că vorbim de Socialism sau Capitalism. E ciudat că unii dintre noi și-au găsit echilibrul mental, chiar dacă numai într-o viziune, în timp ce restul merg înaintea înălțuții pentru eternitate într-o masă diformă fără libertate, progres și fără speranță.

Ceasul rău

tunci când suntem pentru un moment satisfăcuți, sau ghiftuiți, atunci când citim ultimele noutăți din domeniile de avangardă ale științei, sau ultimele acțiuni ale curții de justiție, ne abatem atenția asupra telenovelelor din ziar, cum ar fi „Otrăvită de mama ei“ sau „Misterul inelului roșu de nuntă“ în căutarea a unor informații mai ușoare, care sunt mai odihnitoare, mai bine adaptate la viața de zi cu zi. Dar pe măsură ce dăm paginile, în trecerea noastră de la fapte incredibile la ficțiune posibilă, mai mult ca probabil că vom întâlni o frază specifică despre subiectul general al degenerării sociale. Există chiar câteva fraze cu caracter de axiomă pe care le vom regăsi cu precădere în ziarele publicate în prezent.

Aceste axiome au ca scop inducerea unei senzații liniștitoare. Este exact ca un titlu al unui articol de genul „Speranțe ale stabilității“ din care aflăm că lucrurile nu sunt stabile; sau o discuție de genul „Reînvierea Comerțului“ care este de fapt o parte a comerțului jurnalistic ce periodic reînvie. Propoziția la care mă refer dorește a induce următorul efect: și anume că frica legată de degenerarea socială nu trebuie să ne streseze cu nimic, deoarece astfel de temeri au existat în toate perioadele istorice; și că întotdeauna au fost persoane mai romantice, adevărați poeți ce au zugrăvit în culori idilice „perioada veche, cea de aur“.

Sensul acestor declarații este de a satisface mintea; cu alte cuvinte, introducerea acestor propoziții în mintea noastră astfel încât acestea să ne oprească tocmai din gândit. Un om care crede că a progresat pe cele mai înalte culmi de civilizație nu mai dorește să se gândească la ridicarea ștachetei de progres. Omul care a respins o plângere pe motiv că este bătrân, în sinea sa consideră că nu mai este necesar să spună ceva nou. El este mulțumit să-și folosească această scuză pentru lucrurile existente; și pare incapabil să ofere noi idei asupra subiectului discutat. Acum, de fapt, există un număr de mai multe gânduri ce ar putea fi sugerate de subiectul abordat. Sunt de acord că această noțiune privind declinul statului a fost sugerată de-a lungul istoriei, de multe persoane, unele dintre ele, din nefericire, poeți. De aceea de exemplu, Byron¹, un personaj notoriu, melodramatic și posac de fire, avea impresia sau cineva l-a influențat negativ să creadă că insulele grecești au fost mai puțin glorioase în arte și război sub jugul turcesc decât în zilele bătăliilor de la Salamis sau în timpul republicii lui Platon. De asemenea Wordsworth², apelând la un sentimentalism de modă veche, pare că insinuează că Republica Venețiană nu mai era așa de puternică atunci când Napoleon cucerea Italia comparativ cu vremurile când comerțul și arta sa umpleau lumea de o multitudine de culori. Mulți alți autori în secolele al optsprezecelea și cel de al nouăsprezecelea au mers și mai departe și au afirmat că Spania modernă joacă un rol mult mai puțin important în geopolitica mondială comparativ cu perioada marilor descoperiri geografice sau perioada victoriei de la

1 1788 – 1824. Unul dintre cei mai faimoși poeți romantici englezi - TEI

2 1770 – 1850. Poet englez aparținând primei perioade romantice - TEI

Lepanto¹. Alții, lipsiți total de optimism care este sufletul comerțului, au făcut o altă perversă comparație între condițiile actuale și cele trecute ale aristocrației comerciale ale Olandei. Unii chiar au avut curajul să spună că Tirul și Sidonul² nu mai sunt la modă cum erau odată; chiar a fost cineva care a spus la un moment dat „ruinele Cartaginei“.

Într-o exprimare mai simplă, putem spune că toate aceste argumente au un mare gol. Când cineva a spus, „Existau oameni în trecut la fel de pesimiști ca și tine astăzi, trăind într-o societate care nu era în declin, ci în plină expansiune civilizațională“ avem voie să îi răspundem, „de acord, dar au existat și oamenii care probabil că au fost la fel de optimiști ca și tine în societăți aflate într-un declin real“. În final, au existat societăți care au decăzut. Se cunoaște că Horațiu³ spunea că fiecare generație pare să fie mai slabă calitativ decât cea anterioară, și conchidea că Roma se duce de râpă, și asta într-un moment în care toată lumea se afla sub pax romana. În același timp este foarte probabil, că aveam ultimul poet de curte al Romei, ce ridica în slăvi pe ultimul Augustus la curtea oficială a Bizanțului, contrazicând astfel toate zvonurile subversive legate de declinul social, în același mod în care procedează azi mass-media modernă, amintind că până și vestitul Horațiu făcea aceleași previziuni nefaste. De asemenea, este posibil ca Horațiu să fi avut dreptate până la urmă; pentru că în timpul său a avut loc o schimbare de la acel Horațiu de pe pod la Heracleius cel din palat; adică Roma n-a fost mâncată de câini imediat ce Horațiu prorocea acest lucru, ci câinii au început să muște din trupul Romei chiar din momentul în care ea ajungea la apogeul civilizațional, devorând-o în timp mușcătură cu mușcătură, aducând-o mai apoi în Epoca Evului Mediu Întunecat.

Aș spune că acest punct de vedere este cel puțin pertinent, deși nu este într-adevăr punctul meu de vedere; dar este suficient de rezonabil să refuz să fiu îndepărtat cu ieftinături ale propagandei de azi. A fost, poate fi, o situație ca și declinul social; și singura întrebare este, pentru orice perioadă, dacă Bizanțul a decăzut sau dacă Britania este în declin. Cu alte cuvinte noi trebuie să judecăm astfel de cazuri de așa zisă degenerare pe baza propriilor merite. Nu este un răspuns să spunem, ce este, desigur, foarte adevărat, că anumiți oameni sunt în mod natural înclinați spre pesimism. Noi nu îi judecăm pe ei, ci situația pe care ei o judecă sau nu o judecă. Am putea spune că elevilor întotdeauna le-a displicut să meargă la școală. Dar există și școli proaste. Am putea spune că fermierii sunt întotdeauna nemulțumiți de vreme. Dar există și recolte proaste. Și trebuie să luăm în considerare ca o întrebare a evenimentelor unui caz, și nu simțămintele unui fermier, dacă lumea morală a Angliei moderne este mai probabil să aibă o recoltă proastă.

Acum motivele în legătură cu prezenta problemă a Europei, și în special a Angliei, cele mai amenințătoare și tragice, sunt motive în întregime obiective; și nu au nimic de a face cu această pretinsă reacție de melancolie. Prezentul sistem social, fie că-i spunem

---

1 În 1571 a avut loc la Lepanto bătălia decisivă dintre flota Ligii Sfinte și flota Imperiului Otoman, finalizată cu victoria primei - TEI

2 importante orașe-stat feniciene, a căror perioadă de glorie s-a desfășurat între secolele XII-IX î.Hr. Ambele sunt situate pe teritoriul Libanului de astăzi - TEI

3 65 î.Hr – 8 î. Hr. Faimos poet roman - TEI

capitalism sau orice altceva, în special așa cum există el în țările industrializate, a devenit deja un pericol; și se transformă rapid într-o capcană mortală. Răul este evident în cea mai simplă experiență privată și în cea mai rece știință economică. Pentru a lua un test practic la început, nu este prea des afirmat de către inamicii sistemului, dar este mărturisit de către apărătorii acestuia. În disputele de astăzi din zona muncii, nu angajații ci angajatorul declară că o afacere este proastă. Omul de afaceri de succes nu pledează succesul; el pledează falimentul. Starea capitaliștilor este starea împotriva Capitalismului. Ceea ce este și mai extraordinar este că exponenții săi trebuie să se reîntoarcă la retorica Socialismului. Se amintește mereu că minerii sau ceferiștii trebuie să meargă la lucru „în interesul general al societății“. A se nota că în acest caz capitaliștii nu folosesc argumentul proprietății private. Ei se limitează cumva în cadrul unui sentimentalism ieftin, versiunea ușoară a responsabilității sociale. Este amuzant să citim în presa capitalistă despre Socialiști care în mod patetic pledează pentru oameni socotiți „eșecuri“. Astăzi este argumentul suprem pentru aproape toți capitaliștii la orice grevă apărută să declare că se află pe marginea prăpastiei, înainte de un mare eșec.

Am o simplă obiecție la acest simplu argument folosit în ziare atunci când se vorbește despre greve sau pericolul Socialist. Obiecția mea este că argumentele lor conduc exact către Socialism. Acest argument nu poate conduce altundeva. Dacă un lucrător merge la serviciu deoarece este unul dintre slujitorii interesului public, nu putem deduce decât că el ar trebui să fie, de fapt, un slujitor al autorității publice (al Statului). Dacă Guvernul este obligat să acționeze în interesul publicului, și aici nu mai avem nimic de adăugat, atunci este firesc ca Guvernul să preia întreaga afacere, este singura concluzie firească la care ajungem. Eu nu cred că problema este așa de simplă. Ei cred că da. Nu cred că acest argument pentru Socialism este decisiv. Dar în concordanță cu Anti-Socialiști, argumentul pentru Socialism este foarte concludent. Publicul, doar el trebuie luat în considerare, iar Guvernul poate să facă orice, atât timp cât o face în interesul societății. Probabil poate face abstracție de libertatea angajaților și să-i forțeze să muncească, eventual în lanțuri. Foarte probabil poate să neglijeze proprietatea patronilor, și plăti pe muncitori, dacă este necesar, din buzunarul patronilor. Toate aceste consecințe decurg din marea doctrină socialistă denigrată în fiecare dimineață în mass-media capitalistă. Asta e tot ce au de spus; și dacă asta este totul, atunci nu mai avem altceva de făcut.

În ultimul paragraf este evidențiat faptul că dacă am fi fost conduși de logica liderilor scriitori despre pericolul socialist, nu am fi făcut altceva decât să ne îndreptăm spre Socialism. Și pentru că unii dintre noi azi refuză din inimă și cu vigoare să fie conduși spre socialism, noi am adoptat alternativa mai grea și anume aceea de a gândi cum să o scoatem la capăt.

Sunt convins că vom ateriza în Socialism sau în ceva mai rău, ca haosul și ruina, dacă nu vom face nici un efort să vedem situația în întregul ei trecând peste iritațiile noastre imediate. Acum, sistemul capitalist, bun sau rău, drept sau greșit, se bazează pe două idei; una că bogații întotdeauna vor fi îndeajuns de bogați să angajeze pe cei săraci; a doua că săracii vor fi întotdeauna suficient de săraci pentru a dori să fie angajați. Se presupune de

asemenea că fiecare parte negociază cu cealaltă, și nici una nu se gândește în numele interesului general al societății. Proprietarul unui autobuz nu îl folosește pentru binele întregii lumi, în ciuda fraternității universale afișate de numele latine ale acestor autovehicule. El folosește acest autobuz pentru a scoate profit, iar omul mai sărac consimte să conducă acest autobuz pentru a obține un salariu. În mod similar, conductorul de autobuz nu este mișcat de un simț altruist deosebit care să îl facă să se comporte cu bun simț într-un autobuz plin de călători în loc să folosească mai degrabă un baston. El nu dorește să aibă grijă de un autobuz deoarece îi mănâncă trei pătrimi din viață. El se târguiește pentru un salariu cât mai mare. Deci situația capitalismului este că prin această târguială privată interesele publicului sunt servite. Așa a și fost pentru o perioadă. Dar starea originală a capitalismului ar colapsa imediat dacă ar trebui să îi cerem uneia dintre părți să continue activitatea doar pentru interesului societății. Dacă capitalismul nu poate plăti la nivelul la care l-ar tenta pe omul angajat să lucreze, capitalismul pe baza propriilor principii capitaliste va falimenta. Dacă un comerciant de ceai nu își poate plăti angajații, și nu poate importa ceaiul fără angajați, atunci afacerea sa se duce de râpă și totul ia sfârșit. Nimeni în vremea vechilor condiții capitaliste nu ar fi spus că angajații sunt obligați să lucreze pentru mai puțini bani, pentru ca o biată doamnă bătrână să poată să își bea ceaiul de la ora cinci.

Putem spune că presa capitalistă dovedește pe baza principiilor capitaliste că capitalismul a ajuns la un sfârșit. Dacă nu ar fi așa, atunci la ce mai sunt necesare apelurile sentimentaliste la care nu fac rabat în aceste zile. Dacă capitalismul ar fi în floare atunci nu ar mai trebui să ceară intervenția Guvernului așa cum socialiștii o cer. Nu ar mai fi necesar să pledeze pentru disconfortul pasagerilor dintr-un autobuz așa cum ar face-o sentimentalistii și altruștii. Adevărul este că azi toată lumea a abandonat regula de bază a capitalismului primar: și anume că dacă oamenii ar fi lăsați să se târguie individual, publicul ar avea de câștigat automat. Noi trebuie să găsim noi fundamente la datele actuale; și conservatorii normali se întorc la fundamentele comuniste fără să își dea seama. Acum trebuie să spun că refuz cu respect să mă întorc spre fundamentele comuniste, dar sunt sigur că în circumstanțele actuale este imposibil să ne întoarcem la premisele inițiale capitaliste. Aceia care încearcă acest lucru se leagă la cap cu noduri ce nu mai pot fi desfăcute. Cele mai practice și mai presante chestiuni ale actualității expun contradicția zi după zi. De exemplu, atunci când izbucnesc greve mari, industrii cu afaceri mari, cum ar fi minieritul, întotdeauna ne asigurăm că nu putem avea prea mult de câștigat prin reducerea profiturilor private, deoarece acum aceste profituri private sunt neglijabile, și comerțul în chestiune nu mai este acum sursa de îmbogățire pentru unii. Oricare ar fi valoarea acestui argument particular, este evident că distruge întru totul argumentul general. Argumentul general pentru capitalism sau individualism este acela că oamenii nu se vor aventura în ceva dacă nu rezultă profituri mari de pe urma acesteia. Este ceea ce se regăsește în mod normal în toate dezbaterile socialiste ca și argument sub numele de „stimulentul profitului“. Deci, nu avem profit, nu avem stimulent.

Dacă deținătorii de acțiuni pot obține un profit dubios din specula lor, ridicând ștacheta lor socială, la fel de bine ei ar putea să decadă la nivelul inferior rangului social ca

cel al soldaților sau al slujbașilor de la stat prin pierderile suferite. Niciodată nu am înțeles, printre altele, de ce susținătorii partidului Tory sunt foarte agitați să demonstreze socialiștilor că „slujbașii Statului“ sunt incompetenți și inerți. Asta ar conduce, fără doar și poate, pe alții să indice letargia amiralului Nelson, sau rutina prostănacă a prim-ministrului George Hamilton-Gordon.

Dar colapsul individualismului industrial nu este doar un accident al stării noastre sociale, deși este foarte bine remarcat la noi în țară. Oricine poate gândi analitic, va vedea că, mai devreme sau mai târziu, această paralizie în sistem este inevitabilă.

Capitalismul este o contradicție; este chiar o contradicție în termeni. Îți ia mult timp să te învârti în cerc și chiar mai mult timp să realizezi că faci acest lucru; dar roata s-a învârtit complet acum. Capitalismul devine contradictoriu pe măsură ce ajunge la completitudinea sa; și asta deoarece are de a face cu două mase de oameni ce se află permanent în două direcții diferite. În timp ce majoritatea oamenilor sunt salariați, este din ce în ce mai dificil pentru majoritatea oamenilor să devină cumpărători. Pentru că un capitalist va încerca în permanență să reducă din dorințele salariale ale slugilor sale, dar făcând acest lucru el taie și din ceea ce un cumpărător poate cheltui. Atunci când afacerea sa este în dificultate, cum este acum industria cărbunelui, de exemplu, capitalistul va încerca să reducă cheltuielile salariale, dar în același timp va reduce veniturile pentru cei care tocmai cumpără cărbunele său. Capitalistul dorește același om să fie și bogat și sărac în același timp. Această contradicție din capitalism nu apare în stagiile incipiente ale capitalismului, pentru că mai avem încă populații care nu sunt reduse la stadiul de proletari. Dar pe măsură ce bogații ca o clasă distinctă angajează salariații ca o altă clasă distinctă, această contradicție sare în evidență ca o judecată de apoi. Angajatorul și angajatul sunt simplificați și solidificați asemenea relației între Robinson Crusoe și Omul Vineri. Robinson Crusoe ar putea spune că are două probleme de rezolvat: a asigura forța de muncă ieftină și oportunități de comerț cu indigenii de pe insulă. Deoarece tratează două probleme diferite cu același om, rezultatul este o bulibășeală completă. Robinson Crusoe ar putea forța pe Vineri să lucreze fără bani doar pentru o masă și un pat curat, omul alb având armele de partea sa. Într-o altă variantă ar putea face economie folosindu-se de un topor și a-l nimici pe Vineri. Dar el nu poate reduce salariul lui Vineri la zero, pentru că atunci de unde ar mai avea Vineri aur și argint să dea la schimb pentru romul și puștile lui Robinson. Păstrând proporțiile, odată ce capitalismul va acoperi întreaga lume, va lega economic și social mase largi de oameni, va fi condus de sisteme centralizate, totalitare, atunci cea mai apropiată imagine care îmi vine în minte este cea a unei insule izolate în mijlocul oceanului.

Dacă comerțul cu indigenii se duce de râpă, ca și necesitatea de a reduce salariile acestora am putea spune că situația este mai degrabă tragică dacă scuza este adevărată mai degrabă decât falsă. Am putea conchide că acum Crusoe este chiar singur, și că Vineri este un ghinionist.

Eu cred că este foarte important ca oamenii să înțeleagă că există un principiu care lucrează în spatele problemelor din industria lumii de astăzi; nu vorbim acum de nici o

persoană sau partid responsabil de experimentul nostru comercial care se află în fața unui eșec. Avem de a face cu un cerc vicios în care o societate proletară se va scufunda în final în haos și sărăcie atunci când profiturile se vor transforma în pierderi, iar salariile vor scădea dramatic, și deși unele țări industriale sunt suficient de bogate să nu bage în seamă această tensiune din sistem, aceasta se datorează faptului că progresul lor este încă incomplet; când vor atinge acest obiectiv ei vor dezlega ghicitoarea. În țara noastră, care mă interesează în primul rând, noi deja ne scufundăm în acest cerc vicios al scăderii salariilor și a cererii. Și așa cum voi sugera mai jos, în maniera mea proprie, zona de scăpare se restrânge ușor, ușor, deci am un motiv să readuc aminte cititorilor de aceste lucruri, în stadiul în care ne aflăm noi acum.

Și eu sunt tentat uneori să folosesc un limbaj mai aspru atunci când sunt puse în dubiu detaliile perfecte ale Statului Distributist, în comparație cu fericirea actuală a celor bogați și liniștea finală ce încoronează prezentul Capitalist și Statul Industrial. Oamenii ne întreabă cum ar trebui să ne comportăm cu forța de muncă necalificată tocmai ieșită de pe băncile școlilor și ce trebuie să oferim pentru a înlocui popularitatea radiantă a politicieniștilor actuali. Acelora care ne întreabă ce vom face cu forța de muncă necalificată rareori se întreabă ce vor face acești oameni pentru ei înșiși, dacă comerțul nostru va continua să scadă ca multe alte orașe comerciale în trecut. Alte persoane ne întreabă cum vom proceda cu angajații care dețin acțiuni într-o afacere care s-ar putea să intre în faliment. Nu le trece prin cap să-și răspundă singuri la întrebare, într-un stat capitalist în care o afacere după alta intră în faliment. Noi trebuie să ne descurcăm cu cele mai mici și mai izolate posibilități ale unei societăți mai simple și mai stabile, în timp ce ei nu se descurcă cu chestiunile cele mai mari și mai zgomotoase ale unei societăți complexe în curs de colapsare. Sunt foarte curioși despre detaliile proiectului nostru, și și-ar dori să aranjeze dinainte o știință a cazuisticii pentru toate excepțiile identificate. Dar ei nu îndrăznesc să-și privească sistemul în față, sistem în care ruina a devenit o regulă. Alți oameni doresc să știe dacă mașina ar putea să existe în cadrul Utopiei create de noi; ca un exponat în muzeu, sau ca o jucărie la o grădiniță, sau ca un „mijloc de tortură al secolului al XX-lea“ așa cum se poate vedea în Camera Ororilor. Dar aceia care ne întreabă foarte curioși cum vor lucra oamenii fără mașini nu ne pot spune nouă cum vor lucra mașinile dacă oamenii nu le vor mai folosi, sau cum atât mașinile cât și oamenii vor mai munci dacă nu va mai fi de lucru. Acești oameni sunt foarte nerăbdători să ne găsească punctul slab în propunerea făcută de noi pentru că ei încă nu și-au identificat propriile puncte tari în practica lor curentă. Ciudat este că viziunea noastră idealistă și sentimentalistă este atât de reală acestor realiști, că parcă îi văd fiecare detaliu; doar că realitatea lor este în final așa de vagă încât ei nu o pot identifica deloc; astfel că ei nu văd un lucru esențial; realitatea lor nu mai este demult reală.

Pentru că severitatea și glumele de prost gust ale situației, create de plângerile lor permanente făcute asupra noastră, sunt, în special și în mod specific, adevărate pentru ei. Mereu spun despre noi că încercăm să reînviem trecutul, sau că readucem înapoi simplitatea și superstiția barbară a trecutului; aparent că noi milităm pentru reînvierea

secolului al IX-lea. Ei chiar cred că pot reînvia de fapt secolul al XIX-lea. Ei întotdeauna ne spun că acest mod de viață sau această tradiție a dispărut pe vecie, că această îndeletnicire sau aceste crezuri au dispărut pentru totdeauna; dar ei nu îndrăznesc să recunoască că comerțul lor vulgar, bișnițăresc a apus demult. Ne cheamă a fi reacționari când vorbim de Reînvierea Credinței sau Reînvierea Catolicismului. Dar sunt foarte calmi atunci când împânzesc mass-media cu titluri pompoase gen Reînvierea Comerțului. Ce de smiorcăieli față de un trecut arrogant? Ce voce din cavou? Ei nu au nici un motiv să creadă într-un reviriment al comerțului, așa cum nici stră, străbunii lor nu ar fi găsit imposibil să creadă în declinul negoțului.

Ei nu au o bază inteligibilă pentru a presupune că noi ne vom îmbogăți mai tare, cu excepția faptului că strămoșii noștri nu ne-au pregătit niciodată pentru perspectiva sărăcirii. Totuși, sunt chiar ei cei care ne blamează pe noi că depindem de tradițiile sentimentale ale înțelepciunii strămoșilor noștri. Sunt ei care întotdeauna refuză ideile sociale doar pentru că ele aparțin unor alte generații decât ale lor. Ei sunt cei care ne spun că moara nu va mai măcina vreodată cu apa care a trecut; fără ca să observe că propriile mori sunt în paragină, nefolosite. Ei sunt cei care ne acuză că ne zbatem contra valului mări. Și ei nu observă că până și timpul a făcut din doamna Partington o babornită. Tot ei ne spun că în fața capitalismului și consumerismului actual noi suntem ca și prințul Cnut¹ ce a oprit valurile; dar ei nu sesizează că Anglia lui Cobden² este deja moartă ca și Anglia lui Cnut. Ei întotdeauna caută să ne copleșească cu inundații, să ne măture cu ajutorul metaforelor create în afara valului acestui timp; pentru toată lumea, dacă s-ar putea, ei ar cere râurilor să se întoarcă din drumul lor, pentru că au lăsat orașele noastre așa în urmă, sau ar da în judecată cele șapte mări pentru că se supun tridentului; sau să țină în frâu din nou, cu aur pentru câțiva și fier pentru mulți, zgomotosul râu Clydee.

Am fi tentați să exclamăm la fel ca și căpitanul Wicks. Noi nu alegem între o posibilă țărănie și un comerț înfloritor. Noi alegem între o țărănie ce ar putea să urmeze și un comerț care deja a eșuat. Noi nu căutăm să ademenim oamenii departe de o afacere prosperă către un fel de vacanță în Arcadia sau către un tip de țaran din Utopia. Noi doar încercăm să facem o sugestie despre un nou start după ce o afacere falimentară a falimentat efectiv. Noi nu vedem nici un motiv plauzibil pentru revenirea comerțului Angliei la nivelul secolului al XIX-lea, doar dacă apelăm la sentimentalisme ieftine și un fel de minciuni pe care mass-media le-ar cataloga „idei optimiste“. Ei ne iau în zeflema spunând că noi încercăm să ne întoarcem la condițiile din Evul Mediu; ca și când noi ne-am strădui să readucem înapoi arcurile și armurile Evului Mediu. Ei bine, coifurile au reapărut; s-ar putea să reapară și armurile, chiar și arcurile și săgețile vor trebui să revină, cu mult timp înainte să vedem o revenire la momentele minunate de astăzi și de care suntem norocoși să le putem trăi. Este chiar posibil ca arbaleta din greșeală să fie catalogată ca fiind superioară unei puști.

---

1 985/995 – 1035. Rege al Danemarcei, Angliei, Norvegiei și a unor ținuturi din Suedia - TEI

2 Richard Cobden (1804 – 1865) – fabricant englez, om de stat de orientare radical-liberală - TEI

Eu cred că nu este surprinzător că în cel mai rău caz vom reveni la un mod simplu de viață. Chiar dacă se va face pe un drum aflat în ruină. Eu cred că sufletul își va regăsi simplitatea din nou, chiar dacă în Epoca Întunecată. Dar noi suntem Creștini, și ținem atât la trup, cât și la suflet; noi suntem Englezi și nu ne dorim, dacă putem ajuta, ca poporul englez să fie numit Poporul Ruinelor. Iar dorința noastră cea mai de preț este să luăm în considerare dacă această tranziție nu poate fi făcută în lumina rațiunii și tradiției; dacă noi nu putem construi un pod între acești versanți abrupti și alunecoși pentru a avea un teren mai ferm și mai liber dincolo, fără consimțământul pe care totuși prea nobila noastră națiune trebuie să se coboare în valea umilinței în care națiunile dispar din istorie. Pentru acest motiv, cu mare încredere în principiile noastre și fără să ne fie rușine în a fi deschiși în a argumenta aplicabilitatea lor, am chemat companiile noastre la sfat.

Șansa refacerii

fost odată ca niciodată, sau, de presupus, mai mult decât o dată, un om care a intrat într-un bar și a cerut o halbă de bere. Nu-i voi menționa numele, din motive variate și evidente; poate fi o calomnie în zilele noastre să spui asta despre un om; sau poate fi expus cercetărilor poliției pentru încălcarea mai multor legi ale zilelor noastre. Așa că în privința asta numele lui poate fi oricare: William Shakespeare, Geoffrey Chaucer, Charles Dickens ori Henry Fielding sau oricare dintre numele comune ale oamenilor. Ceea ce e important este că a comandat o halbă de bere. Mai important este că a și băut-o; iar lucrul cel mai important dintre toate este că apoi a scuipat-o (scuze că spun asta) și a aruncat cu cana de cositor în cârciumar. Pentru că berea era îngrozitor de rea.

E adevărat, n-o supusese încă vreunei analize chimice dar, după ce a băut puțin din ea, a simțit o lăuntrică, foarte lăuntrică convingere cum că ceva era în neregulă cu berea. După ce a bolit vreo săptămână, simțindu-se din ce în ce mai rău, a dus niște bere la analiză. Iar savantul de acolo, după ce a fiert-o, a înghețat-o, a colorat-o în verde, albastru, galben și tot așa, i-a spus că, într-adevăr, conținea o cantitate mare de otravă letală. „A continua să bei asta“, a spus omul de știință gânditor, „va fi, neîndoielnic, o cale plină de riscuri, dar viața nu se poate separa de riscuri. Înainte să te decizi să renunți la ea trebuie să te hotărăști ce înlocuitor propui să-ți bagi în corp în locul băuturii care, mai mult sau mai puțin, se află acum acolo. Dacă îmi aduci o listă cu alegerile tale în problema asta dificilă, îți voi descrie bucuros diversele obiecțiuni științifice pe care le ridică fiecare din ele.“

Omul a plecat și i-a fost din ce în ce mai rău. Și a observat, într-adevăr, că nimănui dintre ceilalți nu părea să le fie mai bine. Când a trecut pe la tavernă, a văzut mai mulți amici de-ai săi de pahar zvârcolindu-se în agonie pe jos și nu puțini zăceau morți în grămezi neînsuflețite pe drum. Pentru mintea lui simplă asta părea să fie o chestie îngrijorătoare pentru întreaga comunitate; așa că s-a îndreptat grăbit către Judecătoria unde a depus o plângere împotriva cârciumii. „Se pare, într-adevăr“, a spus Judecătorul de Pace, „că birtul precizat este unul în care oamenii sunt omorâți sistematic prin otrăvire. Dar, înainte să cereți suspendarea activității sau chiar închiderea lui trebuie să mai luați în considerare o problemă nu tocmai simplă. V-ați gândit exact ce clădire puneți în loc, dacă o să fie... În acest moment, cu regret vă spun, omul a scos un strigăt puternic după care a fost scos cu forța din Judecătoria anunțându-se că a înnebunit. Intr-adevăr, convingerea asupra bolii mentale a crescut odată cu boala fizică într-o așa proporție încât a consultat un reputat doctor în psihologie și psihanaliză, care i-a spus confidențial, „În ceea ce privește diagnosticul, suferiți, fără îndoială, de aberația Bink. În ceea ce privește tratamentul, vă spun sincer că este foarte dificil de găsit ceva de tratat această problemă. V-ați gândit care este alternativa la nebunie?“ La care bărbatul a sărit fluturându-și mâinile și a țipat, „Niciuna. Nu există alternativă la nebunie. E inevitabilă. E universală. Trebuie să ne adaptăm acesteia.“

Așa că, adaptându-se situației, l-a ucis pe psiholog, apoi s-a întors și i-a omorât pe magistrat și doctor iar acum este la azil, vesel cât e ziua de lungă.

În ficțiunea de mai sus sunt expuse circumstanțele care sunt necesare în primul rând să apară la începutul unui proiect de renaștere socială. Este vorba despre un domn care a fost întrebat cu ce ar înlocui otrava ce i-a fost introdusă în corp sau ce schemă constructivă avea în vedere pentru a înlocui bârlogul asasinilor care-l otrăviseră. O cerință similară le este adresată acelor dintre noi care consideră plutocrația o otravă ori statul plutocratic de azi drept ceva în genul vizuinii tâlharilor. În parabola otrăvirii se poate ca cititorul să împărtășească ceva din lipsa de răbdare a eroului. Se poate spune că nimeni n-ar fi atât de nebun ca să nu renunțe la acidul cianhidric sau să scape de asasinii profesioniști doar din cauza unor diferențe de opinie în privința cursului lucrurilor ce ar fi urmat ulterior. Dar i-aș cere cititorului să fie puțin îngăduitor, nu doar cu mine ci și cu el însuși și să se întrebe de ce reacționăm cu atâta promptitudine în cazul otrăvii și crimei. Nu este pentru că suntem indiferenți la substituit, chiar și în cazul acesta. N-ar trebui să privim o otravă drept antidotul alteia dacă înrăutățește boala. Sau astfel spus n-ar trebui să trimitem un hoț să prindă un alt hoț dacă crește frecvența furturilor. Principiul în baza căruia acționăm, chiar dacă acționăm prea repede ca să putem raționa sau gândim prea repede pentru a explica, este, fără îndoială, un principiu pe care l-am putea defini. Dacă doar îi dăm unui om un vomitiv după ce a luat otravă nu este din cauză că ne gândim că poate trăi cu vomitive mai mult decât cu otravă. Se întâmplă pentru că ne gândim că, după ce a fost mai întâi însănătoșit de otrăvire, apoi și-a revenit după vomitiv, va veni o vreme când el însuși se va gândi că i-ar plăcea ceva mâncare obișnuită. Acesta e punctul de plecare al întregii speculații, cea care ne interesează pe noi în mod deosebit. Dacă anumite obstacole sunt înlăturate, avem un semn de întrebare nu despre ceea ce ar face el, ci mai degrabă ce am face noi. Astfel, dacă salvăm un număr de vieți din bârlogul hoților, nu îi întrebăm în acel moment ce vor face ei cu viețile lor. Putem presupune că vor face ceva mai inteligent decât să ia otravă. Cu alte cuvinte, primul principiu simplu pe care se bazează toate reformele este că există o tendință de însănătoșire în fiecare lucru viu, dacă eliminăm presiunea unui pericol iminent sau unei dureri. Acum, la începutul acestei schițe brute de reformă socială, pe care îmi propun să o conturez aici, doresc să clarific acest principiu general al recuperării fără de care ar fi neinteligibilă. Noi credem că, dacă lucrurile ar fi lăsate libere, ele s-ar însănătoși. Dar, de asemenea, credem (și asta e foarte important pentru problematica în discuție) că, dacă lucrurile măcar ar începe să fie puse în libertate, ele vor începe să-și revină. Dacă bărbatul măcar renunță la băutul berii otrăvite, corpul său va face un efort pentru a-l recupera la starea inițială. Dacă omul doar scapă de cei care îl otrăvesc încet, cumva, prin extensie, chiar aerul pe care îl respiră va fi un antidot pentru otravă.

Consider că problema reformei sociale se împarte în două stadii distincte sau chiar idei, așa cum sper să explic în eseurile ce urmează. Una este să blochezi o categorie socială contra unui monopol dăunător care se petrece deja, inversând acea mișcare și întorcând-o către ceva mai mult sau mai puțin normal, dar în niciun caz ideal, altceva este să inspiri

acea societate normală cu ceva ce este cu adevărat ideal, chiar dacă nu neapărat utopic. Dar primul lucru ce trebuie înțeles este că orice eliberare de presiunea prezentului va avea, probabil, un efect moral mai mare decât își imaginează criticii noștri. Până în prezent toate victoriile au fost triumfuri ale monopolului plutocratic; toate înfrângerile au aparținut proprietății private. Îndrăznesc să spun că o înfrângere reală a monopolului ar avea un efect imediat și incalculabil, mult dincolo de înfrângerea în sine, la fel ca primele înfrângeri militare ale unui imperiu, ca cel prusac, care se considera invincibil. Pe măsură ce fiecare grup sau familie regăsește experiența proprietății private, el va deveni un centru de influență, o misiune. Chestiunea de care ne ocupăm nu este o problemă de alegeri cu rezultate ce vor fi socotite de o mașină. Este o problemă de mișcare populară ce nu depinde niciodată de niște biete numere.

Din această cauză am luat atât de des în discuție chestiunea țărănimii, ca model de lucru. Caracteristic pentru clasa rurală este că nu e o mașinărie, așa cum, practic, este orice stat social ideal. Ea este un lucru care va lucra doar așa cum îi este stabilit în tipare. Faci legi pentru o Utopie și păstrând aceste legi poți păstra Utopia. Dar nu faci legi pentru a crea o țărănie. Creezi țărănimea și aceasta creează legile. Nu vreau să afirm, și asta se va vedea limpede când voi ajunge la aspecte mai detaliate, că legile nu trebuie folosite pentru organizarea clasei rurale sau chiar pentru protecția ei. Ce vreau să spun este că trăsăturile țărănimii nu depind de legi. Forța morală a țărănimii depinde de țărani. Bărbații au rămas alături unii de alții de secole în ferme separate și relativ egale, fără ca mulți dintre ei să-și piardă pământurile, fără ca vreunul din ei să cumpere suprafețe mari de terenuri. Totuși, de cele mai multe ori nu au existat legi împotriva acumulării de terenuri. Țăranii nu puteau cumpăra pentru că țăranii n-ar fi vândut. Această formă de egalitate moderată, odată instaurată, nu e doar o formulă legală ci este, de asemenea, un fenomen moral și psihologic. Oamenii se comportă când se află în această situație așa cum o fac atunci când sunt acasă. Adică rămân pe loc sau, cel puțin, se comportă normal. Așadar, nu este o logică abstractă să demonstrezi că oamenii nu se simt ca acasă într-un socialism utopic. Însă socialiștii ce descriu Utopia se simt, în general, într-un mod confuz, ceea ce nu li se întâmplă celorlalți oameni. Și tocmai acesta este motivul pentru care trebuie să faci legi de control economic atât de elaborate și de clare. Ei folosesc armate de funcționari ca să mute oamenii ca pe niște mulțimi captive din cartiere vechi în altele noi și, fără îndoială, mai bune. Dar noi credem că sclavii pe care îi vom elibera vor lupta ca soldați pentru noi.

Cu alte cuvinte, tot ceea ce vreau să fac în această prefață este ca cititorul să înțeleagă că încercăm să facem ceva care să funcționeze independent. O mașină nu va funcționa singură. Un om o va face, chiar dacă se va îndrepta spre multe lucruri atrăgătoare pe care ar fi fost înțelept să le evite. Eliberat de unele dezavantaje, își va putea asuma responsabilități. Toate schemele de aglomerări de populație (marile centre urbane moderne) conțin o caracteristică de control al individului chiar când acesta este liber și se inoculează ideea că va rămâne liber cât timp este controlat. Ei consideră că omul nu poate fi otrăvit dacă are un doctor care să stea lângă el la ora mesei și care să-i controleze îmbucăturile și să-i măsoare vinul. Noi considerăm că un om poate avea nevoie de un

doctor când este otrăvit, dar nu mai are nevoie de el când este sănătos. Nu spunem, așa cum ei ar putea să o facă, că el va fi mereu sănătos și fericit pentru că sunt și alte elemente în viață pe lângă cele economice și chiar economicul este afectat de păcatul originar. Nu spunem asta pentru că omul n-ar avea nevoie de un medic, un preot sau o soție, de un prieten sau de Dumnezeu. Însă afirmăm că există ceva mult mai real și mai de încredere decât orice schemă socială, iar acest ceva este o societate. Există un astfel de lucru: oameni cu o viață socială care li se potrivește și le permite să se simtă bine unii cu alții. Nu trebuie să așteptați realizarea acestui tip de societate pretutindeni. Diferența se va vedea imediat ce ați realizat-o oriunde. Așa că dacă sunt întrebat de la început: „Nu credeți că socialismul sau capitalismul reformat vor salva Anglia. Chiar credeți că o va face distributismul?” eu răspund „Nu, eu cred că englezii vor salva Anglia, dacă ar avea o șansă minimă“.

Prin urmare sunt încrezător în privința asta. Consider că avem de a face cu un colaps al mașinii și nu al omului. Și sunt cu totul de acord, după cum tocmai am explicat, că alocarea unei munci omului este diferită de alocarea unui plan de lucru unei mașini. Cer cititorului să facă această distincție, la acest moment al descrierii, înainte să continui să descriu mai explicit câteva direcții posibile de reformă. Nu-mi este deloc rușine să fiu gata să ascult argumente, nu-mi este deloc teamă să las problemele deschise pentru ajustări, nu sunt deloc deranjat de perspectiva ca unii să folosească aceste principii în variate forme în programele lor. Țin prea mult la onoare ca să îmi tratez programul ca pe un program de partid sau ca să pretind că documentul meu privat să devină act legislativ fără vreun amendament. Dar am un motiv particular, în acest caz particular, să insist în acest capitol asupra faptului că există o șansă rezonabilă de scăpare și să cer ca această șansă rezonabilă să fie luată în considerare cu o voioșie rezervată. Nu-mi pasă prea mult de acel tip de virtute americană care este numit uneori optimism. Are prea mult din gustul științei creștine ca să fie un lucru confortabil pentru creștini. Dar simt cu adevărat, în acest caz particular, că există un motiv pentru a avertiza oamenii împotriva unei pripite manifestări a pesimismului și o mândrie a impotenței. Cer tuturor să ia în considerare, într-o manieră liberă și deschisă, dacă ceva de genul celor indicate aici nu poate fi rezolvat, chiar dacă într-un mod diferit în detaliu. Asta pentru că este o chestiune de înțelegere a omului. Situația este mult prea serioasă pentru omenire pentru a fi tratată cu veselie. Și în acest sens aș îndrăzni să adresez un avertisment.

Un bărbat a fost condus de o călăuză nebună sau de un camarad de drum prea încrezător pe sine la marginea unei prăpastii în care ar fi putut cădea în noapte. Se poate spune că nu e nimic de făcut decât să te așezi și să aștepti să se lumineze. Totuși, ar putea să petreacă orele de întuneric discutând despre cum ar fi mai bine pentru ei să facă cale înapoi către o zonă mai sigură. Iar rememorarea tuturor întâmplărilor și formularea oricărui plan coerent de călătorie nu vor fi pierdere de vreme, mai ales dacă nu este nimic altceva de făcut. Dar există un sfat pe care l-am da călăuzei care a ghidat greșit străinul, mai ales dacă acesta este un om simplu, un om poate cu o educație rudimentară și emoții simple. L-am sfătui, hotărât, să nu tragă de timp demonstrând că întoarcerea este imposibilă, că nu există pământ solid în spate, că nu există șanse de a găsi calea către casă

din nou, că pașii tocmai făcuți sunt ireversibili și că progresul trebuie să meargă înainte și nu mai există cale de întoarcere. Dacă este un om plin de tact, în ciuda erorii sale anterioare, va evita acest ton în conversație. Dacă nu este un om cu tact, nu e în totalitate imposibil ca cineva să cadă în prăpastie înainte de încheierea conversației. Și acesta nu va fi modestul străin.

De asemenea, o armată mășăluia în coloane într-o zonă sălbatică sub conducerea unui comandant prea încrezător în calitățile sale de lider și care era sigur că va găsi noi rute de comunicații care vor fi cu mult mai bune decât cele vechi. Pe când soldații erau epuizați de mășăluit și trupa suferea de-o înfometare groaznică și-o expunere prelungită la soare, aceștia află că au avansat nesușinuți logistic într-o țară ostilă, iar semnele militare vizibile pretutindeni erau ale unui inamic care-i încercuia pas cu pas. Marșul s-a oprit brusc, iar comandantul se adresează oamenilor săi. Sunt multe lucruri mărețe pe care le poate spune. Unii ar fi de părere că mai bine n-ar zice nimic. Mulți ar susține că cu cât spune mai puține cu atât este mai bine. Alții, în schimb, ar insista, e adevărat, că într-o retragere curajul este chiar mai necesar decât într-un atac. Comandantul poate fi sfătuit să-și însuflețească oamenii dezamăgiți amenințându-și inamicul cu o înfrângere și mai dramatică; declarând că totuși vor învinge inamicul; că vor țâșni din plasa inamicului ca din praștie și că fuga lor va fi de departe mai victorioasă decât victoria însăși. Dar oricum, există un tip de discurs pe care comandantul nu-l va avea în fața oamenilor săi decât dacă este mai nebun decât îl arată greșeala inițială. El nu va spune: „Am luat o poziție care vă poate părea dezamăgitoare, dar vă asigur că nu va mai conta dezamăgirea de care suferiți dacă faceți o serie de încercări inevitabile și zadarnice s-o îmbunătățiți sau dacă vreți să vă întoarceți la ceea ce ați considerat, nebunește, o poziție puternică. Chiar mă amuză sugestiile voastre absurde de a ne întoarce la vechile rute logistice, pentru că nici nu m-am gândit vreodată prea mult la ele“. În concluzie, au mai fost revolte în deșert până acum și este posibil ca generalul să nu fi fost ucis în lupta cu dușmanul.

O națiune și civilizație măreață a urmat, timp de secole, o formă de progres care s-a menținut independentă de unele căi vechi de comunicare, sub forma unor străvechi tradiții despre pământ, patrie și credință. A progresat sub conducători care erau siguri de sine, ca să nu spunem chiar încrezuți. Ei erau foarte convinși că regulile economice le erau ferme, teoria politică era corectă, comerțul era prielnic, parlamentul popular, presa instruită și știința era plină de umanitate.

Cu această încredere și-au supus poporul unor experimente noi și uriașe: să-și transforme propria lor națiune independentă într-un etern debitor către câțiva oameni bogați; să acumuleze grămezi de proprietăți private biziindu-se pe finanțști; să-și acopere pământul cu fier și piatră și să și-l curețe de iarbă și grâne; să-și ducă hrana în afara țării cu speranța că o vor cumpăra înapoi de la capătul lumii; să-și încarce mica insulă cu fier și aur până când a devenit îngreunată ca un vapor ce stă să se scufunde; să lase bogații să devină mai bogați și mai puțini la număr, iar săracii să devină mai mulți și mai săraci; să lase lumea să se scindeze în două, într-un război între stăpâni și slugi; să se piardă orice urmă de prosperitate moderată și patriotism neprefăcut, până când n-a mai existat

independență fără lux și muncă fără urâtenie; să lase milioane de semeni dependenți de o disciplină și o subzistență indirecte și reci, care să lucreze până la epuizare pentru cineva necunoscut și care să primească mijloacele de viață dintr-o direcție necunoscută; și toate atârând de firul de ață al unui comerț cu străini care s-a subțiat din ce în ce mai mult.

Oamenilor care au adus lucrurile în această situație li se pot spune multe. Ar fi corect să li se reamintească că o simplă revoltă va înrăutăți lucrurile. Poate fi adevărat că unele complicații trebuie tolerate pentru un timp, ele corespunzând altora și trebuie privite cu grijă împreună. Dar dacă ar fi să le spun ceva prinților și conducătorilor unui astfel de popor, le-aș spune cât se poate de serios: „Pentru Dumnezeu, de dragul nostru, dar mai mult decât orice, de dragul vostru, nu vă grăbiți orbește să le spuneți că nu există cale de ieșire din capcana în care i-a dus nebunia voastră; că nu există alt drum decât cel pe care i-ați dus în ruină; că nu există alt progres decât cel care s-a oprit aici. Nu fiți atât de înflăcărați să le demonstrați nefericitelor voastre victime că nefericirea e totuna cu lipsa de speranță. Nu fiți atât de nerăbdători să-i convingeți, acum când sunteți la finalul experimentului, căci sunteți și la finalul resurselor.

Nu fiți atât de elocvenți, minuțioși, logici și radios convingători în a demonstra că propria voastră eroare e irevocabilă și iremediabilă, mai mult decât este cu adevărat. Nu încercați să minimalizați boala industrializării arătând că e incurabilă. Nu dați o aură strălucitoare problemei întunecate a minei de cărbune arătând că ar fi o gaură fără fund. Nu le spuneți oamenilor că nu este o altă cale, pentru că mulți nu vor suporta asta. Nu le spuneți oamenilor că avem numai o variantă, pentru că mulți, deja, consideră că este imposibil de suportat. Și mai târziu, în ceasul al 12-lea, când soarta devine sumbră și sfârșitul inevitabil, marea masă de oameni poate înțelege brusc pe ce cale oarbă i-a condus progresul vostru. Iar apoi s-ar putea întoarce împotriva voastră în capcană. Și dacă se vor enerva cu toții s-ar putea să nu suporte batjocura finală cum că nu puteți face nimic, că nici măcar nu veți încerca să faceți ceva. „Ce ești tu, omule, și de ce ai căzut pradă deznădejzii?” a spus poetul. „Dumnezeu îți va ierta orice în afara disperării”¹. „Omul îl poate ierta pe cel nepriceput dar ar putea să nu-l ierte pe cel căzut pradă disperării”.

---

1 Probabil un citat din „Christ! I am Christ's!” de Frederick W. H. Myers - TEI

Cu simțul proporțiilor

cea dintre noi care studiază ziarul și luările de cuvânt ale parlamentarilor cu atenția cuvenită au, în acest moment, o idee destul de clară despre natura răului socialismului. Este o idee utopică izolată, imposibil de realizat și, de asemenea, un pericol concret imens care ne amenință în fiecare moment. E doar un lucru la fel de îndepărtat ca și capătul lumii și la fel de aproape ca și capătul străzii. Toate acestea sunt suficient de clare. Însă partea care îmi reține atenția în acest moment este mai interesantă decât aspectul utopic. Cineva care obișnuia să scrie la Daily Mail a fost atent la acest aspect și a prezentat această idee socială, sau într-adevăr aproape orice altă idee socială, ca pe un soi de paradis al lașilor. El a sugerat că persoanele fără voință își doresc să fie protejate de solicitările și forța individualismului nostru viguros încât au implorat după o grijă părintească din partea guvernului și a legislației. Pe când îi citeam remarca cu profundă și statornică încântare mi s-a înfățișat imaginea individualistului sub forma unui om care probabil scrie astfel de remarci și cu siguranță le și citește. Cititorul împătorește ziarul și se ridică de la bine-individualizata sa masă pentru micul dejun, unde tocmai și-a terminat o masă bogată și aventuroasă: șunca tăiată în felii din porcul care nu demult grohăia în curtea din spate, ouăle înșfăcate periculos din cuib, printre zbatările din aripi ale păsărilor din vârful copacilor ce se leagănă și se apleacă, dând casei numele atât de potrivit de Pine Crest („Coama Brazilor“). Își pune pălăria bizară și inventivă croită în întregime pe un model îndrăzneț al propriului său cap curios și îndrăzneț. Apoi, iese din casa sa unică și asimetrică, construită de asemenea cu propria binemeritată avere în concordanță cu designul arhitectural bine conceput și care pare să-i exprime, prin conturul înălțat spre cer, personalitatea înflăcărată. Pășește pe stradă făcându-și propriul drum printre munți și văi către slujba preferată, atelierul meșteșugului său imaginar. Zăbovește pe drum, când pentru a culege o floare, când pentru a compune o poezie, pentru propria-i plăcere. E o persoană unică și un om liber, nu ca acești comuniști. Poate lucra în propriul atelier atunci când dorește, chiar poate munci târziu în noapte ca să facă loc unei dimineți trândave. Așa este viața funcționarului în lumea afacerii private și a individualismului realist, acesta e drumul său lejer de acasă. Continuă să pășească până când vede în depărtare turnul pitoresc și remarcabil al atelierului în care el e cel ce hotărăște, cu atingerile creatoare ale unui zeu...

Îl vede, am spus, în depărtare. Expresia nu e cu totul întâmplătoare. Pentru că este exact cusurul în tot acest soi de filosofie jurnalistică a individualismului și spiritului antreprenorial, pentru că aceste lucruri sunt astăzi chiar mai îndepărtate și mai improbabile decât viziunile comuniste. Nu e îngrozitoarea republică socialistă cea care este „în depărtare“. Nu este republica socialistă o utopie. În acest sens nici măcar utopia nu este utopică. Statul socialist poate fi descris într-un fel ca fiind teribil și primejdios de aproape. Statul socialist depășește statul capitalist în care angajatul citește, iar jurnalistul scrie. Utopia este exact ca situația actuală a afacerilor, doar că mai rău.

Nu ar fi nici o diferență pentru un angajat dacă slujba sa devine mâine parte a unui departament guvernamental. El ar fi la fel de civilizată și lipsit de civism dacă persoana obscură din fruntea departamentului ar fi un oficial guvernamental. Într-adevăr, nu e mare diferență pentru el acum dacă fiii sau fiicele sale sunt angajați la oficiul poștal pe principii socialiste cutezătoare și revoluționare sau dacă sunt angajați la magazine private pe principii individualiste sălbatice și aventuroase. N-am auzit de nimic care să aducă cu un război civil între fiica de la magazin și fiica de la oficiul poștal. Mă îndoiesc că tânăra doamnă de la poștă e atât de plină de principii socialiste încât ar considera un lucru lipsit de moralitate să sustragă ceva fără plată de la magazine. Mă îndoiesc că tânăra doamnă de la magazin se înfioară când trece pe lângă o cutie poștală roșie, văzând în asta un avanpost al ciumei roșii.

Cu adevărat îndepărtate sunt individualitatea și libertatea pe care le glorifică ziarul Daily Mail, turnul pe care omul l-a clădit pentru el însuși și care se vede în depărtare. Este inițiativa privată ce e utopică, în sensul a ceva la fel de îndepărtat ca utopia, proprietatea privată ce reprezintă pentru noi un ideal și o imposibilitate pentru criticii noștri. Este ceea ce poate fi cu adevărat discutat aproape cu exactitatea cu care scriitorul discută despre colectivism în Daily Mail. Este ceea ce unii oameni consideră un scop, iar alții un miraj. Este ceea ce prietenii lor susțin că este satisfacția finală a speranțelor moderne ale hămesișilor, iar inamicii săi susțin a fi o contradicție a bunului simț și posibilităților umane.

Participanții la polemică deveniți conștienți de adevărata problemă, spun deja despre idealul nostru ceea ce se spunea despre idealul socialiștilor. Ei spun că proprietatea privată este prea ideală pentru a fi posibilă, că inițiativa privată este prea bună pentru a fi adevărată. Ei spun că ideea oamenilor obișnuiți cu proprietăți obișnuite este contrară legilor economiei politice și necesită o alterare a naturii umane. Ei afirmă că toți oamenii de afaceri practici știu că această chestie nu va funcționa vreodată, la fel cum același popor îndatoritor este mereu pregătit să afle că managementul statului nu va funcționa vreodată. Tot ei au duioasa credință că nici un management nu ar funcționa decât cel făcut de ei. Ei numesc asta legea firii și numesc „molâu“ pe oricine îndrăznește să o pună la îndoială. Dar ceea ce trebuie remarcat este că, deși soluția normală a proprietății private pentru toți nu este nici acum foarte larg îndeplinită în măsura în care este realizată de conducătorii pieței moderne (și prin urmare de conducătorii lumii moderne), ei recurg la același criticism pentru această noțiune normală a proprietății pe care l-au aplicat și noțiunii anormale a comunismului. Ei spun că e utopic și au dreptate. Spun că e idealist și au dreptate. Spun că e exaltat și au dreptate. Merită orice nume care descrie cum au scos complet justiția în afara lumii, orice nume care va măsura cât de îndepărtat de ei și de cei asemeni lor este standardul traiului decent, orice nume care va evidenția și va repeta faptul că proprietatea și libertatea sunt separate de ei și ai lor, ca de un abis între rai și iad.

Aceasta este chestiunea reală ce va trebui combătută cu criticile noastre serioase și eu am scris aici o serie de articole ce se preocupă mult mai îndeaproape de asta. Se pune întrebarea dacă acest ideal poate fi altceva decât un ideal și nu dacă trebuie confundat cu prezentul vrednic de dispreț. Este doar întrebarea dacă acest lucru bun e cu adevărat prea

bun ca să fie adevărat. Pentru moment voi spune doar că dacă pesimiștii sunt convinși de pesimismul lor, dacă scepticii susțin cu adevărat că idealul lor social este acum izgonit pentru totdeauna de dificultăți mecanice sau de soarta materialistă, ei au atins cel puțin o concluzie remarcabilă și curioasă. Este cu totul ciudat să spui că omul va trebui separat, prin urmare, de brațe și picioare, îndatorat fiind modelului îmbunătățit al roților, decât să spui că el va trebui să-și ia la revedere pentru totdeauna de la două sprijinuri naturale cum sunt simțul alegerii pentru el însuși și cel al posesiei pentru sine. Aceste critici, chiar dacă apar drept critici ale socialismului sau distributismului, sunt foarte preocupate în a discuta despre întinderi extravagante ale imaginației sau solicitări imposibile ale naturii umane. Mărturisesc, trebuie să-mi întind și solicit propria imaginație și natură umană foarte tare ca să-mi imaginez orice altceva atât de deformat și straniu precum rasa umană, sfârșind cu o completă uitare a pronumelui posesiv.

Cu toate acestea, așa cum spuneam, suntem în polemică cu aceste critici. Distributismul poate fi un vis, un hectar și jumătate de teren și o vacă pot fi o glumă, vacile pot fi niște animale ireale, libertatea poate fi un cuvânt, inițiativa privată poate fi o țintă fără speranță către care lumea nu poate înainta. Dar în ce-i privește pe oamenii care consideră că proprietatea și inițiativa privată sunt principii funcționale în acest moment – acești oameni sunt atât de orbi și surzi și deconectați de la propria existență zilnică încât pot fi excluși din dezbateri.

În acest sens, prin urmare, suntem într-adevăr utopici; în sensul în care ținta noastră e posibil să fie mai îndepărtată și cu siguranță mai dificilă. Suntem mai revoluționari în sensul în care o revoluție înseamnă o schimbare de sens: o schimbare a direcției, chiar dacă ea ar fi însoțită de o restrângere a vitezei. Lumea pe care o vrem este cu mult mai diferită de cea existentă decât este lumea existentă diferită de socialism. Într-adevăr, așa cum s-a spus deja, nu e mare diferență între lumea prezentă și socialism cu excepția faptului că am eliminat noțiuni ale socialismului mai puțin importante și mai mult decorative, capricii cum sunt justiția, cetățenia, abolirea foametei și tot așa mai departe. Am acceptat deja orice lucru pe care cineva inteligent l-a antipatizat la socialism. Avem toate lucrurile de care se plâng criticii în dezolanta utilitate și unitate a privitului înapoi. Este o descriere exactă a civilizației existente, în măsura în care lumea lui H.G. Wells a fost criticată drept o civilizație centralizată, impersonală și monotună.

Nimic nu a fost eliminat în afara unor fantezii inutile despre hrănirea poporului sau acordarea de drepturi plebei. În toate celelalte aspecte unificarea și înregimentarea sunt deja complete. Utopia a făcut ceea ce era mai rău. Capitalismul a făcut tot ceea ce socialismul a amenințat să facă. Angajatul de azi are exact tipul de funcții pasive și plăceri permise pe care le-ar fi avut în cel mai monstruos model de stat socialist. Sunt exact aceleași gusturi și virtuți pe care le-ar fi putut avea ca chiriaș și funcționar la stat. Dar din momentul în care se trezește până în momentul în care merge la culcare, viața omului modern este o goană pe un făgaș făcut pentru el de alții, de multe ori de oameni pe care nu-i va cunoaște vreodată. Locuiește într-o casă care nu e a lui, pe care nu a construit-o el, pe care nu o vrea. Este sclavul rutinei, întotdeauna merge la slujbă ca pe șine.

Omul a uitat sensul a ceea ce au înțeles înaintașii săi, vânători, pelerini și menestrelți rătăcitori, prin „a găsi un cămin“. Gândește în termeni salariali, a uitat adevăratul înțeles al bogăției. Cea mai mare ambiție a sa este obținerea unuia sau altuia din posturile de subordonat într-o afacere care deja este o birocrație. Există o anume concurență pentru acel post în interiorul afacerii, dar asta ar fi în interiorul oricărei birocrății. Acesta e un aspect pe care apologeții monopolului îl uită adesea. Aceștia pledează uneori pentru ideea că, chiar într-un astfel de sistem, poate fi o competiție între funcționari – posibil o competiție într-un servilism. Dar tot așa ar putea fi după naționalizare, când cu toții ar fi funcționari guvernamentali. Întreaga obiecțiune față de socialismul la nivel de stat dispare dacă există un răspuns la obiecțiune. Dacă fiecare magazin ar fi cu totul naționalizat ca secția de poliție, asta nu ar preveni ca atrăgătoarele virtuți ale geloziei, intrigii și ambiției egoiste să nu înflorească și să se dezvolte printre funcționari, așa cum uneori se întâmplă chiar printre polițiști.

Oricum, acea lume există. Ideea e să contestăm și să schimbăm faptul că acea lume poate fi numită nebunește „utopică“. Cuvântul „utopic“ ne poate fi atribuit mie și celor de aceeași părere cu mine și nu ne vom certa pentru asta. Dar, în alt sens, cuvântul induce mult în eroare și este cu totul inadecvat. Cuvântul „utopie“ implică nu doar dificultatea în a realiza ceva, dar și alte caracteristici complementare exemplificate în „Utopia“ lui Wells¹. Este esențial să explicăm imediat de ce nu sunt complementari cu utopia noastră – dacă este o utopie.

Există ceva pe care ar trebui să-l numim distributism ideal – deși n-ar trebui să ne așteptăm la un distributism ideal în această vale a plângerii. În același sens cu siguranță există și comunismul ideal. Însă nu există capitalism ideal și un ideal capitalist. Așa cum am observat deja (chiar dacă nu suficient de des), capitalistul vorbește mereu ca un socialist ori de câte ori devine idealist și, mai ales, când devine sentimental. Întotdeauna vorbește despre „servicii sociale“ și interesele comune pentru întreaga comunitate. De aici rezultă că, în măsura în care un om se presupune că are o utopie, aceasta va fi mai mult sau mai puțin în stilul utopiei socialiste. Finanțistul de succes poate construi într-o lume imperfectă, chiar dacă are sau nu umilința creștinească să-și recunoască imperfecțiunile față de el însuși. Însă dacă i se cere să construiască o lume perfectă, va fi ceva în genul statului schematizat al fabianiștilor sau al ILP². El va căuta ceva sistematizat, simplificat, coplanar. Și nu-l va obține. Cel puțin nu de la mine. Exact de această simplificare și uniformitate mă rog să fiu salvat și așa fi mândru dacă așa putea să salvez pe cineva. Exact de această ordine și conformitate fac apel să fim eliberați în numele libertății.

Nu oferim perfecțiune, ceea ce oferim noi este proporționalitatea. Ne dorim să corectăm proporțiile statului modern. Însă proporțiile se manifestă între diverse lucruri, iar o proporție nu este un șablon. E ca și cum am desena imaginea unui om și ei înțeleg că desenăm o diagramă de roți și axe pentru construcția unui robot. Nu propunem ca pământul să aibă aceeași formă de proprietate într-o societate sănătoasă sau ca toate

---

1 „A Modern Utopia“, lucrare ficțională apărută în anul 1905, scrisă de H.G. Wells - TEI

2 ILP - Independent Labour Party, partid socialist britanic, fondat în 1893 – TEI

proprietățile să fie deținute în aceleași condiții, nici ca toți cetățenii să aibă aceeași relaționare cu orașul. Punctul nostru general de vedere este că puterea centrală are nevoie de mai puține puteri pentru a putea fi balansată și controlată, iar acestea trebuie să fie de mai multe feluri: unele individuale, unele publice, altele oficiale și așa mai departe. Unii, probabil, vor abuza de privilegiile lor însă preferăm acest risc în locul riscului unui stat sau unui trust care abuzează de omnipotența sa.

De exemplu, eu sunt uneori blamat că nu cred în propria mea vârstă sau, și mai mult, acuzat pentru credința în propria mea religie. Sunt considerat medieval, iar unii au descoperit la mine o părtinire în favoarea bisericii catolice, căreia îi aparțin. Dar să facem o paralelă între aceste lucruri. Dacă cineva spune că regii medievali sau țările cu o ruralitate modernă ar trebui învinuiți pentru tolerarea unor crâmpie de socialism mărturisit, am fi mai degrabă surprinși că remarca se referă la mănăstirile tolerante. Este destul de adevărat că, într-un fel, mănăstirile sunt devotate comunismului și toți călugării sunt comuniști. Viața lor economică și etică este o excepție la civilizația feudală sau a vieții de familie. Poziția lor privilegiată a fost privită ca un reazem al ordinii sociale. Ei dau un loc potrivit și proporționat în stat unor idei cetățenești și ceva în același gen a fost adevărat și pentru terenurile comunale de la sate.

Ar trebui să salutăm șansa acordării locului potrivit și proporțional în stat breslelor sau grupurilor cetățenești. Ar trebui să fim de acord să stabilim unele suprafețe de teren ca teren comun. Considerăm că simpla naționalizare a întregului pământ este ca și cum am transforma pe toată lumea în călugări, înseamnă mai mult decât a da acelor idealuri locul potrivit și proporțional în stat. Sensul obișnuit al comunismului nu este că unii oameni sunt comuniști, ci acela că toți oamenii sunt comuniști. Însă nu ar trebui să spunem, în același sens ad-litteram, că înțelesul distributismului este acela că toți oamenii sunt distribuți. Cu siguranță nu ar trebui să spunem că înțelesul unui stat țărănesc este că toți cetățenii sunt țărani. Ar trebui să explicăm că e vorba de caracterul general al unui stat țărănesc, că terenul este deținut sub această formă, că legea este emisă în general în acest spirit și că orice alte instituții sunt excepții recunoscute drept jaloane pe podișul înalt al egalității.

Dacă toate acestea sunt lipsite de argumente, atunci orice e lipsit de argumente, dacă este inaplicabil, toată viața umană este inaplicabilă. Dacă un om vrea să realizeze o grădină de flori, el plantează flori acolo unde poate și mai ales în locurile care determină caracterul peisagistic al grădinii. Dar nu acoperă complet grădina, ci doar o colorează pozitiv. Nu se așteaptă ca trandafirii să crească în coșul de fum sau ca margareta să urce pe balustradă. Cu atât mai puțin speră ca lalelele să crească pe brad sau ca arborele de „coada maimuței” să înflorească precum rododendronul. Dacă nu vrea o grădină de flori, ci una de zarzavat, atunci procedează diferit. Dar nu va presupune ca o grădină de zarzavat să arate exact ca o bucătărie.

El nu scoate toți cartofii, pentru că nu e o grădină de flori, iar cartoful are o floare. Își cunoaște principalul obiectiv, dar, nefiind nebun din naștere, nu consideră că poate obține pretutindeni totul în aceeași măsură sau într-o manieră deopotrivă neamestecată cu

lucruri de altă natură. Grădinarul nu va exila „condurul doamnei“ în grădina de legume pe motiv că unii mai ciudați îi mănâncă. Și nici nu va clasifica conopida drept floare pentru că are o inflorescență. Astfel, din grădina noastră socială, n-am exclude neapărat fiecare mașină modernă mai mult decât am exclude fiecare mănăstire medievală. Alegoria e, într-adevăr, suficient de potrivită pentru că acesta este tipul de motiv elementar uman pe care oamenii nu l-au pierdut niciodată până când și-au pierdut grădinile: la fel ca acel motiv mai presus de firea umană pierdut tot într-o grădină cu mult timp în urmă¹.

---

1 aluzie la grădina din Eden - TEI

CÂTEVA ASPECTE ALE MARILOR AFACERI

***Cacealmaua marilor magazine
O neînțelegere în privința metodei
Un caz punctual
Tirania trusturilor***

Cacealmaua marilor magazine

e două ori mi s-a întâmplat în viață ca un editor să-mi spună că nu a îndrăznit să tipărească ceea ce am scris, pentru că ar fi jignit în ziarul său agențiile de publicitate. Prezența unei astfel de presiuni există pretutindeni într-o formă mai silențioasă și mai subtilă. Dar eu am un mare respect pentru onestitatea acestui anume editor, fiind maximul de onestitate la care putea ajunge ca editor la un mare ziar de publicație săptămânală. A spus adevărul despre falsitatea pe care trebuia s-o spună.

În ambele ocazii mi-a refuzat libertatea de expresie pentru că am spus că marile magazine ce folosesc intens reclama sunt, cu adevărat, mai rele decât micile prăvălii. Interesant de remarcat, acesta e unul din lucrurile care azi nu se mai pot spune, poate singurul. Ar fi fost tolerat, dacă ar fi fost un atac la adresa guvernului. Ar fi fost aplaudat respectuos și cu tact, dacă ar fi fost un atac la adresa lui Dumnezeu. Dacă aș fi vorbit de rău instituția căsătoriei, patriotismul sau bunele moravuri, aș fi fost trâmbițat în titluri cu permisiunea de a mă tolăni prin ziarele de duminică.

Dar nu este convenabil ca *marele ziar* să atace *marele magazin*, fiind el însuși în felul său un magazin mare și, tot mai mult, un exponent al monopolului. Dar va fi potrivit a fi spus dacă repet aici, într-o carte, ceea ce am descoperit că e imposibil să repet într-un articol de ziar. Consider că un magazin mare este un magazin rău. Consider asta nu doar în sens moral, ci și mercantil, respectiv cred că mersul la cumpărături nu e doar o acțiune dăunătoare, ci și o târguială neprofitabilă. Consider că centrul comercial gigant nu este doar vulgar și insolent, dar și incompetent și incomod. Și contrazic ideea că organizarea sa la scară mare este eficientă. O organizație mare este haotică. Ba mai mult, ar fi aproape adevărat să spunem că organizarea este întotdeauna dezorganizare. Singurul lucru perfect organic este organismul, așa cum e acest organism grotesc și obscur numit „om“.

Doar el poate fi destul de sigur că face ceea ce dorește. Pe lângă el, fiecare extra-om poate fi o super-eroare. Aplicat la lucruri ca magazinele, totul devine o aberație totală. Unele lucruri, cum sunt armatele, trebuie să fie organizate, de aceea fac totul pentru a fi bine organizate. Trebuie să aveți o linie lungă rigidă ca să păziți o frontieră și, prin urmare, o întindeți la maxim. Dar nu trebuie să aveți o linie lungă pentru pălării sau florari pentru ca pălăriile și buchetele să fie croite și aranjate îngrijit. E mai probabil ca munca să fie îngrijită, dacă este făcută de un anume meșteșugar pentru un anume client cu anumite panglici și flori. Persoanei căreia i s-a cerut să croiască pălăria n-o va face niciodată destul de potrivită persoanei pentru care o croiește. A suta persoană căreia i se cere o va face la fel de rău. Dacă adunăm toate experiențele tuturor gospodinilor și gospodarilor despre marile magazine trimitând mărfurile greșite, strivindu-le pe cele bune, uitând să trimită orice fel de bunuri, ar trebui să vedem o învălmășeală de ineficiență. Sunt de departe mai multe erori într-un magazin mare decât într-unul mic, unde fiecare cumpărător îl poate înjura pe proprietar. Confruntat cu eficiența modernă, clientul este reținut, conștient de

talentul organizației de a-l concedia pe omul nepotrivit. Pe scurt, organizarea este un rău necesar – care în acest caz nu este necesară.

Am început aceste observații cu una despre marile magazine deoarece ele sunt lucruri apropiate și familiare tuturor. Nu am nevoie să zăbovesc asupra altor afirmații și mai nostime făcute despre uriașa combinație de departamente. Una dintre cele mai comice este afirmația că este convenabil să iei totul din același magazin. Care va să zică, e convenabil să parcurgi strada, câtă vreme o faci în interior și, adesea, în subteran, în loc să parcurgi aceeași distanță în aer liber, de la un magazinaș la altul. Adevărul e că magazinele monopoliștilor chiar sunt convenabile – lor înșiși.

Ei au avantajul concentrării afacerii pe măsură ce concentrează averea la tot mai puțini cetățeni. Averea lor le permite uneori să plătească salarii acceptabile, de asemenea le permite să preia afaceri mai bune și să facă reclamă unor produse proaste. Dar că propriile lor bunuri sunt mai bune, asta n-a început nimeni să arate vreodată. Și mulți dintre noi cunosc cazuri concrete când sunt, categoric, mai rele. Mi-am exprimat acum opinia (atât de șocantă pentru editorul revistei și ce-i ce își fac reclamă acolo) nu doar ca un exemplu pentru teza mea generală că micile proprietăți ar trebui resuscitate, ci și pentru că este esențial pentru înțelegerea unui alt adevăr mult mai curios. Este vorba de psihologia tuturor acestor lucruri: nimic altceva în afară de mărime, bogăție, reclamă și aroganță. Asta ne dă primul model de lucru despre modul în care lucrurile sunt făcute astăzi și modul în care (mă rog Domnului) ele pot fi desfăcute mâine.

Există un aspect general complet uitat, evident și covârșitor, ce trebuie remarcat înainte să avem în vedere legile ce sunt mai cu seamă necesare pentru înnoirea statului. Acesta e faptul că o revoluție substanțială poate fi făcută fără nici un fel de legi. Nu privește nici o lege existentă, mai degrabă o superstiție. Curios lucru, susținătorii săi se fălesc cu faptul că e o superstiție. Zilele trecute am văzut o piesă de teatru care mi-a plăcut în întregime, numită „Foloasele reclamei”¹. Era vorba despre un tânăr om de afaceri care încearcă să spargă monopolul săpunului menținut de tatăl său, un om de afaceri de modă veche, prin aplicarea celei mai agresive teorii americane cu privire la psihologia reclamei. Un lucru interesant care m-a izbit în privința asta a fost următorul:

A fost nostim să le acordăm celor doi, pe rând, simpatia noastră. A fost o farsă bună să-i facă pe cei doi, alternativ, să pară nebuni. Dar nimeni n-a părut să simtă ceea ce am simțit eu a fi cele mai uimitoare și evidente aspecte ale nebuniei. L-au zeflemisit pe bătrân pentru că era în vârstă, demodat, pentru că era suficient de sănătos ca să ia în derâdere maimuțarea publicității nebunești. Dar nimeni nu l-a criticat cu adevărat pentru că a făcut un monopol, pentru care ar fi putut fi pus vreodată la stâlpul infamiei. Nimeni n-a părut să aibă suficient instinct pentru independență și demnitate umană pentru a fi deranjat de ideea că un bătrân fudul ne-ar putea împiedica, dacă ar fi vrut, să avem un confort uman obișnuit.

---

1 „It Pays to Advertise“, farsă dramatică de Roi Cooper Megrue și Walter Hackett, prezentată pentru prima oară în anul 1914 pe Broadway – TEI

La fel a fost și cu tânărul. I s-a spus de către prietenul american că reclama poate hipnotiza creierul uman, că oamenii sunt atrași cu o fascinație mortală printre ușile magazinului ca în gura unui șarpe, că subconștientul este capturat și va fi paralizat prin repetiție și că suntem toți făcuți să ne mișcăm precum păpușile mecanice atunci când un creator de reclame yancheu spune „Fă-o acum!”. N-a părut să-i displacă cuiva asta. Nimeni n-a părut destul de viu ca să fie deranjat. Tânărul a fost luat peste picior pentru că era sărac, ruinat, prins în tertipurile falimentului, și tot așa. Dar nu părea să știe că era ceva mai rău decât un șarlatan, decât un vrăjitor. Nu știa că era, prin propria sa laudă de sine, un hipnotizor și un mistagog, un distrugător al judecatei și al voinței, un dușman al adevărului și al libertății.

Cred că astfel de oameni exagerează proporția pe care o acordă pentru reclamă, chiar dacă plătesc pentru aceasta cu vârf și îndesat. Dar, într-un sens, acest caz psihologic al publicității este de o mare importanță practică pentru orice program de reformă. Agențiile de publicitate americane au apucat bățul de capătul greșit, dar e un băț care poate fi folosit pentru a bate altceva, pe lângă propria lor tobă absurdă. E un băț care poate fi folosit și pentru a bate propria lor filozofie absurdă despre afaceri. Ei ne spun mereu că succesul comerțului modern depinde de crearea unei atmosfere, în fabricarea unei mentalități, în asumarea unui punct de vedere. Pe scurt, ei insistă că tipul lor de comerț nu e numai comercial sau chiar economic sau politic, dar și pur psihologic. Sper să continue să susțină asta pentru ca într-o bună zi toată lumea să observe brusc că e adevărat.

Pentru că succesul marilor magazine și altor astfel de lucruri asemănătoare chiar este psihologie, ca să nu spun psihanaliză. Sau, cu alte cuvinte, un coșmar. Nu e real și, prin urmare, nu e demn de încredere. Acest punct privește atitudinea noastră imediată, pe loc și la moment, împotriva ocupației plutocratice pentru care o astfel de reclamă reprezintă un drapel vulgar. Primul lucru de făcut, înainte să ajungem la orice propunere a noastră politică și legală, e ceva care chiar este (ca să folosesc cuvântul lor drag) în întregime psihologic. Primul lucru de făcut este să le spunem acestor jucători de poker american că nu știu să joace poker. Pentru că ei nu doar blufează, ci se fălesc că induc în eroare. În măsura în care este cu adevărat o întrebare de natură psihologică imediată, trebuie să existe, și există, un răspuns psihologic imediat. Cu alte cuvinte, deoarece ei mistifică într-un mod evident, noi putem să le expunem mistificarea.

Am spus recent că orice program practic de refacere a proprietății normale constă în două părți pe care jargonul actual le-ar numi distructivă și constructivă, dar care ar fi mai potrivit numite defensivă și ofensivă. Primul este oprirea panicii nebune către monopol, înainte să fie pierdute ultimele tradiții ale proprietății și libertății. În primul rând mă preocup aici de această problemă preliminară de rezistență față de tendința mondială către monopol. Acum, când întrebăm ce putem face, aici și acum, împotriva creșterii actuale a monopolului, ni se dă un răspuns foarte simplu. Ni-i se spune că nu putem face nimic.

Lucrurile mari le înghit pe cele mici printr-o operațiune naturală și inevitabilă, așa cum peștii mari îi pot înghiți pe cei mici. Trustul poate absorbi ceea ce îi place, ca un

dragon ce devorează ceea ce pofteste, deoarece este deja cea mai mare creatură rămasă în viață pe pământ. Unii oameni sunt atât de decizi să accepte acest rezultat încât ei, de fapt, găsesc de cuviință să regrete asta. Sunt atât de convinși de rezultatul sortii încât chiar vor admite că e vorba de fatalitate. Fataliștii devin aproape sentimentali când se uită cum micul magazin este preluat de marea companie. Sunt gata să plângă, atât timp cât este recunoscut faptul că plâng în van. Sunt dornici să recunoască că pierderea magazinașului de jucării al copilăriei sau a micii ceainării a tinereții lor este justă în adevăratul sens al tragediei. Pentru că o tragedie înseamnă lupta omului cu ceva mai puternic decât el. Iar aici e vorba de zeii înșiși care ne calcă în picioare tradițiile, sunt chiar moartea și osânda cele care ne-au frânt jucăriile ca pe niște bețișoare, pentru că nimic nu stă în calea destinului. E uimitor ce poate face pe lume o mică păcăleală.

Pentru că ei ajung să afirme că peștele cel mare îl înghite pe cel mic fără să se întrebe dacă peștele cel mic a înotat la cel mare și i-a cerut să fie mâncat. Pentru că ei îl acceptă pe dragonul devorator fără să se întrebe dacă o mulțime de prințese elegante au alergat după dragon ca să fie mâncate. N-au auzit vreodată de obișnuință și nu cunosc diferența între obișnuință și soartă. Determiniștii au ales aici cu grijă acel exemplu a ceva ce cu siguranță nu e necesar, când orice altceva e necesar. Au ales acel lucru care se întâmplă încă să mai fie liber, ca o dovadă a lanțului indestructibil cu care sunt legate lucrurile. Puține lucruri au rămas libere în lumea modernă, însă vânzarea și cumpărarea încă sunt considerate libere. Și sunt încă libere într-adevăr, dacă cineva are suficientă voință să-și folosească libertatea. Copiii pot fi duși cu forța la o școală particulară. Bărbații pot fi scoși cu forța dintr-o cârciumă. Orice om, pentru tot felul de motive noi și absurde, poate fi dus la închisoare. Dar nimeni nu este încă dus cu forța la un magazin anume.

Mă voi ocupa mai târziu de unele remedii practice și reacții împotriva goanei după aparențe și acapararea de mărfuri inutile. Înainte să le avem în vedere, este bine să ne oprim un moment asupra aspectului moral care este atât de elementar și cu totul ignorat. Dintre toate lucrurile din lume, goana către marile magazine este lucrul cel mai ușor de oprit – de către oamenii care dau năvală acolo. Nu știu ce se poate întâmpla mai târziu dar nu pot fi duși acolo la baionetă, deocamdată. Inițiative de afaceri din America, ce deja au folosit soldați britanici în scopuri publicitare, pot, negreșit, să folosească în timp soldați britanici în scopuri coercitive.

Dar nu putem încă să fim forțați cu puști și săbii să intrăm în magazinele americane sau internaționale. Așa-zisa atracție economică, de care mă voi ocupa în continuare, este un lucru destul de diferit: eu doar subliniez că, dacă am ajunge la concluzia că marile magazine ar putea fi boicotate, le-am putea boicota la fel de ușor pe cât (sper eu) ar trebui să boicotăm magazinele care vând instrumente de tortură sau otrăvuri pentru uzul privat. Cu alte cuvinte, întrebarea de bază nu e o întrebare despre necesitate, ci despre voință. Dacă am alege să facem un legământ, o asociere pentru a avea de-a face doar cu magazine mici locale și niciodată cu magazine mari centralizate, campania ar putea fi, în aceeași măsură, la fel de utilă ca și Strategia terenurilor din Irlanda. Ar putea avea la fel de mult succes. Se va spune, desigur, că oamenii vor merge la cel mai bun magazin.

Nu sunt de acord cu asta pentru că protestatarii irlandezi nu au acceptat cea mai bună ofertă. Nu sunt de acord că magazinul mare este cel mai bun și, în mod special, nu sunt de acord că oamenii merg acolo pentru că este cel mai bun magazin. Și dacă sunt întrebat de ce, răspund la sfârșit cu aspectul de netăgăduit cu care am început. Știu că nu e doar o chestiune de afaceri pentru simplul motiv că înșiși oamenii de afaceri îmi spun că este o chestie de blufat. Ei sunt cei care spun că nimic nu reușește mai bine ca o simplă aparență de succes. Ei sunt cei care spun că publicitatea ne influențează fără voia sau știința noastră. Ei sunt cei care spun că „Publicitatea e de folos“, adică le spun oamenilor, într-un mod nerușinat „Cumpără acum!“, când nu au nevoie s-o facă deloc.

O neînțelegere în privința metodei

nainte să trec mai departe cu această schiță, cred că trebuie să fac o paranteză legată de natura sarcinii mele fără de care tot ceea ce urmează poate fi înțeles greșit. De fapt, fără a susține că aș avea vreo experiență administrativă sau comercială, mă aflu aici pentru a face cu mult mai mult decât li s-a pretins vreodată oamenilor de litere (dacă pentru moment îmi permiteți să mă numesc un om de litere), atunci când au realizat cu încredere mișcări sociale sau au pus bazele unor idealuri sociale.

Promit ca, până la sfârșitul acestor note, cititorul să știe cu mult mai mult despre cum ar putea oamenii să pornească în organizarea unui Stat Distributiv decât au știut vreodată cititorii lui Carlyle¹ despre cum ar trebui să pornească în căutarea unui Rege Erou sau a unui Sine Superior.

Cred că putem explica cum să facem dintr-un mic magazin sau dintr-o mică fermă o trăsătură comună a societății noastre, mai bine decât a explicat Matthew Arnold² cum să facem din Stat organul Sinelui nostru cel mai bun. Cred că ferma va fi marcată pe orice hartă rudimentară mai clar decât a fost Paradisul pământesc pe harta de navigație a lui William Morris³; și cred că în comparație cu a sa „Vești de Nicăieri“, aceasta poate fi numită pe drept cuvânt „Vești de Undeva“. Rousseau și Ruskin⁴ erau deseori cu mult mai vagi și mai vizionari decât sunt eu; deși Rousseau era chiar mai rigid în abstracții, și Ruskin era câteodată foarte preocupat de anumite detalii. Nu e nevoie să spun că nu mă compar pe mine cu acești mari oameni. Doar subliniez că nici chiar de la ei, ale căror minți au dominat substanțial domeniul organizării sociale și a căror poziție ca publiciști era cu mult mai respectată și mai responsabilă, nu s-a pretins nimic, de fapt, dincolo de principiile generale pe care suntem acuzați că le dăm. Remarc doar că misiunea a rămas în seama unui poet neînsemnat, în timp ce acestor mari profeți nu li s-a cerut să ducă până la capăt și să-și îndeplinească profețiile lor.

Se pare că înaintașii noștri nu au considerat că e prea lipsit de importanță să aibă o viziune clară a scopului, cu sau fără o hartă detaliată a drumului; sau să poată descrie un scandal fără să meargă mai departe să descrie un substitut. Oricum, indiferent de motiv, e sigur că dacă aș fi cu adevărat atât de mare încât să merit reproșurile utilitariștilor, dacă aș fi cu adevărat pe puțin atât de idealist și imaginativ precum mă cred ei, dacă m-aș limita cu adevărat să descriu o direcție fără a măsura exact un drum, arătând către o casă sau către paradis și spunându-le oamenilor să se folosească de buna lor judecată pentru a ajunge acolo – dacă asta e cu adevărat tot ce pot să fac, înseamnă că e tot ceea ce s-a așteptat vreodată de la oameni infinit mai însemnați decât mine; de la Platon și Isaia, la Emerson și Tolstoi.

1 Thomas Carlyle (1795 - 1881) filosof, scriitor și critic social scoțian – TEI

2 1822-1888. Poet și critic cultural britanic – TEI

3 1834 – 1896. Inginer textilist și scriitor britanic de orientare marxist-libertariană - TEI

4 John Ruskin (1819 – 1900). Gânditor marcant, critic social, filantrop și artist britanic. - TEI

Dar nu e tot ce pot să fac; chiar dacă aceia nu au făcut, s-au au făcut cu mult mai mult. Pot să fac și altceva; dar pot să o fac doar dacă se va înțelege ce fac. În același timp sunt conștient că explicând îmbunătățirea unei societăți așa de complexe, unui om i se poate părea foarte dificil să explice cu exactitate ceea ce face până nu e deja făcut. Am luat în considerare și am respins șase moduri de abordare a problemei pe diverse căi ce au dus toate la același adevăr. Mă gândisem să încep cu exemplul obișnuit al țăranului; dar apoi știam că sute de corespondenți m-ar fi asaltat acuzându-mă că încerc să-i transform în țărani. M-am gândit să încep să descriu un Stat Distributiv decent în sine cu toată balanța lui de lucruri diferite; așa cum Socialiștii își descriu Utopia în sine cu concentrarea pe un singur lucru. Dar știam că sute de corespondenți m-ar fi numit Utopist; și ar fi spus că era evident că schema mea n-avea cum să meargă fiindcă așa fi putut s-o descriu doar atunci când funcționa. Dar ceea ce ar fi vrut cu adevărat să însemne spunându-mi Utopist ar fi aceasta: că atât timp cât schema nu funcționa, nu era mare lucru de făcut. Am hotărât în sfârșit să abordez situația socială la modul acesta:

Să semnalez mai întâi că avântul monopolist nu e irezistibil; că chiar aici și acum se pot face multe să se schimbe asta, multe de către fiecare, aproape orice de către oricine. Apoi așa susține că prin îndepărtarea unei anumite presiuni plutocratice, dorința și aprecierea proprietății naturale ar reînvia ca orice lucru normal. Apoi, cred eu, va merita să propun oamenilor, care se reîntorc astfel la cumpătare, deși sporadic, o societate sănătoasă care să țină în echilibru proprietatea și mașinăria controlului. Așa încheia cu descrierea acestei ultime societăți, cu legile și limitările ei.

Aceasta poate să fie sau să nu fie o aranjare sau ordine bună a ideilor, dar este una inteligibilă, și afirm cu smerenie că am dreptul să-mi aranjez explicațiile în această ordine și niciun critic nu are dreptul să se plângă că nu le-am dat peste cap ca să răspund la întrebări în afara ordinii lor. Sunt dispus să-i scriu o întreagă Enciclopedie a Distributismului dacă are răbdarea s-o citească, dar ar trebui să aibă răbdarea s-o citească.

Este absurd să se plângă că nu m-am ocupat adecvat de Zoologie sau că n-am descris onorabilul statut social al Breslei Xilografilor, în timp ce eu, de fapt, mă ocup de Breasla Arhitecților în ordine alfabetică. Sunt dispus să fiu la fel de plictisitor ca Euclid, dar criticul nu trebuie să se plângă că a patruzeci și opta propoziție a celei de-a doua cărți nu face parte din Pons Asinorum¹. Vechea breaslă a constructorilor de poduri va trebui să construiască multe poduri.

Din comentariile pe care le-am primit, bănuiesc că sugestiile pe care deja le-am făcut nu-și explică întotdeauna rolul și scopul în această schemă. Vreau doar să subliniez că monopolul nu este omnipotent, nici chiar acum și aici, și că oricine se poate gândi la un moment dat la mai multe căi prin care triumful lui final să poată fi întârziat sau chiar învins. Să presupunem că un monopolist care îmi este inamic de moarte se străduiește să mă ruineze împiedicându-mă să vând ouă vecinilor mei; îi pot spune că pot trăi cu guliile

---

1 lat. „puntea măgarilor“ - numele celei de-a cincea propoziții din cartea întâi a „Elementelor de geometrie“, a lui Euclid sau teorema triunghiului isoscel - TEI

din propria mea grădină de zarzavat. Nu vreau să spun că mă fixează doar pe gulii sau că jur să nu mă ating niciodată de cartofii sau de fasolea mea.

Dau guliile drept exemplu de ceva cu care pot să arunc în el. Să presupunem că milionarul cel rău vine și rânjește la gardul meu și spune: „Observ după chipul tău înfometat și sfrijit că ai o nevoie acută de câțiva șilingi, dar nu e cu puțin să-i obții.“. Aș fi tentat să-i ripostez: „Ba da, pot. Aș putea să vând prima mea ediție din Martin Chuzzlewit!“. Nu vreau să spun că mă văd deja la groapa comună dacă nu-l vând pe Martin Chuzzlewit. Nici că n-am altceva de propus în afară de a-l vinde pe Martin Chuzzlewit. Nu vreau să spun că mă laud ca orice alt politician că m-am convertit la politica lui Martin Chuzzlewit. Vreau să-i spun pesimistului ofensiv că nu sunt la sfârșitul resurselor mele. Că pot să vând o carte sau chiar, în caz că situația e disperată, scrie o carte. Pot face foarte multe lucruri, înainte să recurg de-a dreptul la acțiuni anti-sociale, cum ar fi să jefuiesc o bancă sau, și mai rău, să lucrez într-o bancă. Pot face foarte multe lucruri, de foarte multe feluri și dau un exemplu de început să sugerez că sunt foarte posibilități și nu că nu sunt deloc. Sunt foarte multe lucruri, de foarte multe feluri în casa mea, în afara unei copii a lui Martin Chuzzlewit. Multe dintre ele nu au o mare valoare decât pentru mine, dar unele au o oarecare valoare pentru oricine.

Pentru întreg rostul unei case asta înseamnă un talmeș-balmeș. Și a mea, în orice caz, se ridică la nivelul acestui ideal domestic și auster. Întreg rostul unei case nu este acela că reprezintă doar un număr de lucruri diferite, ci acela că încă mai apreciem lucrurile pe care le uităm.

Dacă un om mi-a transformat casa într-un morman de cenușă, nu sunt mai puțin indignat că a ars tot doar pentru că nici măcar nu-mi amintesc de la bun început tot ce a ars.

Într-o societate mai simplă, ar trebui să ies din ruine și să cer ajutor de la Parlament sau de la Președinte țipând: „Ajutor! Un hoț mi-a ars casa!“.

Aș putea bineînțeles, să alerg pe stradă țipând dintr-o răsuflare: „Ajutor! Un hoț mi-a ars ușa de stejar din față cu decorațiuni normale, paisprezece tocure de geam, nouă perdele, cinci covoare și jumătate, șapte sute cincizeci și trei de cărți, din care patru erau ediții de lux, un portret al străbunicii mele...“ și așa mai departe cu toate lucrurile, dar ceva s-ar pierde din strigătul primar, simplu și feroce.

Și, în același fel, aș fi putut începe această schiță cu un inventar al tuturor modificărilor pe care aș dori să le văd în legi, cu scopul de a stabili o anume justete economică în țară. Dar mă îndoiesc că cititorul ar fi înțeles mai bine la ceea ce făceam aluzie în final și nu ar fi fost abordarea pe care să o propun în prezent. Voi avea ocazia mai târziu să intru în câteva detalii despre aceste lucruri, dar cazurile pe care le prezint sunt doar niște exemplificări din prima mea teză generală: că în prezent nici măcar nu facem tot ceea ce se poate face ca să opunem rezistență năvalei monopolului și că atunci când oamenii vorbesc ca și cum nu se mai poate face nimic, acea afirmație este falsă din start și că tot felul de răspunsuri cu privire la ea se vor ivi imediat.

---

1 personajul principal din romanul omonim de Charles Dickens - TEI

Capitalismul se destramă și, într-un sens, nu ne prefacem că ne pare rău că se destramă. Într-adevăr am putea să ne poziționăm corect spunând că vom ajuta la destrămarea lui, dar nu vrem să se prăbușească pur și simplu. Și primul lucru de înțeles este că vorbim de o alegere între destrămarea și prăbușirea acestui sistem.

Este o alegere între a-l rezolva în mod voit în părțile lui componente reale, fiecare luându-și înapoi dreptul lui, sau a-l prăbuși peste capul nostru printr-o cădere sau confuzie a tuturor părților lui componente, pe care unii o numesc comunism, iar alții haos. Primul este lucrul pe care toți oamenii raționali ar trebui să încerce să-l dobândească, iar cel din urmă este lucrul pe care toți oamenii raționali ar trebui să încerce să-l preîntâmpine. De aceea sunt catalogate deseori împreună. M-am limitat în principal să răspund la ceea ce mi s-a părut întotdeauna întrebarea primordială: „Ce facem acum?“. La aceasta am să răspund astfel: „Ceea ce trebuie să facem acum este să-i oprim pe ceilalți oameni să facă ceea ce fac ei acum“. Inițiativa e acum de partea inamicului. El este cel ce deja înfăptuiește lucrurile și le va fi înfăptuit cu mult înainte ca noi să începem să facem ceva, din moment ce are banii, structura, majoritatea mecanismelor, și alte lucruri pe care noi trebuie mai întâi să le dobândim și apoi să le utilizăm. El aproape a realizat o cucerire monopolistă, dar nu de tot și încă mai poate fi înfrânat și oprit.

Lumea s-a trezit foarte târziu, dar nu e vina noastră. Este vina tuturor nerozilor care ne-au spus, în tot acest timp, că nu vor putea exista Trusturi, iar acum ne spun, la fel de înțelept, că nu poate exista altceva. Mai sunt și alte lucruri de care îl rog pe cititor să țină seama. Primul ar fi că această schiță este doar o schemă, deși una care cu greu evită niște curbe și noduri. Nu susțin că pot să înlătur toate obstacolele care pot apărea în această chestiune, pentru că foarte multe dintre ele ar părea prea multe încât să reprezinte o altă chestiune.

Dau un exemplu despre ceea ce vreau să spun. Ce ar fi crezut cititorul critic, dacă încă de la începutul acestei schițe aș fi intrat într-o controversă lungă despre Legea Pamfletului? Deși, dacă aș fi foarte realist, aș considera-o una dintre cele mai concrete obstacole.

Există poziția ridicolă a unora astăzi că monopolului nu i se opune rezistență ca forță socială, dar poate fi luat în nume de rău ca acuzație legală. Dacă încerci să oprești un om să smântânească laptele, primul lucru care se va întâmpla va fi o înjurătură neaoșă pentru că l-ai strâns cu ușa. Este limpede și de bun simț că dacă acest lucru nu este o calomnie, atunci nu este nici o ofensă. După cum stau lucrurile, nu există pedeapsă pentru omul care o face, dar există o pedeapsă pentru omul care o descoperă. Nu mă ocup aici, deși sunt pregătit să o fac în altă parte, cu toate aceste dificultăți detaliate pe care o societate constituită ca acum le ridică împotriva unei societăți pe care vrem să o construim.

Dacă era construită pe principiile pe care le sugerez eu, acele detalii ar fi fost rezolvate cu ajutorul acelor principii pe care le-au ridicat. De exemplu, ar pune capăt prostiei conform căreia oameni mai puternici decât împărații se dau drept negustori privați care suferă de răutate privată. Se va susține că cei ce sunt în funcții, oameni publici, trebuie criticați ca potențiali dăunători publici. Ar distruge absurditatea conform căreia un

caz important trebuie judecat de un „juriu special“ sau, cu alte cuvinte, că orice problemă serioasă între bogat și sărac este judecată de bogat. Sper că cititorul va înțelege că nu pot elimina toate zecile de mii de lucruri care ne pot împiedica. Trebuie să presupun că oameni care sunt gata să își asume riscuri mai mari, sunt gata să și le asume și pe cele mai mici.

Revenind la subiect, această schiță este, în final, doar o schiță. Cu alte cuvinte, este un proiect și oricine crede că putem avea lucruri practice fără un proiect teoretic se poate duce să se certe cu cel mai apropiat inginer sau arhitect pentru că desenează linii subțiri pe o hârtie subțire. Dar mai există un alt sens, mai deosebit, pentru care sugestia mea este o schiță, în sensul că este concepută deliberat ca o limitare vastă în care există multe diversități. Sunt familiarizat demult și deloc amuzat pe această chestiune cu tot felul de oameni practici care vor spune că generalizez pentru că nu există un plan practic. Adevărul este că generalizez pentru că sunt prea multe planuri practice. Eu însumi știu patru sau cinci scheme care au fost concepute mai mult sau mai puțin radical pentru răspândirea capitalului.

Cea mai prudentă, din punctul de vedere capitalist, este extinderea graduală a împărțirii profitului. O formă democratică mai riguroasă a aceluiași lucru este managementul oricărei afaceri, dacă nu poate fi o mică afacere, de către o breaslă sau un grup, reunindu-și contribuțiile și împărțindu-și rezultatele. Anumitor Distribuțiști nu le place ideea ca un muncitor să aibă acțiuni doar acolo unde lucrează. Ei cred că el ar fi mai independent dacă micul lui capital ar fi investit în altă parte, dar toți sunt de acord că ar trebui să aibă un capital de investit.

Alții continuă să-și spună Distribuțiști pentru că ar da fiecărui cetățean dividende din sistemele de producție naționale mult mai mari. Eu concep, în mod deliberat, principiile mele generale ca să acopăr cât de mult posibil din aceste scheme alternative de business. Dar nu sunt de acord să mi se spună că acopăr atât de multe pentru că știu că nu există niciuna. Dacă îi spun unui om că este prea luxos și extravagant și că ar trebui să economisească ceva, nu sunt obligat să-i dau și lista obiectelor lui de lux. Ideea este că va fi oricum mai bine dacă va reduce din extravaganțele lui. Și punctul meu de vedere este acela că societatea modernă ar face bine să reducă proprietatea prin oricare din aceste procese. Asta nu înseamnă că nu am o formă preferată. Personal prefer al doilea tip de diviziune dat în lista de exemple de mai sus.

Scopul meu este să subliniez că orice încetinire a grabei de a concentra proprietatea va fi o îmbunătățire a situației actuale. Dacă spun unui om că îi arde casa în Putney, s-ar putea să-mi mulțumească chiar dacă nu-i dau lista cu toate vehiculele care merg spre Putney, toate numerele de taxiuri și programul tuturor autobuzelor. Este destul să știu că sunt foarte multe vehicule ca el să aleagă înainte de a trebui, ca în aventura proverbială, să meargă la Putney călărind un porc. E destul că oricare din acele vehicule este cu mult mai puțin incomod decât o casă în flăcări sau un morman de cenușă. Admit că pot fi numit nerealist dacă ar exista păduri de nestrăbătut și inundații distructive între acest loc și Putney, atunci ar putea fi cu totul idealist să slăvesc Putney așa cum slăvesc Paradisul.

Dar nu admit că sunt nerealist pentru că știu câteva lucruri practice care sunt mai realiste decât starea de fapt actuală. Nu se urmărește, de fapt, că eu nu știu cum se ajunge la Putney. Aici, de exemplu sunt câteva lucruri care ar ajuta procesul Distributismului în afară de acelea pe care voi avea ocazia să le ating ca puncte de principiu. Nu toți Distribuțiștii vor fi de acord cu toate.

(1) Taxarea contractelor pentru a descuraja vânzarea micilor proprietăți marilor proprietari și a încuraja fracționarea marii proprietăți în rândul micilor proprietari.

(2) Ceva în genul legii Testamentului lui Napoleon și distrugerea primogeniturii.

(3) Stabilirea legii gratuite pentru săraci așa încât mica proprietate să fie mereu apărută în fața celei mari.

(4) Protejarea deliberată a unor experimente privind mica proprietate, dacă este necesar prin taxări suplimentare a concentrărilor afacerilor, atât la nivel național, dar și local.

(5) Subvenții pentru a găzdui astfel de experimente.

(6) O ligă a dedicației voluntare și nenumărate lucruri similare.

Așadar, am inserat acest capitol aici ca să explic că este o schiță a primelor principii de Distributism și nu ultimele detalii pe care chiar Distribuțiștii le-ar argumenta. Într-o astfel de declarație, exemplele sunt date drept exemple și nu constituie liste exhaustive și exacte a tuturor cazurilor prevăzute de regulă. Dacă acest principiu elementar al acestei prezentări nu este înțeles, pot să mă mulțumesc să fiu numit o persoană nerealistă de către oamenii pragmatici. Și, într-adevăr, în acuzația lor există o fărâmă de adevăr. Poate sunt sau nu o persoană realistă, dar nu sunt ceea ce se cheamă un politician practic, adică un politicianist.

Nu pretind nici o parte din gloria de a fi adus țara noastră în condiția actuală promițătoare și plină de speranță. Capete mai mari ca ale noastre au stabilit prosperitatea actuală bazată pe energia huilei. Oamenii de acțiune, cu o energie mai debordantă ca a noastră ne-au adus în condiția confortabilă de a trăi din capitalul nostru. Nu am luat parte la marea revoluție industrială care a mărit frumusețile naturii și a reconciliat clasele societății; nici nu trebuie ca cititorul entuziast să-mi mulțumească pentru această Anglie mai iluminată în care un angajat trăiește dintr-o alocație de la Stat, iar angajatorul dintr-un credit la Bancă.

Un caz punctual

ste la fel de firesc pentru criticii noștrii comerciali să dezbată într-un cerc ca și cum ar face-o în cercul grupului de interese. Nu este prostie curată, ci doar un obicei și nu e ușor să-l frângi sau să evadezi din acest cerc de fier. Când spunem că lucrurile pot fi făcute, de obicei înseamnă că pot fi făcute de o mulțime de oameni sau chiar de conducătorul Statului. Am dat un exemplu de ceea ce poate fi făcut destul de ușor de mulțime și aici voi da un exemplu de ceva ce poate fi făcut destul de ușor de către conducător. Dar trebuie să fim pregătiți căci criticii vor începe să dezbată în cerc și să spună că populația actuală sau conducătorul actual nu vor fi de acord să acționeze în acest fel. Dar această reclamație este o confuzie. Noi răspundem oamenilor care susțin că idealul nostru în sine este imposibil. Dacă nu-l vrei, bineînțeles, nu vei încerca să-l obții, dar să nu spui că, din cauză că nu l-ai vrut, rezultă că nu ai putut să-l obții din moment ce nu l-ai vrut. Un lucru nu devine imposibil în sine doar pentru că mulțimea nu încearcă să-l obțină, nici nu încetează să constituie politică practică pentru că nici un politician nu e îndeajuns de pragmatic să-l facă.

Voi începe cu un exemplu mărunț și familiar. Ca să se asigure că proletariatul nostru imens va avea vacanță, avem o lege care obligă toți angajații să-și închidă magazinele o jumătate de zi pe săptămână. După principiul proletariatului, acesta este un lucru sănătos și necesar într-un stat proletar așa cum saturnaliile erau sănătoase și necesare într-un stat de sclavi. Dată fiind această prevedere pentru proletariet, o persoană practică ar spune în mod firesc: „Mai are și alte avantaje; este o șansă pentru oricine vrea să-și facă treburile; pentru omul care se poate descurca fără servitori“. Acea ființă degradată care știe să-și facă singură treburile va avea în sfârșit o perspectivă. Acel neadaptat izolat care știe să muncească pentru traiul său ar putea avea o șansă la viață. Nu trebuie să fii neapărat Distributist ca să spui asta; este un lucru normal și evident pe care oricine l-ar spune.

Omul cu servitori trebuie să înceteze să-și exploateze slugile. Bineînțeles că omul fără servitori nu poate să înceteze. Dar legea e în așa fel construită încât îl obligă pe om să dea vacanță servitorilor pe care nu-i are. El declară saturnalii care nu vor avea loc unei mulțimi de sclavi fantome care n-au existat niciodată. Nu există niciun temei rațional în aceasta rânduială. În orice fel posibil, de la materia imediată la sensul matematic și abstract, este de-a dreptul necugetat.

Trăim într-o diviziune de interese periculoasă între angajator și angajat. De aceea, chiar atunci când cei doi nu sunt separați și sunt de fapt uniți într-una și aceeași persoană, trebuie să-i despărțim din nou în două părți. Obligăm un om să dea ceva ce nu vrea pentru că cineva, care nu există, ar putea să-l dorească. Îl prevenim că ar fi mai bine să primească o împuternicire de la el însuși sau că s-ar putea să intre în grevă cu el însuși. Poate că ar putea deveni socialist și și-ar pune o bombă, caz în care nu ar avea altceva de făcut în spiritul lui întărit de lege și ordine decât să citească Legea răscoalei și să se împuște.

Ne acuză că suntem nerealiști, dar noi încă nu am produs o fantezie academică așa ca asta. Câteodată se sugerează că regretul nostru pentru dispariția fermierilor și a ucenicilor este doar o chestiune de sentiment. Sentimentali! Nu am căzut în așa sentimentalism încât să ne pară rău de ucenicii care nu au existat vreodată. Nu am ajuns încă la acea bogăție de emoții romantice încât să fim capabili să plângem mai mult după un ucenic imaginar de băcan, decât după un băcan adevărat. Nu suntem atât de beți încât să vedem dublu când intrăm în magazinul nostru preferat sau să-l punem pe negustor să se lupte cu propria sa umbră. Haideți să-i lăsăm pe acești oameni de afaceri practici și încăpățânați să deplângă tristețile unui băiat de birou inexistent și să ne urmăm calea noastră sălbatică și rătăcitoare ce se întâmplă să treacă prin lumea celor vii. Acum dacă o schimbare cât de mică ar fi făcută mâine, ar fi o diferență: o diferență crescândă și considerabilă. Și dacă vreun apologet impetuos al Marilor Afaceri îmi spune că așa ceva nu schimbă mare lucru, să se abțină. Pentru că face exact lucrul pe care toți apologeții îl evită mai mult decât orice: își contrazice învățătorii. Între miile de lucruri interesante pierdute în milioanele de lucruri neinteresante, în rapoartele Parlamentului și a afacerilor publice din ziare, a existat o comedioară adorabilă în privința asta. Câțiva oameni cu judecată normală și instincte sănătoase, care s-au rătăcit prin Parlament din greșeală sau din alt motiv, au arătat acest fapt evident: că nu este nevoie să protejezi proletariatul acolo unde nu există și că negustorul simplu poate deci să rămână în micul lui magazin. Dar ministrul responsabil de această chestiune a răspuns, de fapt, cu o nonșalanță forțată, că era imposibil căci ar fi fost nedrept față de marile magazine.

Șiroaie de lacrimi curg din partea politicianului în ascensiune, Lordul Lundy¹, iar în acest caz era doar gândul suferințelor posibile ale marilor milionari care îl mișca profund. În imaginația lui apărea Mr. Selfridge² în agonie și suspinele domnului Woolworth de la Woolworth Tower³ încântați de inimile mari cărora nu le vor fi niciodată indiferente suferințele celor bogați. Dar orice am crede despre sensibilitatea cu care sunt priviți marii negustori, într-o oarecare măsură dispun dintr-o lovitură de fatalismul la modă ce vede ceva inevitabil în succesul lor.

Este absurd să ni se spună că atacul nostru e gata să eșueze și mai apoi că e ceva lipsit de scrupule în succesul lui atât de imediat. Aparent, Marea Afacere trebuie acceptată pentru că e invulnerabilă, și scutită pentru că e vulnerabilă. Acest balon mare și absurd nu poate fi conceput să fie spart și este de-a dreptul crud că o mică înțepătură a competiției îl poate sparge.

Nu știu dacă magazinele mari sunt atât de slabe și de instabile cum susține campionul lor. Dar oricare ar fi efectul imediat asupra marilor magazine, sunt sigur că va fi un efect imediat și asupra magazinelor mici. Sunt sigur că dacă s-ar putea face negoț în sărbătorile normale, nu ar însemna doar că ar fi mai mult negoț pentru ei ci și că vor fi mai

---

1 personaj al baladei tradiționale scoțiene omonime - TEI

2 probabil este vorba de Thomas Selfridge, locotenent major în armata americană, primul om care a murit într-un accident aviatic, în anul 1908 - TEI

3 turnul Woolworth, unul dintre primele clădiri zgârie-nori din lume, situat în New York, finalizat în anul 1913 - TEI

mulți care vor face negoț. Ar putea însemna o clasă mare a micilor negustori și este exact lucrul care ar putea face toată diferența politică, așa cum o face în cazul clasei mari a micilor fermieri.

Nu este o chestiune de număr, nici măcar în sensul mecanic. Este o chestiune de prezență și de presiune a unui anumit tip social. Nu este doar despre câte nasuri sunt numărate deși, în sensul real, nasurile contează. Dacă ar fi ceva ce s-ar putea numi o clasă de țărani sau o clasă de mici negustori, și-ar face simțită prezența în legislație chiar dacă ar fi ceea ce se numește clasă legislativă. Și însăși existența acestei a treia clase ar fi sfârșitul a ceea ce se cheamă lupta de clasă, chiar și în privința teoriei care divide toți oamenii în angajatori și angajați. Nu vreau să spun că această mică transformare legală este singura pe care o am de propus. Am menționat-o prima pentru că este cea mai evidentă.

Dar o menționez și pentru că ilustrează foarte clar ceea ce vreau să spun în cele două faze: natura reformei pozitive și negative. Dacă micile magazine ar câștiga clientela și marile magazine are pierde-o, ar însemna două lucruri, amândouă preliminare, dar și practice. Ar însemna că simpla grabă centripetală este încetinită, dacă nu oprită, și s-ar putea schimba într-o mișcare centrifugă. Și ar mai însemna că există un număr de cetățeni noi în Stat cărora toate argumentele servile și socialiste le sunt inaplicabile.

Atunci când ai o mulțime considerabilă de mici proprietari, de oameni cu psihologia și filozofia micii proprietăți le poți povesti ceva mai mult, ca un fel de reglementare generală dreaptă în termenii lor. Ca un fel de tărâm potrivit de trăit pentru Creștini. Îi poți face să înțeleagă, așa cum nu-i poți face pe plutocrați sau proletari, de ce mașina nu trebuie să existe ca servant izbăvitor al omului, de ce lucrurile pe care le producem sunt la fel de valoroase ca și copiii noștri și de ce putem plăti prea scump proprietățile de lux prin pierderea libertății.

Dacă oamenii ar putea să se detașeze de aranjamente servile, vor începe să formeze corpul opiniei publice. Acum mai sunt și alte avantaje ce pot fi oferite unui om de rând și care pot fi considerate la locul lor. În toate prevăd o politică chibzuită de a favoriza omul sărac. Dar în primul exemplu dat de-abia putem spune că a fost vorba de vreo favoare.

Poți face o lege prin care proprietarii de sclavi să-i elibereze pe sclavi pentru o zi: omul fără sclavi rămâne complet pe dinafară. Nu-l cuprinde legea pentru că nu poate fi cuprins în nici o logică. A fost atras în mod deliberat, nu pentru că toți sclavii vor fi liberi pentru o zi, ci pentru că toți oamenii liberi vor fi sclavi pe viață. Dar în timp ce unele mijloace reprezintă doar justiție generală pentru micile proprietăți, iar altele protecție deliberată a micilor proprietăți, ideea este că se va merita la început să se creeze mica proprietate fie ea chiar și la scară mică. Cetățenii englezi și fermierii ar mai exista încă și oriunde ar exista, ei contează. Sunt multe alte feluri, care pot fi descrise pe scurt, prin care prăbușirea proprietății mari poate fi încurajată pe partea legală și legislativă.

Mă voi ocupa de câteva dintre ele mai târziu și, în special, de responsabilitatea reală pe care Guvernul și-o poate asuma într-o stare financiară și economică ce devine destul de ridicolă. Din punctul de vedere al oricărei persoane sănătoase, în orice altă societate,

problema actuală a concentrării capitaliste nu este doar o chestiune de lege, ci de lege penală, ca să nu spunem nebunie criminală.

Din megalomania monstruoasă a marilor magazine cu reclamele lor țipătoare și standardizarea stupidă, ceva se spune în altă parte. Dar ar fi bine de adăugat în chestiunea micilor magazine că odată ce există, ele au în general o organizație proprie care este mult mai respectabilă și mai puțin vulgară. Această organizație voluntară, după cum știe toată lumea se numește Breaslă și este perfect capabilă să facă orice este necesar în privința sărbătorilor și a festivalurilor populare. Douăzeci de frizeri ar fi suficient de capabili să colaboreze unii cu alții nu să concureze între ei într-un anumit festival sau într-un mod anume. Este amuzant de remarcat că aceleași persoane care spun că o Breaslă este un lucru medieval depășit care nu ar funcționa, sunt, în general, nemulțumiți față de puterea unei Bresle ca lucru modern actual acolo unde, de fapt, funcționează. În cazul Breslei Medicilor, de exemplu, este o chestiune de reproș în ziare că organizația în cauză refuză „să facă descoperiri medicale accesibile publicului larg“.

Când ne gândim la prostiile inimaginabile și dezechilibrate care se fac accesibile publicului larg de către presa publică, am avea dreptate să ne îndoim dacă sufletele și trupurile noastre nu sunt cel puțin la fel de în siguranță în mâinile unei Bresle, așa cum probabil că ar fi în mâinile unui Trust. Pentru moment, ideea principală este că magazinele mici pot fi guvernate, chiar dacă acestea nu sunt conduse de Guvern. Oricât de oribil poate părea acest lucru idealiştilor democrațici ai zilei, ele se pot governa singure.

Tirania trusturilor

ei mai mulți dintre noi au întâlnit în literatură și chiar în viață acel tip de domn în vârstă, adesea reprezentat de un preot bătrân. Este genul de om care are oroare de Socialiști fără să aibă o idee bine definită de ceea ce sunt. Este persoana despre care oamenii spun că vrea binele vrând, de fapt, să spună că nu vrea nimic. Dar această părere este cam nedreaptă pentru acest tip social. Este într-adevăr mai mult decât binevoitor. Am putea merge până acolo încât să spunem că probabil are o gândire corectă și sănătoasă, dacă ar gândi vreodată. Principiile lui ar fi probabil destul de sănătoase, dacă ar fi într-adevăr aplicate. Ignoranța lui pură îl împiedică să cunoască lumea la care se pot aplica. Poate chiar să aibă dreptate, doar că nu are nici o noțiune a ceea ce este greșit.

Cei care l-au susținut pe acest domn bătrân știu că el are obiceiul de a domoli repudierea sa fermă a Socialiștilor misterioși, spunând că, desigur, este o datorie creștină să ne folosim bogăția cuviincios, să ne amintim că proprietatea este un monopol încredințat nouă de Divinitate pentru binele altora, cât și pentru noi înșine, și chiar, în afară de cazul în care bătrânul gentleman este destul de bătrân pentru a fi un Modernist, că este posibil ca într-o zi să ni se pună o întrebare sau două cu privire la abuzul unei astfel de încrederi. Acum totul este perfect adevărat, într-o oarecare măsură, dar ilustrează într-un fel destul de curios naivitatea ciudată și inexplicabilă a bătrânului domn. Însăși fraza pe care o folosește, atunci când spune că proprietatea este un monopol încredințat nouă de către Divinitate, este o expresie care căpătă, atunci când este rostită lumii din jurul lui, caracterul unui joc de cuvinte groaznic și sinistru. Mica lui propoziție patetică răsună într-o sută de ecouri urlătoare, repetându-se iar și iar ca râsetul a o sută de diavoli în iad: „proprietatea este un Monopol“.

Acum nu am putut rezuma mai ușor ceea ce am vrut să spun în această primă secțiune decât luând acest tip de cleric conservator învechit și analizând modul curios în care mai întâi a fost prins ațipind și apoi i s-ar fi dat în cap. Primul lucru pe care a trebuit să i-l explicăm este exprimat în acel joc de cuvinte oribil despre Monopol. În timp ce striga împotriva hoților imaginari, pe care îi numește Socialiști, a fost prins și dus de tâlharii adevărați, pe care el încă nu putea să și-i imagineze.

Căci bandele de jucători ce fac marile combinații sunt într-adevăr bande de tâlhari, în sensul că au mult mai puțin sentiment decât oricine altcineva pentru responsabilitatea individuală, pentru darurile lui Dumnezeu pe care bătrânul domn o numește, pe bună dreptate, o datorie creștină.

În timp ce a țesut cuvinte în aer despre idealuri irelevante, a fost prins într-o plasă țesută din cuvinte și noțiuni foarte opuse: impersonale, iresponsabile, atee. Forțele financiare care îl înconjoară sunt mai îndepărtate decât orice altceva de ideea domestică de proprietate cu care, să-l îndreptățesc, el însuși a început. Așa că atunci când abia rostește, „proprietatea este un monopol“, îi vom răspunde cu fermitate, „o încredere nu este proprietate“.

Și acum ajung la lucrul cu adevărat extraordinar despre bătrânul domn. Am întâlnit lucrul cel mai ciudat a tipului convențional și conservator din societate engleză modernă. Și este faptul că aceeași societate care începuse să spună că nu era nici un pericol de evitat, acum spune că pericolul nu mai poate fi evitat. Întreaga noastră comunitate a făcut un mare salt de la extrema optimismului la extrema pesimismului.

Începuseră să spună că nu pot fi Monopoluri în această țară. Au sfârșit prin a spune că nu poate exista altceva în afară de Monopoluri în vremurile zilelor noastre. Și, cu timpul, spunând că același lucru este imposibil luni și inevitabil marți, au salvat viața marelui escroc sau hoț de două ori. O dată numindu-l un monstru fantastic, iar a doua oară numindu-l destin atotputernic. Acum ceva ani, când am vorbit despre Monopol, oamenii spuneau: „Nu există Monopol în țară“. Acum, când o spun, aceiași oameni zic: „Dar cum vrei ca țara să scape de Monopoluri?“. Vorbesc ca și cum Monopolurile fuseseră mereu o parte din Constituția Britanică, ca să nu spun din Sistemul Solar.

Pe scurt, jocul de cuvinte și parabola cu care am început acest articol s-au adevărit în mod exact și ironic. Sărmanul preot bătrân este mânat să se exprime ca și cum un Monopol cu M mare e ceva ce i s-a transmis de la Divinitate. Este mânat să abandoneze tot ce a vrut inițial să spună prin felul său curios de individualist creștin și să se împace în grabă cu ceva ce seamănă mai mult cu un soi de colectivism plutocratic. Începe să înțeleagă cam confuz că acum trebuie să spună că monopolul, și nu doar proprietatea privată, este o parte din natura lucrurilor. Plasa a fost întinsă peste el în timp ce dormea, pentru că nu s-a gândit la o așa plasă, pentru că ar fi negat orice posibilitate ca cineva să poată țese o așa plasă. Dar acum sărmanul preot bătrân trebuie să înceapă să se exprime ca și cum s-ar fi născut în această plasă. Poate, cum spuneam, a primit o lovitură la cap. Poate, așa cum spun dușmanii lui, a fost mereu mai slab de înger. Dar, oricum, acum că are capul într-un laț sau o plasă, va începe să ne țină predici deseori despre imposibilitatea de a scăpa de lațuri sau plase ce sunt țesute sau toarse peste roata destinului. Într-un cuvânt vreau să subliniez că bătrânul domn a fost prea nepăsător ca să intre în plasă și este prea fără speranță ca să iasă.

Pe scurt, mi-aș rezuma sugestiile generale de până acum spunând că pericolul major de evitat și primul pericol la care trebuie să ne gândim este pericolul de a bănuși cucerirea capitalistă mai completă decât este. Dacă îmi dați voie să folosesc termenii Catehismului, simplu despre cele două păcate împotriva speranței, pericolul acum nu mai este cel al prezumției, ci al disperării. Nu este lipsă de rușine mai mare ca a acelora care ne-au spus, fără a clipi, că în țară nu există Monopoluri.

Este mai degrabă lipsă de potență a acelora care ne spun că țara trebuie înghițită curând de un cutremur numit America. Acest fel de capitulare în fața monopolului modern nu este doar rușinos, ci și isteric și prematur. Nu este adevărat că nu putem face nimic. Chiar și acum este ceva ce poate fi făcut și făcut imediat, deși lucrurile pot părea de diferite feluri și chiar de grade diferite de eficacitate. Chiar dacă salvăm un magazin de pe strada noastră sau oprim o conspirație în breasla noastră sau să obținem o lege ca să pedepsim astfel de conspirații împinse de membrul nostru, am putea să ajungem la țanc și să facem diferența.

Pentru a schimba metafora într-una militară, ceea ce s-a întâmplat este că monopolistii au încercat o mișcare de învăluire. Dar mișcarea de învăluire nu este completă încă. Dacă nu reacționăm, va fi completă. Dar nu este adevărat să spunem că nu putem face nimic pentru a o împiedica să fie completă. Suntem în favoarea unei riposte, pentru a face misiuni sau atacuri, pentru a încerca să perforăm anumite puncte, în linie, destul de îndepărtate între ele și alese pentru slăbiciunea lor, pentru a pătrunde prin golul cercului neîntrerminat. Cei mai mulți oameni din jurul nostru susțin o capitulare în fața surprizei, pentru că tocmai pentru ei surpriza a fost atât de completă. Ieri au negat că inamicul i-ar putea înconjura. Alaltăieri au negat că inamicul ar putea exista. Sunt paralizați ca printr-o minune. Dar, așa cum nu am fost de acord că era un lucru imposibil, tot așa nu suntem de acord că este irezistibil. Acțiunea ar fi trebuit luată cu mult timp în urmă, dar acțiunea încă mai poate fi luată acum. Acesta este motivul pentru care se merită să ne aplecăm asupra mijloacelor diverse deja date ca exemple. Un lanț este la fel de puternic ca cea mai slabă zală a sa, un regiment de linie este la fel de puternic ca cel mai slab om al său, o mișcare de învăluire este la fel de puternică precum cel mai slab punct al său, punctul în care cercul poate fi încă rupt. Astfel, ca să parafrazez, dacă cineva mă întreabă în această chestiune, „Ce să fac acum?“, îi răspund, „Fă ceva, oricât de neînsemnat, care să împiedice finalizarea lucrărilor de asociere capitaliste. Fă ceva care chiar îi va întârzia finalizarea. Salvează un magazin dintr-o sută de magazine. Salvează o fermă mică dintr-o sută de ferme. Păstrează deschisă o ușă dintr-o sută de uși pentru că atât timp cât o ușă este deschisă, nu suntem în închisoare. Aruncă o baricadă în calea lor și vei vedea, în curând, dacă acesta este calea către care lumea se îndreaptă. Pune o spiță în roata lor și vei vedea, în curând, dacă este roata destinului.“. Pentru că esența efortului lor enorm și nefiresc este acela că un eșec mic pentru ei este la fel de mare ca o înfrângere mare. Cartelul comercial modern are multe puncte în comun cu un balon mare. Este umflat și încă cu ușurință. Se urcă și totuși este în derivă, dar mai presus de toate, este plin de gaz, și, în general, de gaz toxic. Dar cea mai relevantă asemănare aici este faptul că cea mai mică înțepătură va dezumfla cel mai mare balon. Dacă această tendință a timpului nostru ar întâlni un obstacol clar, cred că întreaga tendință va începe să șubrezească prestigiul absurd. Până ce monopolul nu este monopolist, el nu înseamnă nimic. Până ce cartelul nu combină totul, nu înseamnă nimic. Ahab nu are împărăția lui, atât timp cât Nabot are podgoria sa.¹

Primul pas spre un câștig final este să vă asigurați că inamicul nu câștigă sau doar că nu câștigă numai el. Apoi, când i-am oprit goana și probabil l-am lăsat într-un punct mort, am putea începe un contraatac general. În continuare voi analiza felul contraatacului. Cu alte cuvinte voi încerca să-i explic bătrânului preot prins în plasă, ale cărui suferințe sunt mereu în fața ochilor mei, ceea ce, fără îndoială, îl va consola să știe faptul că a greșit din start gândindu-se că nu putea exista nici o plasă, că greșește acum gândindu-se că nu poate scăpa din plasă și că nu va ști niciodată cât de mult a greșit până când nu-și găsește propria plasă și devine iar un pescar de oameni.

---

¹ referire la Vechiul Testament, Cartea a Treia a Regilor, capitolul 21, în care Ahab, regele Samariei, vrea să îi ia pe nedrept via lui Nabot Izreeliteanului - TEI

Am început prin enunțarea paradoxului și anume că o modalitate de a sprijini micile magazine ar fi să le sprijinim. Toată lumea ar putea face acest lucru, dar nimeni nu și-l poate imagina fiind făcut. Într-un fel, nimic nu este atât de simplu și într-un altul, nimic nu este atât de greu. Am continuat subliniind că, fără o schimbare radicală, simpla modificare a legilor existente ar trezi la viață și activitate mii de mici magazine. Voi avea ocazia să mă aplec asupra magazinelor mici în mai mare măsură, dar pentru moment voi trece rapid prin anumite exemple separate ca să arăt că citadela plutocrației ar putea fi atacată chiar acum din mai multe părți diferite. Ar putea fi confruntată cu un efort stabilit de comun acord în câmpul deschis al concurenței. Ar putea fi frânată de corecția sau chiar de crearea unui mare număr de legi mai mici. În al treilea rând, ar putea fi atacată de operațiuni mai ample de legi mai mari. Dar ajungând la acestea, chiar și în această etapă, am intra, de asemenea, în coliziune cu probleme mai mari.

Buna judecată a creștinătății a admis secole de-a rândul că era la fel de posibil să se pedepsească monopolul pe cât era de posibil să se pedepsească falsificarea monedei. Totuși, pentru majoritatea cititorilor de astăzi se pare că există un fel de contradicție vitală ce are ecou în contradicția verbală a expresiei, „nu-ți pune încrederea în Monopoluri“. Totuși, părinților noștri nu li s-ar părea un paradox chiar atât de mare expresia, „nu vă încredeți în prinți“, ci mai degrabă expresia, „nu vă încredeți în piraiți“. Dar, în aplicarea acesteia la condițiile moderne, suntem opriți mai întâi de un sofism foarte modern.

Când spunem că un monopol ar trebui să fie tratat ca o conspirație, ni se spune întotdeauna că o conspirație este prea elaborată pentru a fi dezvăluită. Cu alte cuvinte, ni se spune că participanții sunt prea conspirativi pentru a fi prinși. Exact în acest punct încrederea mea simplă și copilărească în expertul în afaceri se descompune în întregime. Atitudinea mea de dinainte, cinstită și încrezătoare, devine lipsită de respect și frivolă. Eu sunt dispus să fiu de acord că nu știu prea multe despre detaliile de afaceri, dar nu că nimeni nu ar putea vreodată să știe ceva despre ele. Sunt dispus să cred că există oameni în lume care doresc să simtă că pâinea vieții depinde de un anumit bădăran, care, probabil, a început prin a face profituri mari în termen scurt. Sunt dispus să cred că există oameni atât de ciudat constituiți încât le place să vadă o mare națiune susținută de o ceată, mai tâlhari decât nelegiuții, dar nu atât de curajoși. Pe scurt, sunt dispus să admit că pot exista oameni care au încredere în Monopoluri. O recunosc cu lacrimi, ca cele ale căpitanului binevoitor din Baladele lui Bab, care a spus:

„Poate e natura umană, dar dacă e așa, nu este natura umană înjositoare?“

Mă îndoiesc că este într-atât de înjositoare, dar iau în calcul posibilitatea acestei degradări totale. O iau în calcul cu plânsete și lamentări. Dar când se spune că ar fi imposibil de aflat dacă un om își face Monopol sau nu, este altceva. Atitudinea mea se schimbă. Spiritele mele se reînnoiesc. Când am spus că, dacă monopolul ar fi fost o infrațiune nimeni nu ar putea fi condamnat pentru această infrațiune – apoi râd, ba chiar fac bășcălie.

O crimă poate fi comisă, am putea deduce, atunci când, de exemplu, un domn care are o aversiune față de apariția unui alt domn în Piccadilly Circus la ora unsprezece

dimineața. Acesta se duce la obiectul dezgustului său și îi taie gâtul cu îndemânare. Apoi merge la polițistul amabil de vizavi care dirijează traficul, și îi atrage atenția la prezența cadavrului de pe trotuar, interesându-se despre cum să scape de această povară. Acesta este, aparent, modul în care acești oameni se așteaptă ca infracțiunile financiare să fie făcute astfel încât să fie descoperite. Uneori, într-adevăr, acestea sunt făcute aproape cu nerușinare într-un mod similar. Dar teoria de impotență juridică pare extraordinară atunci când luăm în considerare diversele lucruri pe care poliția le descoperă cu adevărat. Uitați-vă la ce fel de crime se descoperă.

Un om absolut obișnuit și obscur, într-o casă ascunsă sau într-o locuință din zece mii ca ea, își spală mâinile la o chiuvetă într-o bucătărie din spate, operațiunea durând două minute. Poliția poate descoperi asta, dar nu poate descoperi, însă, o reuniune de oameni sau trimiterea de mesaje care întoarce întreaga lume comercială cu susul în jos. Poliția poate urmări un om de care nu a auzit nimeni vreodată într-un loc unde nimeni nu știa că va merge să facă ceva, cu toate precauțiile posibile, ce nimeni nu ar fi trebuit să vadă. Dar nu pot să supraveghez un om de care toată lumea a auzit, să vadă dacă a comunicat cu un alt bărbat de care toată lumea a auzit, să facă ceva ce aproape toată lumea știe că încearcă să facă de-o viață. Ne pot spune totul despre mișcările unui bărbat a cărui soție sau partener nu declară că le știu, dar nu ne pot spune despre o combinație criminală mare acoperind mai mult de jumătate din planetă care se pune în mișcare. Sunt polițiștii într-adevăr atât de proști sau sunt pe cât de proști pe atât de înțelepți?

Sau dacă poliția ar fi la fel de neajutorată cum credea Sherlock Holmes, ce ziceți despre Sherlock Holmes? Ce ziceți despre detectivul amator înfocat despre care am citit cu toții și unii dintre noi am și scris? Nu există nici un detectiv inspirat să reușească acolo unde toți polițiștii au eșuat și să dovedească în mod concludent de la o pată de grăsime de pe fața de masă că domnul Rockefeller este interesat de petrol? Nu există nici un om pătrunzător care să tragă concluzia că prin cumpărarea mai multor afaceri de săpun defunctul Lord Leverhulme era interesat de săpun? Sunt dispus eu însumi să scriu o nouă serie de romane polițiste despre descoperirea acestor lucruri obscure și alambicate. L-ar descrie pe Sherlock Holmes cu lupa lui monstruoasă aplecat pe o hârtie și făcând unul dintre titluri literă cu literă. Ni l-ar arăta pe bravul doctor Watson stând în picioare cu uimire la descoperirea Băncii Angliei. Poveștile mele ar purta titluri tradiționale precum „Secretul firmei luminoase“ și „Misterul Megafonului“ și „Aventura acaparării neobservate“. Ceea ce acești oameni vor să spună, de fapt, este că ei nu-și pot imagina monopolul fiind tratat ca falsificarea monedei. Nu-și pot imagina deloc că tentativa acaparatoare sau, într-adevăr, orice activitate a bogatului este de domeniul dreptului penal. Ar suferi un șoc să se gândească la acești oameni supuși la astfel de teste.

Vă dau un exemplu elocvent. Știința amprentării ne este perpetuu fluturată în fața noastră de către criminologi, atunci când pur și simplu vor să-și ridice în slăvi știința de altfel nu foarte glorioasă. Amprenta ar dovedi la fel de ușor dacă un milionar a folosit un stilou cât și dacă un hoț a folosit un șperaclu. Ar putea arata la fel de clar că un bancher a folosit un telefon așa cum un hoț a folosit o scară. Dar dacă am începe să vorbim despre

luarea amprentelor bancherilor, toată lumea ar crede că este o glumă. Și așa și este: o glumă sinistră. Râsul care ne cuprinde spontan la această sugestie este în sine o dovadă că nimeni nu ia în serios sau nu se gândește să ia în serios ideea oamenilor bogați și săraci fiind egali în fața legii.

Acesta este motivul pentru care nu tratăm magnații și monopolistii Trusturilor așa cum ar fi tratați în vechile legi ale justiției populare. Și acesta este motivul pentru care am luat cazul lor în această etapă și în această secțiune a comentariilor mele, împreună cu astfel de lucruri aparent neînsemnate și superficiale ca transferul clientelei de la un magazin la altul. Se datorează faptului că, în ambele cazuri, este o chestiune în întregime și exclusiv de voință morală și în niciun caz, în nici un sens, o problemă de drept economic. Cu alte cuvinte, aceasta este o minciună să spunem că nu putem face o lege ca să arestăm monopolști, să-i punem la stâlpul infamiei sau să-i spânzuram dacă vrem, așa cum au făcut strămoșii noștri înainte.

Și, în același sens, este o minciună să spunem că nu ne putem abține să cumpărăm cea mai trâmbițată marfă sau să mergem la cel mai mare magazin sau să ne încadrăm în obiceiurile noastre sociale generale, cu tendința socială generală. Ne-am putea abține într-o sută de feluri, de la ieșitul foarte simplu dintr-un magazin până la ceremonia de a agăța un om în spânzurătoare. Dacă intenționăm să spunem că nu vrem să ne abținem, poate fi foarte adevărat și chiar în unele cazuri foarte potrivit. Dar arestarea unui acaparator este la fel de simplă ca bună ziua sau ieșitul dintr-un magazin.

Arestarea sforarului nu este mai imposibilă decât ieșitul din magazin și este de dorit să ne dăm seama de acest fapt din start pentru sănătatea acestei discuții. Practic, aproximativ jumătate din mijloacele cunoscute prin care o mare afacere se face acum au fost considerate drept infracțiuni într-o comunitate din trecut și ar putea fi considerate din nou infracțiuni într-o comunitate din viitor. Eu pot doar să facă referire la ele aici la modul cel mai superficial. Una dintre acestea este procesul împotriva căruia oamenii de stat ai celui mai respectabil partid trăncănesc zi și noapte atât timp cât pot pretinde că se face doar de către străini. Se numește „dumping“.

Există o politică de vânzare în mod deliberat cu prețul distrugerii pieței altui om. O alta este un proces împotriva căruia aceiași oameni de stat al aceluiași partid au încercat, de fapt, să legifereze, atât timp cât acesta a fost limitat la cămătari. Din păcate, nu este absolut deloc limitat la cămătari. Este o șmecherie de a lega un om mai sărac într-un amestec de tot felul de obligații de care nu poate scăpa, în cele din urmă, decât dacă-și vinde magazinul sau afacerea. Se face într-o formă prin care se dă disperatului lucruri în rate sau prin credit pe termen lung.

Aș fi încercat toate aceste conspirații așa cum am încerca o conspirație de răsturnare a statului sau de împușcare a regelui. Nu ne așteptăm ca omul să-i scrie regelui o carte poștală, spunându-i că va fi împușcat, sau să anunțe în ziare de Ziua Revoluției. Asemenea intrigi au fost întotdeauna judecate în singurul mod în care puteau fi judecate: prin folosirea bunei judecăți cu privire la existența unui scop și existența aparentă a unui plan. Dar nu vom avea niciodată un simț civic real până când nu vom simți că uneltirea a trei

cetățeni împotriva unui singur cetățean este o crimă, așa cum este uneltirea unui cetățean împotriva a trei. Cu alte cuvinte, proprietatea privată ar trebui să fie protejată împotriva criminalității private, la fel cum ordinea publică este protejată împotriva judecății private.

Dar proprietatea privată trebuie să fie protejată împotriva unor lucruri mult mai mari decât tâlharii și hoții de buzunare. Este nevoie de protecție împotriva conspirațiilor întregii plutocrații. Este nevoie de apărare împotriva celor bogați, care sunt acum în general conducătorii care ar fi trebuit să o apere. S-ar putea să nu fie dificil de explicat de ce nu o apără. Dar, oricum, în toate aceste cazuri, dificultatea este în a ne imagina oameni care doresc să o facă, nu în a ne imagina oameni care fac asta. Cu orice preț lăsați oamenii să spună că ei nu cred, că idealul statul Distributiv merită riscul sau chiar efortul.

Dar nu-i lăsați să spună ca nici o ființă umană din trecut nu a luat niciodată vreun risc sau că niciun copil al lui Adam nu e în stare să facă vreun efort. Dacă ar fi ales să își asume riscul de a obține dreptatea, măcar pe jumătate la fel de mare ca cel pe care l-au luat deja pentru a obține degradarea, dacă ar fi trudit măcar pe jumătate atât de laborios să facă ceva frumos așa cum au trudit să facă totul urât, dacă l-ar fi slujit pe Dumnezeu, așa cum l-au slujit pe Regele Porc și Regele Petrol, succesul întregii noastre Democrații distributive s-ar uita la lume ca una dintre firmele lor luminoase înflăcărate și ar zgâria norii ca unul dintre turnurile lor aberante.

UNELE ASPECTE ALE PĂMÂNTULUI

*Adevărul simplu
Jurăminte și voluntari
Adevărata viață pe pământ*

Adevărul simplu

oi toți, sau cel puțin toți cei din generația mea, am auzit în tinerețea noastră o anecdotă despre George Stephenson, inventatorul locomotivei cu motor cu aburi. Se spunea că un biet țăran a protestat că ar fi foarte deranjant dacă o vacă s-ar rătăci pe calea ferată, la care inventatorul a replicat: „Ar fi foarte deranjant pentru vacă“. Este extrem de caracteristic pentru această epocă și această școală că niciodată nu pare să fi realizat cineva că s-ar putea, mai degrabă, să fie deranjant pentru țăranul care deține vaca.

Oricum, cu mult înainte să fi auzit această anecdotă cred că am auzit o altă anecdotă mult mai interesantă, denumită „Jack și vrejul de fasole“. Povestea începe cu ciudatele și uimitoarele cuvinte: „a fost odată o femeie sărmană care avea o vacă“. Ar fi un paradox de negândit, în Anglia modernă, să îți imaginezi că o femeie sărmană ar putea să aibă o vacă, dar lucrurile par să fi stat diferit în vremuri mai brutale și mai superstițioase. Oricum, în mod evident, ea nu ar fi avut vaca pentru multă vreme în atmosfera empatică a lui Stephenson și a motorului său cu aburi. Trenul ar fi mers înainte, iar vaca ar fi fost omorâtă în timp util și starea de spirit a bătrânei ar fi fost descrisă ca Recesiune a Agriculturii. Dar toată lumea era atât de fericită călătorind cu trenul și făcând lucrurile să fie deranjante pentru vaci încât nimeni nu a observat că alte greutăți rămâneau în urmă. Când războaiele sau revoluțiile ne-au tăiat accesul la vaci, industriașii au descoperit că laptele nu provine din conserve. Pe baza acestei observații unii dintre noi au fundamentat ideea că vaca (și chiar bietul țăran) sunt de folos societății și s-au pregătit să îi cedeze aproape două hectare de pământ. Dar ar fi bine în această fază să repet că nu propunem ca fiecare hectar de pământ să fie acoperit cu vaci; și nu propunem să eliminăm orașenii, așa cum ei ar elimina țăranii dacă ar putea. În mai multe puncte minore s-ar putea să trebuiască să facem un compromis cu condițiile existente, mai ales la început. Dar chiar idealul meu, dacă îl voi găsi vreodată, în sfârșit, ar fi ceva ce unii ar numi compromis. Doar că mă gândesc că e mai aproape de adevăr să îl numesc un echilibru. Pentru că nu cred că soarele face un compromis cu ploaia când creează împreună o grădină sau că trandafirul care crește acolo e un compromis între verde și roșu. Dar ceea ce vreau să spun este că până și Utopia mea ar conține diferite lucruri, de diferite tipuri, bazate pe diferite fundamente, la fel ca și într-un stat medieval, unde existau niște țărani, niște mănăstiri, un pământ al obștii, un pământ proprietate privată, niște ghilde orașenești și așa mai departe, așa și în statul meu modern ar fi niște lucruri naționalizate, niște utilaje deținute de corporații, niște ghilde care împart profiturile comune și așa mai departe, ca și mulți proprietari individuali absoluți, acolo unde e cel mai posibil să fie proprietari individuali. Dar cu aceștia din urmă trebuie să încep, pentru că sunt destinați să dea, și aproape întotdeauna dau, standardul și tonul societății.

Printre lucrurile pe care le-am auzit de o mie de ori se numără afirmația că englezii sunt un popor încet, un popor precaut, un popor conservator și așa mai departe. Când auzim un lucru de atâtea ori, în general fie îl acceptăm ca pe un truism, fie înțelegem brusc

că e destul de neadevărat. Și în acest caz e destul de neadevărat. Adevărata ciudățenie a Angliei este că e singura țară de pe Pământ care nu are o clasă conservatoare. Există un număr mare, posibil să fie o majoritate, de oameni care își spun conservatori. Dar cu cât sunt examinați mai mult, cu atât vor apărea a fi mai puțin conservatori. Clasa comercială, care este capitalistă într-un sens special, este prin natura ei exact opusul conservatorismului. Prin chiar profesia ei, proclamă că folosește mereu metode noi și caută piețe noi. Pentru unii dintre noi se pare că e ceva extrem de stătut în această noutate. Dar asta este din cauza tipului de minte care inventează, nu pentru că nu ar intenționa să inventeze. De la cel mai mare director financiar care cârmuiește o companie la cel mai mic comis-voiajor care vinde mașini de cusut, același ideal prevalează. Trebuie întotdeauna să fie o companie nouă, mai ales după ceea ce s-a întâmplat în general cu compania veche. Și mașina de cusut trebuie întotdeauna să fie un nou model de mașină de cusut, chiar dacă este un model care nu coase. Dar în vreme ce asta este evident pentru simplii capitaliști, este în egală măsură adevărat pentru purii oligarhi. Orice altceva ar fi o aristocrație, iar o aristocrație nu este niciodată conservatoare. Prin chiar natura ei funcționează după modă, mai degrabă decât după tradiție. Bărbații care trăiesc o viață tihnită și luxoasă sunt întotdeauna avizi de lucruri noi. Am putea spune că ar fi proști dacă n-ar face-o. Și aristocrații englezi nu sunt în niciun caz proști. Pot să pretindă cu mândrie că au jucat un rol major în fiecare scenă a progresului intelectual care ne-a adus la ruina din prezent.

Primul lucru în legătură cu constituirea unei țărâni englezești este că se constituie, pentru prima dată după multe secole, o clasă tradițională. Absența unei asemenea clase va apărea ca un fapt teribil, dacă bătălia se va da cu adevărat între socialism și idealul istoric al proprietății. Dar opusul este la fel de adevărat și mult mai reconfortant. Diferența de calitate înseamnă că schimbarea va începe să fie efectivă numai prin cantitate. Vreau să spun că nu ne-a preocupat atât de mult forța sau slăbiciunea unei țărâni, cât prezența sau absența unei țărâni. Așa cum societatea a suferit prin simpla sa absență, tot așa societatea va începe să se schimbe prin simpla sa prezență. Va fi o Anglie oarecum diferită de cea în care țăranul trebuie să fie luat în considerare cât de puțin. Va începe să schimbe înfățișarea lucrurilor, chiar și atunci când politicienii se vor gândi la țărani la fel de des ca la medici. Sunt cunoscuți chiar și prin faptul că se gândesc la soldați.

Prima problemă cu țăranul nostru este simplitatea sa deplină și aproape brutală. Un om ar putea trăi bine mersi în Anglia, dacă nu ar avea de plătit o chirie proprietarului și nu ar avea de plătit salarii muncitorului. I-ar fi mai bine, chiar dacă la o scară mică, dacă ar fi propriul său proprietar și propriul său muncitor. Dar există, în mod evident, anumite considerente adiționale și, din punctul meu de vedere, anumite neînțelegeri la care se referă însemnările care urmează, aproximativ în ordinea lor. În primul rând, desigur, una este să spui că este de dorit și alta că este dorit. Și, în primul rând, după cum se va vedea, nu neg că dacă trebuie să fie dorit, poate doar să fie dorit cu indulgență. Va fi necesar, fără îndoială, un anumit spirit de efort și sacrificiu de dragul unei necesități naționale acute, dacă este să cerem oricărui proprietar de pământ să se descurce fără arendă sau oricărui fermier să se descurce fără ajutor. Dar cel puțin există cu adevărat o criză și o nevoie în

asemenea măsură în care proprietarul de pământ ar renunța doar la o datorie pe care a calificat-o deja ca pe o datorie neperformantă, iar angajatorul ar sacrifica doar serviciile unor oameni care sunt deja în grevă. Totuși, vom avea nevoie de virtuțile specifice unei crize și ar fi bine să clarificăm acest fapt. Mai departe, în vreme ce există toate aceste diferențe între de dorit și dorit, aș sublinia că, chiar și acum, această viață normală este mai dorită decât cred mulți. Este probabil dorită subconștient, dar cred că merită să fac câteva considerații care ar putea să o aducă la suprafață. În ultimul rând, există o concepție greșită în legătură cu ce înseamnă „a trăi pe pământ“ – și am adăugat câteva considerații despre cât de mult este asta de dorit, față de cât cred mulți.

Ar trebui să analizez aceste aspecte distincte ale distributivismului agricol mai mult sau mai puțin în ordinea în care tocmai le-am notat, dar aici, în nota preliminară, sunt preocupat doar cu adevărul primar. Dacă am putea crea o țărănime, atunci am putea crea o masă conservatoare și ar fi un om îndrăzneț cel care ar încerca să ne spună cum prezentul impas industrial din marile orașe ar putea produce o masă conservatoare. Sunt cât se poate de conștient că mulți i-ar da conservatorismului denumiri mai aspre și ar spune că țărani sunt proști și indolenți și legați de o existență plicticoasă și mohorâtă. Știu că se spune că unui om trebuie să i se pară monoton să facă cele douăzeci de lucruri care se fac la o fermă, în vreme ce, de sigur, acestuia i se va părea întotdeauna extrem de amuzant și sărbătoresc să facă același lucru, oră după oră și zi după zi, într-o fabrică. Știu că aceeași oameni fac întotdeauna exact comentariul contrar și spun că este egoist și avar faptul că țăranul este interesat atât de intens de propria sa fermă, în loc să arate, ca proletarii industrialismului modern, o loialitate altruistă și romantică față de fabrica altecuiva și un sacrificiu de sine ascetic în a face profituri pentru altcineva. Chiar dând fiecărei dintre aceste susțineri ale capitalismului modern importanța cuvenită, este încă admisibil să spunem că, în măsura în care țăranul proprietar este cu siguranță tenace în privința proprietății țărănești, fie că este concentrat asupra profitului sau mulțumit cu lăncezeala, după caz, el constituie, în fapt, un bloc solid de proprietate privată pe care ne putem baza pentru a rezista comunismului, ceea ce nu numai că este mai mult decât poate fi spus despre proletariat, dar este mult mai mult decât ceea ce orice capitalist ar spune despre ei. Nu cred că proletariatul este umplut de socialism așa cum este umplut un fagure de miere, dacă mierea ar fi o comparație bună pentru acea doctrină, dar dacă este vreun adevăr în îngrijorările din ziare cu privire la acest subiect, ar părea cu siguranță că marile proprietăți nu pot face ca lucrurile să nu se întâmple, în vreme ce micile proprietăți pot. Dar, de fapt, întreaga experiență este împotriva aserțiunii că țărani sunt sălbatici, mohorâți și degradați, care se târăsc în patru labe și mănâncă iarbă precum animalele de pe câmp. Peste tot în lume, de exemplu, există dansuri țărănești și dansurile țăranilor sunt ca dansurile regilor și ale reginelor. Dansul popular este mult mai măreț și ceremonios și plin de demnitate umană decât dansul aristocratic. În multe sate moderne oamenii de la țară pot fi încă văzuți la mari festivități purtând pălării ca pe niște coroane și folosind gesturi ca într-un ritual religios, în vreme ce castelul sau conacul domnilor și doamnelor este deja plin de oameni clătinându-se ca maimuțele pe zgomotele făcute de negri. Peste tot în Europa țărani au produs broderiile și obiectele artizanale care au fost descoperite cu

încântare de artiști, în vreme ce au fost pentru mult timp neglijate de aristocrați. Acești oameni nu sunt conservatori numai într-un sens negativ, deși există o mare valoare în ceea ce este negativ, atunci când este de asemenea defensiv. Sunt, de asemenea, conservatori într-un sens pozitiv. Aceștia conservă obiceiuri care nu pier precum modele și meșteșuguri mai puțin efemere decât acele mișcări artistice care încetează să se miște atât de repede. Socialiștii, cred, au inventat ceva pe care ei îl numesc artă proletară, fără să îmi pot imagina pe ce principiu se bazează, cu excepția faptului că găsesc o mândrie ciudată în a se numi pe ei înșiși proletari, în vreme ce pretind că nu mai sunt proletari. Cred, mai degrabă, că este numai rezistența semidoctilor la a renunța la folosirea unui cuvânt lung. Oricum, nu a existat niciodată în lumea asta ceva precum artă proletară. Dar a existat la modul absolut ceva numit artă țărănească.

Cred că ceea ce vor ei să spună cu adevărat este artă comunistă și această sintagmă de una singură va dezvălui multe. Presupun că o artă cu adevărat comunistă ar consta într-o sută de oameni atârând de o pensulă gigantică ca de un berbec de război, și a o conduce peste o pânză vastă în curbe și înclinări și ezitări maiestuoase, care ar exprima, în forme cu contururi întunecate, mintea compozită a comunității. Țăranii au făcut artă pentru că aveau o comunitate, nu pentru că erau comuniști. Obiceiul și tradiția corporatistă au dat unitate artei lor, dar fiecare om era un artist separat. Este satisfacția instinctului creativ al individului cea care face țărănimea ca întreg mulțumită și, deci, conservatoare. O mulțime de oameni stau pe propriile lor picioare, pentru că stau pe propriul lor pământ. Dar în țara noastră, vai, proprietarii de pământ nu stau pe nimic, cu excepția a ceea ce au călcat în picioare.

Jurăminte și voluntari

Am fost întrebați câteodată de ce nu admirăm oamenii din publicitate la fel de mult pe cât se admiră ei înșiși. Un răspuns este că ține de natura lor să se admire pe ei înșiși. Și ține de natura sarcinii noastre că oamenii trebuie învățați să se critice pe ei înșiși; sau, mai degrabă (preferabil) să fie nemulțumiți de ei înșiși. Vorbesc despre Adevăr în Publicitate, dar acolo nu poate exista așa ceva în sensul precis în care avem nevoie de adevăr în politică. Este imposibil să îmbraci în termenii veseli ai „publicității” fie adevărul despre cât de rău stau lucrurile, fie adevărul despre cât de greu va fi să le remediem. Nici un om din publicitate nu e atât de sincer încât să spună: „descurcă-te cât poți de bine cu mașina ta de scris veche și ruginită, nu putem să aducem ceva mai bun chiar acum”. Dar noi chiar trebuie să spunem: „descurcă-te cât poți de bine cu mașina ta de producție; nu o lăsa să se strice prea repede”. Vedem rar un afiș vesel și izbitor inscripționat „vei avea parte de vremuri grele dacă folosești noua noastră gamă de bucătărie”. Dar noi chiar trebuie să spunem prietenilor noștri „vei avea parte de vremuri grele dacă înființezi ferme noi pe cont propriu, dar este un lucru corect”. Nu putem pretinde să oferim simple consolări și confort. Oricare ar fi viziunea noastră ultimă despre mașini care economisesc forța de muncă, nu putem oferi idealul nostru ca pe o mașină care economisește forța de muncă. Nu se pune problema de confort mai mult decât s-ar pune pentru un om aflat într-un incendiu, o bătălie sau un naufragiu. Nu există nici o cale de a te îndepărta de pericol, cu excepția căii periculoase.

Genul de chemare care trebuie făcută pentru englezii moderni este genul de chemare care se face înainte de un mare război sau de o mare revoluție. Chiar dacă trompeta scoate un sunet nesigur – trebuie să fie în mod neîndoielnic sunetul unei trompete. Megafonul autosatisfacerii pur mercantile este dat tare, dar nu este deloc clar. Prin natura sa spune lucruri dulci, chiar dacă le urlă. Este ca și cum cineva ar șopti nimicuri ușuratec, chiar dacă șoapta sa este un urlet oribil. Cum ar putea publicitatea să îi determine pe oameni să se pregătească pentru luptă? Cum ar putea publicitatea să vorbească în limbajul spiritului public? Nu poate spune „cumpără pământ la Blinkington-on-Sea și pregătește-te pentru luptă cu pietre și bețe”. Nu pot scoate un anumit sunet, ca vechiul clopot care suna în caz de incendiu sau inundație, și le spunea oamenilor din Puddleton că sunt amenințați de foamete. Ca să le facem dreptate, nimeni nu a anunțat nevoile armatei de bucătari ca pe niște binefaceri ale gamei de bucătărie. Nu le-am spus recruților „petreceți-vă vacanța la Mons”. Nu am spus „încercați tranșeele noastre, sunt un deliciu”. Am făcut o anumită încercare de a face apel la lucruri mai bune. Trebuie să facem acest apel, din nou, și în fața celor mai rele lucruri. Acesta este atât de dificil de întregul ton al publicității. Pentru că următorul lucru pe care trebuie să îl luăm în considerare este necesitatea unei acțiuni individuale independente pe scară largă. Vrem să facem această nevoie cunoscută, așa cum era făcută cunoscută nevoia de recruți. Educația a fost prea comercială la origini și și-a permis să fie inundată în mare parte de reclamele comerciale.

A venit prea mult de la oraș și acum aproape că este scoasă din oraș. Educația a însemnat, în realitate, a-i învăța lucruri de la oraș pe oamenii de la țară care nu voiau să le învețe. Propun ca educația să însemne acum a învăța lucruri de la țară pe oamenii de la oraș, care nu vor, să le învețe. Pot admite că ar fi mai bine cel puțin să se înceapă cu cei care chiar vor. Dar susțin, de asemenea, că există cu adevărat o mulțime de oameni în orașe și la țară care o vor cu adevărat.

Fie că abia așteptăm Legea agrară sau nu, fie că noțiunea noastră de distribuție este rigidă sau expeditivă, fie că credem în compensare sau confiscare, fie că așteptăm legea asta sau cealaltă, nu ar trebui să stăm jos și să așteptăm după nici o lege. În timp ce iarba crește, calul trebuie să arate că vrea iarbă: calul trebuie să explice că este cu adevărat un patruped graminivor. Îndeplinirea promisiunilor parlamentare este chiar mai înceată decât creșterea ierbii, și dacă nu se face nimic înainte de terminarea a ceea ce numim un proces constituțional, vom fi la fel de aproape de distributivism pe cât este un politician laburist de socialism. Mi se pare că e în primul rând necesar să reînviem metoda medievală sau morală și să chemăm voluntari.

Englezii ar trebui să facă ce au făcut irlandezii. Ar putea face legi prin a se supune lor. Dacă ar fi ca noi, precum membrii originari ai partidului Sinn Fein, să anticipăm schimbarea legislativă prin convenție socială, vrem două tipuri de voluntari, pentru a face experimentul pe loc. Vrem să știm câți țărani, actuali sau potențiali, ar exista pentru a prelua responsabilitatea fermelor mici, de dragul auto-suficienței sau al proprietății adevărate, și pentru a salva Anglia într-un moment disperat. Vrem să știm câți proprietari de pământ există, care să dea sau să vândă ieftin pământul lor pentru a fi împărțit într-un număr de asemenea ferme. Sincer, cred că proprietarul de pământ ar ieși cel mai bine din afacere. Sau, mai curând, cred că țăranul ar avea cea mai grea și mai eroică parte din afacere. Câteodată ar plăti practic proprietarul de pământ pentru ca acesta să renunțe la pământ cu desăvârșire, plătind pentru ceva ce nu-l va recompensa. Este imposibil de ascuns că omul care primește pământul, chiar mai mult decât cel care renunță la pământ, va trebui să fie un fel de erou. Ni se va spune că eroii nu cresc pe fiecare gard, că nu putem găsi suficienți să apere toate gardurile noastre. Am ridicat trei milioane de eroi cu sunetul unei goarne acum abia câțiva ani și trompeta pe care o auzim astăzi este, într-un sens încă mai teribil, trompeta damnării.

Dorim un apel la populație pentru voluntari care să salveze pământul, exact cum în 1914 se doreau voluntari care să salveze țara. Dar nu vrem ca acest apel să fie slăbit de lucrul sărac cu duhul, plicticos, mohorât și deplorabil, pe care ziarele îl numesc optimism. Nu cerem unor bebeluși să arate bine în timp ce li se fac fotografii, cerem unor oameni maturi să facă față unei crize la fel de grave ca un mare război. Nu le cerem oamenilor să decupeze un cupon dintr-un ziar, ci să creeze o fermă în locul unei paragini și, dacă e să izbutim, lucrurile trebuie privite oarecum în spiritul încăpățânat al vechilor împliniri de jurăminte. Sf. Francisc le-a arătat discipolilor săi calea către o mare fericire, dar nu le-a spus că o viață de pribeag și de om fără cămin ar însemna că totul e la fel de bine ca la mama acasă, nici nu a prezentat-o mulțimilor ca pe o „casă departe de casă”. Dar trăim

vremuri în care este mai greu pentru un om liber să își facă o casă decât era pentru un ascet medieval să se descurce fără una.

Scandalul în legătură cu mahalalele din Limehouse a fost un model funcțional al problemei, dacă putem vorbi despre un model funcțional a ceva ce nu funcționează, și ceva în legătură cu care numai un nebun ar modela ceva. Locuitorii mahalalelor spun, de fapt, în mod cert că preferă mahalalele lor blocurilor de apartamente care le-au fost oferite ca un refugiu din mahalale. Și le preferă, se spune, pentru că vechile case au curți în care se pot îndeletnici cu „pasiunile lor de a admira păsări și de a crește orătănii“. Când li s-au oferit oportunități în legătură cu niște planuri de împrumut, au avut îngrozitoarea depravare de a spune că lor le plăceau gardurile din jurul propriilor curți. Atât de oribil și copleșitor este șuvoiul roșu al comunismului care curge prin venele clasei muncitoare.

Acum, desigur, ar putea fi necesar teoretic, într-o aglomerație și o frământare sălbatică, ca locuințele oamenilor să fie îngrămădite una peste alta pentru totdeauna, în forma unui turn de apartamente. Și tot astfel ar putea fi necesar ca oamenii să se urce pe umerii altor oameni în cazul unei inundații sau pentru a ieși dintr-o prăpastie despăcată de un cutremur. Și este admisibil, din punct de vedere logic, și chiar corect, din punct de vedere matematic, că am putea reduce mulțimile de pe străzile Londrei dacă am putea, deci, aranja oamenii vertical în loc de orizontal. De-ar exista vreun mijloc prin care un om ar putea merge cu un om stând deasupra sa, și un altul deasupra acestuia, și așa mai departe, ne-ar scăpa de o mare parte din înghesuială. Oamenii sunt aranjați așa în spectacolele de acrobație, iar un curs de asemenea acrobații ar putea fi introdus în mod obligatoriu în toate școlile. Este o imagine care mă încântă foarte mult, la fel cum e o imagine pe care o aștept, în spiritul artei de dragul artei, să văd un asemenea turn viu mișcându-se maiestuos pe strada Strand. Îmi place să mă gândesc la vremurile unei adevărate organizări sociale, când toți funcționarii de la Domnii Boodle & Bunkham nu vor mai veni în modul aleatoriu și împrăștiat din prezent, fiecare din propria sa vilă de la suburbii. Nu vor trebui nici măcar, precum în stadiul imediat și intermediar al Statului Servil, să mărșăluiească într-o coloană bine instruită din dormitorul aflat într-o parte a Londrei spre magazinul aflat în cealaltă parte. Nu, o viziune mai nobilă a răsărit în fața mea, venită din chiar înălțimile raiului. O pagodă de funcționari rostogolindu-se, unul aflat în echilibru deasupra celuilalt, se mișcă de-a lungul străzii, poate făcând figuri acrobatice în aer în vreme ce se mișcă, pentru a ilustra perfectă disciplină a mașinăriei sale sociale. Toate acestea ar fi foarte impresionante și, printre altele, ar economisi cu adevărat spațiu. Dar dacă unul dintre oamenii aflați aproape de vârful acestui turn mișcător ar spune că speră ca într-o zi să poată să viziteze din nou pământul, aș empatiza cu sentimentul lui de exil. Dacă ar spune că e natural ca un om să meargă pe pământ, m-aș găsi în acord cu școala sa filozofică. Dacă ar spune că e dificil să ai grijă de găini cu atitudinea și altitudinea acestora acrobatice, aș crede că dificultatea sa e una reală. La prima vedere s-ar putea răspunde că pasiunea de a admira păsări ar fi chiar mai potrivită acestei poziții aeriene, dar în practică acele păsări vor fi niște păsări foarte admirabile. În sfârșit, dacă ar spune că a ține găini care dau ouă era o muncă socială respectabilă și

valoroasă, mult mai respectabilă și mai valoroasă decât a-i servi pe domnii Boodle & Bunkham în cea mai perfectă disciplină și organizare, voi fi de acord cu acel sentiment cel mai mult dintre toate.

Întreaga noastră problemă modernă este foarte dificilă și, deși într-un anumit sens partea sa agricolă este aproape cea mai simplă, într-un alt sens nu este în niciun caz cea mai puțin dificilă. Dar această afacere Limehouse este un exemplu viu al modului în care facem dificultatea și mai dificilă. Ni se spune iarăși și iarăși că locuitorilor din mahalalele marilor orașe nu li se poate da controlul asupra pământului, că nu vor să meargă pe pământ, că nu au nici înclinații, nici modificări de conștiință care i-ar putea transforma, prin orice proces, în oameni interesați de pământ, că nu pot concepe să aibă alte plăceri, cu excepția plăcerilor legate de oraș, sau chiar alte nemulțumiri, cu excepția bolșevismului din orașe. Și apoi, când o întreagă mulțime dintre ei vrea să țină găini, îi forțăm să trăiască în apartamente. Când o întreagă mulțime dintre ei vrea să aibă garduri, râdem și îi trimitem la blocuri. Când o întreagă populație dorește să insiste asupra gardurilor și împrejmuirilor și tradițiilor proprietății private, autoritățile se comportă de parcă ar suprima o rebeliune roșie. Când acești locuitori ai mahalalelor lipsiți de speranță în cel mai înalt grad își pun de fapt toate speranțele în îndeletniciri rurale, pe care încă le pot practica chiar și în mahalale, îi rupem de acele îndeletniciri și numim asta a le îmbunătăți condiția. Iei un om care are capul vârat într-un coteț de găini, îl pui cu forța pe catalige gigantice înalte de două sute de metri de unde nu poate atinge pământul și apoi spui că l-ai salvat din mizerie. Și adaugi că un om ca acela poate să trăiască doar pe catalige și că nu ar fi niciodată interesat de găini.

Prima întrebare care este întotdeauna pusă de susținătorii genului nostru de reconstrucție agricolă este următoarea întrebare, care este fundamentală, pentru că este psihologică. Orice am putea spune despre țărănime și rolul său, dar cu siguranță că avem nevoie de țărani. În amestecul și talmeș-balmeșul prezente de actuala civilizație, mai mult sau mai puțin urbanizată, avem cel puțin primele elemente sau primele posibilități? Avem țărani sau măcar țărani potențiali? Ca oricărei întrebări de genul acesta, nu i se poate răspunde prin statistici. Statisticile sunt artificiale chiar și atunci când nu sunt fictive, pentru că presupun chiar faptul pe care o apreciere morală trebuie întotdeauna să-l nege; presupun că orice om este un om. Sunt bazate pe un soi de teorie atomistă potrivit căreia individul este cu adevărat individ, în sens de indivizibil. Dar când avem de-a face în mod declarat cu proporția a diferite iubiri sau uri sau speranțe sau nevoi, acesta este departe de a fi un fapt care poate fi presupus, este chiar primul care trebuie negat. Este negat de toate considerațiile adânci pe care oamenii înțelepți obișnuiau să le numească spirituale, dar pe care proștii s-au temut să le numească spirituale, până când s-au aventurat să o spună în greacă și le-au numit psihice sau psihologice. Într-un anumit sens, cea mai înaltă spiritualitate insistă, desigur, să spună că un om e un om. Dar în sensul dedus aici, viziunea spirituală a fost întotdeauna aceea că un om este cel puțin doi și viziunea psihologică a arătat o oarecare înclinație în a-l transforma într-o jumătate de duzină. Nu este folositor, deci, să se discute numărul de țărani care nu sunt altceva decât țărani. Cel

mai probabil nu există niciunul. Nu este folositor să se întrebe câți răzeși sau țăranoi compleți și compacți așteaptă pregătiți în salopete sau bluze, cu cazmalele și furcile lor ținute strâns în mâini în cartierul Brompton sau Brixton, așteptându-ne să le dăm semnalul să alerge înapoi la pământ. Dacă cineva este atât de nebun încât să se aștepte la așa ceva, nebunul nu va fi găsit în micul nostru partid politic. Când tratăm o chestiune de genul acesta, trebuie să tratăm elemente diferite ale aceleiași clase sau chiar ale aceleiași om. Tratăm elemente care ar trebui să fie încurajate sau educate sau, dacă trebuie să amintim cuvântul pe undeva, făcute să evolueze. Trebuie să luăm în considerare dacă există materiale din care să facem țărani pentru a forma o țărănie, dacă alegem cu adevărat să încercăm asta. Niciunde în aceste note nu am sugerat că ar exista cea mai mică posibilitate ca acest lucru să fie făcut, dacă nu alegem să încercăm.

Astfel, folosind cuvintele în acest sens normal, ar trebui să susțin că există încă în Anglia un număr mare de persoane care ar dori să se întoarcă la acest tip mai simplu de Anglie. Unii o înțeleg mai bine decât alții, unii se înțeleg pe ei înșiși mai bine decât alții. Unii ar fi pregătiți pentru asta văzând-o ca pe o revoluție, alții rămân agățați de ea foarte orbește, văzând-o ca pe o tradiție. Unii nu s-au gândit la ea ca la nimic altceva decât un amuzament. Unii nu au auzit niciodată de asta și o simt ca pe o nevoie. Dar numărul oamenilor care ar vrea să iasă din încâlcitura făcută doar din ramificații și comunicații din oraș și să se întoarcă mai aproape de rădăcinile lucrurilor, unde lucrurile sunt făcute direct din natură, cred că este foarte mare. Nu este probabil o majoritate, dar bănuiesc că chiar și acum e o minoritate mare. Un om nu dorește în mod necesar asta mai mult decât orice altceva în fiecare moment al vieții lui. Nici o persoană normală nu se poate aștepta ca o mișcare să fie constituită în întregime din asemenea monomaniaci. Dar destul de mulți oameni o vor destul de mult. Mi-am format această impresie din experiență, care este, dintre toate lucrurile, cel mai greu de redat într-o controversă. Am ghicit-o din modul în care nenumărați locuitori ai suburbiilor vorbesc despre grădinile lor. Am ghicit-o din genul de lucruri pe care le invidiază cu adevărat la cei bogați, unul dintre cele mai notabile dintre ele fiind spațiul liber. Am observat-o în orice persoană care își dorește satul, chiar dacă deformează satul. Am observat-o în interesul profund popular de peste tot, în special din Anglia, în creșterea sau antrenarea oricărui fel de animal. Și dacă aș vrea un exemplu suprem, simbolic, triumfal a tot ceea ce vreau să spun, l-aș putea găsi în cazul pe care l-am amintit al acestor oameni care trăiesc în cele mai mizere mahalale din Limehouse și refuză să le părăsească pentru că ar însemna să părăsească un iepure în cușcă sau o găină în coteț.

Dacă ar fi cu adevărat să facem ce sugerez sau dacă am ști cu adevărat ce facem, ar trebui să folosim acești locuitori ai mahalalelor ca și cum ar fi copii minune sau, chiar mai profitabil, monștri de expus într-un bâlci. Ar trebui să înțelegem că asemenea oameni au un geniu natural pentru asemenea lucruri. Ar trebui să îi educăm să facă asemenea lucruri. Ar trebui să vedem în ei sămânța și principiul viu a unei învieri reale și spontane a satului. Repet că ar fi o chestiune care ține de proporție și, deci, de tact. Dar ar trebui să fim de partea lor, având încredere că ei sunt de partea noastră și de partea satului. Ar trebui să ne

reconstruim educația populară în așa fel încât să susținem aceste pasiuni. Ar trebui să considerăm că merită să ne pierdem timpul ca să îi învățăm pe oameni lucrurile pe care sunt atât de doritori să le învețe singuri. Ar trebui să îi învățăm. Am putea chiar, într-o izbucnire de umilință creștină, să le permitem ocazional să ne învețe ei pe noi. Ceea ce facem este să îi expediem din casele lor, unde fac aceste lucruri cu greutate, și să îi târâm, în timp ce țipă, în locuri noi și nefamiliare, unde nu le pot face deloc. Acest exemplu singur poate arăta cât de mult facem cu adevărat pentru reconstrucția rurală a Angliei.

Deși multe ar putea fi făcute de voluntari și de o negociere voluntară între omul care ar putea face cu adevărat treaba și omul care în mod frecvent nu își primește arenda, nu este nimic în filozofia noastră socială care să interzică folosirea puterii statului, acolo unde ea poate fi folosită. Și fie prin subsidii de stat, fie prin mari fonduri voluntare, mi se pare că tot ar fi posibil cel puțin să dăm celuilalt om ceva la fel de bun ca arenda pe care n-o primește. Cu alte cuvinte, mult înainte ca ai noștri comuniști să ajungă la morala controversată a confiscării, mi se pare că ține de civilizație să îi permitem lui Brown să cumpere de la Smith ceva ce are acum o mică valoare pentru Smith și poate fi de mare valoare pentru Brown. Cunosc nemulțumirea actuală în legătură cu subsidiile și argumentul general care se aplică în egală măsură și subscripțiilor, dar cred că un subsidiu pentru a reface agricultura ar fi răsplătit mai mult în viitor decât un subsidiu pentru a restaura poziția cărbunelui; la fel cum cred că acesta este, la rândul său, mult mai ușor de susținut decât o sută de salarii pe care le plătim unei gloate de nimeni pentru a-i îi chinui pe săraci cu științe false și tiranii mărunte. Dar sunt, după cum deja am arătat, alte căi prin care chiar și statul ar putea da ajutor în această chestiune. Atât timp cât avem educație de stat pare a fi păcat că ea nu poate niciodată să fie în orice moment determinată de nevoile statului. Dacă nevoia statului este să ofere niște atenție existenței Pământului, nu pare a fi niciun motiv pentru care ochii profesorilor și ai elevilor, care se zgâiesc la stele, nu ar trebui întorși în direcția acelei planete. În prezent avem educație nu chiar pentru îngeri, ci mai degrabă pentru aviatori. Ei nici măcar nu înțeleg dorința unui om de a rămâne legat de pământ. Există în idealul lor o nebunie care poate fi cu adevărat numită nepământescă.

Propun această țărănime formată din voluntari în primul rând ca pe un nucleu, dar cred că va fi un nucleu al atracției. Cred că se va ridica nu numai ca o stâncă, dar și ca un magnet. Cu alte cuvinte, odată ce se admite că poate fi făcută, va deveni importantă când un număr de alte lucruri nu vor mai putea fi făcute. În vreme ce comerțul merge din ce în ce mai rău, acest lucru va fi considerat mai bun chiar de către cei care îl consideră a fi pe locul doi. Când vorbim de oameni părăsind satul și îngrămădindu-se în orașe nu judecăm drept situația. Este ceva ce poate fi acceptat de la un tip social care ar prefera întotdeauna cinematografele și cărțile poștale ilustrate chiar și proprietății și libertății. Dar nu există nimic concludent în faptul că oamenii preferă să trăiască fără proprietate și libertate, cu un cinematograf, decât fără proprietate și libertate, fără un cinematograf. Unor oameni s-ar putea să le placă atât de mult orașul încât să prefere să fie exploatați în oraș decât liberi la țară. Dar nimic nu este dovedit prin simplul fapt că preferă să fie exploatați în oraș decât

să fie exploatați la țară. Cred, deci, că dacă am crea chiar și o rămășiță considerabilă de țărănime, rămășița ar crește. Oamenii s-ar îndrepta către acest sprijin pe măsură ce se retrag din activitățile comerciale în declin. În prezent rămășița nu crește, pentru că nu există o rămășiță care să crească; oamenii nici măcar nu cred în existența ei și doar cu greu pot crede în extinderea sa.

Până în acest punct mi-am propus pur și simplu să sugerez că mulți țărani ar fi acum pregătiți să lucreze singuri pe pământ, deși ar fi un sacrificiu; că mulți moșieri ar fi pregătiți să îi lase să ia pământul, deși ar fi un sacrificiu; că statul și, de fapt, orice altă corporație patriotică ar putea fi chemată să îi ajute pe unii sau pe amândoi în aceste acțiuni, că s-ar putea să nu fie vorba despre un sacrificiu imposibil sau intolerabil. În toate acestea aș vrea să reamintesc cititorului că tratez despre o acțiune practicabilă imediat și nu despre o situație finală și completă, dar mi se pare că ceva de genul acesta se poate realiza imediat și la modul concret. Voi continua prin a analiza un lucru de neînțeles și anume despre cum un grup de țărani ar putea trăi pe pământ.

Adevărata viață pe pământ

ferim una din multele propuneri pentru a desface răul făcut de capitalism, bazându-ne pe faptul că a noastră este singura care este în realitate o propunere pentru a-l desface. Celelalte sunt toate propuneri pentru a-l exacerba. Lucrul normal care trebuie făcut cu o operațiune greșită este să faci operațiunea inversă. Acțiunea normală, când proprietatea se află în prea puține mâini, este să o redai către mai multe mâini. Dacă douăzeci de oameni pescuiesc într-un râu într-o asemenea înghesuială încât firele de la undițele lor se încurcă până devin unul singur, operațiunea normală este să le descurci și să le separi în așa fel încât fiecare pescar să aibă propriul său fir la undiță. Fără niciun dubiu un filosof colectivist stând pe mal ar putea arăta că firele întreșuate formau practic o plasă și că puteau fi trase printr-un efort comun pentru a curăța fundul râului. Dar dincolo de faptul că acest sistem ar fi îndoielnic în practică, el insultă instinctele intelectuale, chiar și în principiu. Nu trebuie ca lucrurile să fie potrivite bine pentru a avea un avantaj îndoielnic din faptul că ele sunt greșite și nici măcar nu sună ca o idee sănătoasă să exagerezi un accident. Socialismul nu este decât completarea concentrării capitaliste; această concentrare a fost ea însăși realizată orbește, ca o gafă. Această normalitate, în ideea de a desface ceea ce a fost făcut greșit, ar face apel la mulți oameni normali care simt că schemele sociologice trăgănite sunt destul de anormale. Pentru acest motiv sugerez în această secțiune că mulți oameni normali, proprietari de pământ și muncitori, conservatori și radicali, ne-ar ajuta probabil în această sarcină, dacă ea ar fi separată de politicile partidelor și de mândria și pedanteria intelectualilor.

Dar există un alt aspect care face sarcina în același timp mai ușoară și mai dificilă. Este mai ușoară pentru că nu trebuie să fie strivită de complexitatea comerțului cosmopolit. Este mai dificilă pentru că este greu să trăiești departe de el. Un distributivist pentru a cărui operă am o foarte vie admirație a spus odată un adevăr adesea neglijat. A spus că a trăi pe pământ este un lucru destul de diferit de a trăi luând lucruri de pe el. A dovedit, mult mai lucid decât aș fi putut eu, cât de practică este diferența în economie. Dar mi-ar plăcea să adaug aici un cuvânt despre o distincție corespunzătoare din etică. Pentru cel amintit mai sus, este evident că cele mai multe argumente despre eșecul inevitabil al unui om care cultivă napi în Sussex sunt argumente despre eșecul său în a-i vinde, nu despre eșecul său în a-i mânca. După cum deja am explicat, nu îmi propun să reduc toți cetățenii la un singur tip, și cu siguranță nu la un singur mâncător de napi. Într-un grad mai mare sau mai mic, după cum dictează circumstanțele, vor exista fără îndoială oameni care vând napi altor oameni; poate chiar și cel mai înflăcărat mâncător de napi ar vinde probabil niște napi unor oameni. Dar semnificația a ceea ce spun nu va fi clară dacă se presupune că nu este nevoie de o simplificare socială mai mare decât implică a vinde napi de pe un câmp în loc de a vinde jobene dintr-un magazin. Mi se pare că foarte mulți oameni ar fi cât se poate de fericiți să trăiască pe pământ când vor afla că singura alternativă este să moară de foame în stradă. Și ar fi modificată cu siguranță enormitatea

modernă a șomajului, dacă un număr mai mare de oameni ar trăi cu adevărat pe pământ, nu numai în sensul de a dormi pe pământ, dar și în sensul de a se hrăni din pământ. Vor fi mulți care vor susține că asta ar însemna o viață foarte plictisitoare comparabil cu distracția de a muri într-un atelier din Liverpool, tot așa cum sunt mulți care insistă că femeia medie este făcută să robotească în casă, fără să se întrebe dacă bărbatul mediu exultă când trebuie să robotească în birou. Dar trecând peste faptul că în curând s-ar putea să fim puși față în față cu o problemă cel puțin la fel de prozaică precum foametea, nu admit că o asemenea viață este în mod necesar sau în întregime prozaică. Populațiile rustice, în mare parte autonome, par să se fi amuzat cu foarte multe mitologii și dansuri și arte decorative și nu sunt convins că mâncătorul de napi are întotdeauna un cap care seamănă cu un nap sau că jobenul acoperă întotdeauna creierul unui filosof. Dar dacă privim problema din punctul de vedere al comunității, văzută ca un tot, vom observa alte lucruri deloc neinteresante. Un sistem bazat în întregime pe diviziunea muncii este, într-un sens literal, unul care a pierdut jumătate din inteligență. Aceasta înseamnă că fiecare executant al unei jumătăți dintr-o operație își folosește cu adevărat doar jumătate din inteligența sa. Nu e o chestiune care ține de sensul obișnuit al intelectului și cu siguranță nici de sensul intelectualismului. Dar este o chestiune de integritate, în sensul strict al termenului. Țăranul trăiește nu numai o viață simplă, ci o viață completă. S-ar putea să fie foarte simplă în complexitatea sa, dar comunitatea nu este completă fără acea complexitate. Comunitatea este în prezent foarte imperfectă deoarece nu există în sânul său niciuna din conștiințele acestea simple, niciunul dintre oamenii care asistă cele două părți în încheierea unei înțelegeri. Dacă acolo, la sat nu există această conștiință, atunci nu există niciunde o înțelegere deplină a următorilor termeni: autonomie, autocontrol, autogovernare.

Mulți trebuie să fi citat replica grandioasă din Virgiliu, care spune „fericit cel ce poate cunoaște cauzele lucrurilor“, fără a-și aminti în ce context apare. Probabil mulți au citat-o pentru că alții o citau. Mulți, dacă sunt lăsați în ignoranța lor să ghicească de unde vine, vor ghici probabil greșit. Toată lumea știe că Virgiliu, ca și Homer, s-a aventurat să descrie destul de îndrăzneț cele mai secrete consilii ale zeilor. Toată lumea știe că Virgiliu, ca și Dante, și-a dus eroul în Tartar și în labirintul ultimelor și celor mai de jos fundații ale universului. Toată lumea știe că a avut de-a face cu căderea Troiei și ridicarea Romei, cu legile unui imperiu făcute să guverneze pe toți copiii oamenilor, cu idealuri care trebuia să fie ca niște stele înaintea oamenilor angajați în această administrație îngrozitoare. Și totuși nu este niciuna dintre aceste legături, în niciunul dintre aceste pasaje, cel în care face remarcă curioasă despre fericirea omenească constând într-o cunoaștere a cauzelor. O spune, am impresia, într-un drăguț poem didactic despre regulile creșterii albinelor. În orice caz, este parte a unei serii de scrieri elegante despre preocupări rurale, într-un anumit sens, într-adevăr, triviale, dar într-un alt sens aproape tehnice. Este în mijlocul acestor lucruri tăcute, dar totuși preocupante, locul unde poetul izbucnește brusc în mărețul pasaj despre omul fericit pe care nici regii, nici mulțimile nu-l pot intimida, care, pentru că a privit rădăcina și rațiunea tuturor lucrurilor, poate chiar să asculte sub picioarele sale, neclintit, vuietul râurilor iadului.

Și spunând asta, poetul dovedește cu siguranță încă o dată cele două mari adevăruri: că un poet e un profet și că un profet este un om practic. La fel cum năzuința lui pentru un izbăvitor al popoarelor a fost o profeție inconștientă despre Hristos, așa și critica pe care o face orașului și satului este o profeție inconștientă despre descompunerea care a venit în lume prin scăderea forței creștinătății. Se poate spune mult despre monstruoșitatea orașelor moderne; este ușor de văzut și poate puțin prea ușor de spus. Am toată simpatia pentru vreun profet care și-ar ridica vocea pe străzi pentru a vesti tragerea la răspundere a Bromptonului în maniera tragerii la răspundere a Babilonului. Voi sprijini, în limita a șase pence, cum a spus Carlyle, orice om bătrân cu barbă care își va flutura brațele și va chema focul din ceruri asupra orașului Bayswater. Sunt aproape de acord că leii vor rage pe dealurile Paddingtonului și sunt în întregime favorabil șacalilor sau vulturilor care își vor crește puii în ruinele Albert Hall-ului. Dar în aceste cazuri, poate, profetul este mai puțin explicit decât poetul. Nu ne spune exact ce e greșit cu orașul, ci pur și simplu lasă la latitudinea propriei noastre intuiții delicate să deducă din apariția bruscă a unor inorogi sălbatici zdupăind prin grădinile noastre sau a unei ploii de șerpi în flăcări căzând peste capetele noastre din cer ca un stol de săgeți sau alt detaliu semnificativ de acest fel, că probabil ceva este greșit. Dar dacă dorim, într-o altă stare sufletească, să știm la modul intelectual ce e greșit cu orașul și de ce pare să se îndrepte spre damnare aproape la fel de nefiresc, dar mult mai urât, vom afla cu siguranță din irelevanța profundă și pătrunzătoare a versului latin.

Ceea ce e greșit cu omul din orașul modern este că el nu cunoaște cauzele lucrurilor și, de aceea, așa cum spune poetul, poate fi dominat prea mult de despoți și demagogi. El nu știe de unde vin lucrurile; el este tipul londonez-ului cultivat care a spus că îi place laptele luat de la un magazin curat și nu de la o vacă murdară. Cu cât e mai elaborată organizarea orașului, cu cât este mai elaborată chiar educația orașului, cu atât este mai puțin fericit omul lui Virgiliu, care cunoaște cauzele lucrurilor. Civilizația orașului înseamnă pur și simplu numărul de magazine prin care trece laptele de la vacă la om; cu alte cuvinte, înseamnă numărul de ocazii de a risipi laptele sau a îndoi laptele cu apă sau a otrăvi laptele și a escroca omul. Dacă va protesta vreodată împotriva faptului că e otrăvit sau escrocat, i se va spune cu siguranță că nu are rost să plângi după laptele vărsat sau, cu alte cuvinte, că este un sentimentalism reacționar să încerci să desfăci ceea ce a fost făcut sau să restaurezi ceea ce a pierit. Dar el nu protestează prea mult, pentru că nu poate; și nu poate pentru că nu știe suficient despre cauzele lucrurilor – despre formele primare ale proprietății și ale producției sau punctele în care omul este cel mai aproape de originile sale naturale.

Până la acest punct faptul fundamental este suficient de clar și până în acest moment această față a adevărului este chiar destul de familiară. Puțini oameni sunt încă suficient de ignoranți pentru a vorbi despre țărănul ignorant. Dar, în mod evident, într-un sens esențial, ar fi mult mai adevărat să vorbești despre orășeanul ignorant. Chiar acolo unde orășeanul este bine angajat, el nu este, în acest sens, în egală măsură, bine informat. Ar trebui, într-adevăr, să vedem suficient de clar acest fapt simplu, dacă ar fi vorba despre

aproape orice altceva cu excepția lucrurilor esențiale din viața noastră. Dacă un geolog ar bate cu un ciocan geologic pe cărămizile unei case pe jumătate construite și ar spune constructorilor ce fel de argilă a fost și de unde provine s-ar putea să credem despre el că este o pacoste, dar ar trebui probabil să credem că este o pacoste erudită. S-ar putea să preferăm ciocanul muncitorului în fața ciocanului geologului, dar ar trebui să admitem că există niște lucruri în capul geologului care nu se regăsesc în capul muncitorului. Totuși țăranul sau tânărul de la țară ar ști cu adevărat ceva despre originea micului nostru dejun, așa cum știe profesorul despre originea cărămizilor noastre. Dacă am vedea un monstru medieval grotesc, care este un porc spânzurat cu susul în jos de cârligul unui măcelar, ca un liliac uriaș de o creangă, tânărul de la țară va fi cel care ne va domoli temerile și va liniști țipetele noastre delicate cu vreo relatare despre obiceiurile inofensive ale acestui animal fabulos și prin urmărirea conexiunii ciudate și secrete între el și feliile de carne din mic dejunul nostru. Dacă un trăsnet sau o piatră dintr-un meteorit ar cădea în fața noastră pe stradă, s-ar putea să avem mai multă simpatie pentru polițistul care ar dori să o îndepărteze de pe drum decât pentru profesorul care ar dori să stea în mijlocul drumului, ținând o prelegere despre elementele constitutive ale cometei sau nebuloasei din care acest fragment a căzut. Dar, deși polițistul ar putea avea o justificare în a striga (în greaca veche): „Ce sunt Pleiadele pentru mine?“, chiar și el ar admite că mai multe informații despre solul și formațiunile Pleiadelor pot fi obținute de la un profesor, decât de la un polițist. Deci, dacă vreo monstruoasă ciudată și umflată numită dovlecel ne surprinde ca un trăsnet, să nu ne imaginăm că este la fel de ciudat pentru un om care crește dovlecei cum este și pentru noi, numai pentru că câmpul și munca sa ne par la fel de îndepărtate ca Pleiadele. Să recunoaștem că el este, până la urmă, un specialist în acești dovlecei misterioși și porci preistorici și să îl tratăm ca pe un om învățat venit de la o universitate străină. Anglia este acum atât de îndepărtată de Londra încât emisarii ei ar putea cel puțin să fie primiți cu respectul datorat distinșilor vizitatori din China sau Insulele Canibalilor. Dar, oricum, trebuie să nu mai vorbim despre ei ca și cum ar fi pur și simplu ignoranți, când vorbim despre chiar lucrul cu privire la care suntem noi înșine ignoranți. Cineva poate considera cunoașterea țăranilor irelevantă, la fel cum altcineva poate considera că cea a profesorului este irelevantă, dar, în ambele cazuri, este cunoaștere pentru că este cunoașterea cauzelor lucrurilor.

Majoritatea dintre noi realizează, într-un anumit sens, că acesta este adevărul, dar mulți dintre noi nu au realizat încă că și reciproca este adevărată, de asemenea. Și este acest alt adevăr, când l-am înțeles, cel care ne conduce în următorul punct necesar în legătură cu întregul statut al țăranului. Și ideea este că țăranul va avea, de asemenea, doar o experiență parțială dacă crește lucruri la țară doar pentru a le vinde la oraș. Desigur, este numai o glumă să reprezinti fie ignoranța orașului, fie pe cea a satului, ca fiind atât de grotescă cum am sugerat eu de dragul exemplului. Orașeanul nu crede cu adevărat că laptele cade din nori sau că feliuțele de carne cresc în copaci, chiar și atunci când este destul de confuz cu privire la dovlecei. Știe ceva despre asta, dar nu suficient pentru ca sfatului lui să aibă prea multă valoare. Țăranul nu crede cu adevărat că laptele se folosește pentru vărut sau dovleceii drept perne, chiar dacă nu i-a văzut niciodată folosiți, de fapt.

Dar dacă el este numai producătorul și nu consumatorul lor, poziția lui devine la fel de parțială ca a oricărui funcționar londonez; aproape la fel de îngustă și chiar mai slugarnică. Dată fiind minunata romanță a dovlecelului, este un lucru rău că țăranul trebuie să cunoască doar începutul poveștii și este un lucru rău că funcționarul trebuie să cunoască doar sfârșitul ei.

Introduc aici această sugestie generală pentru un anumit motiv. Înainte de a ajunge la utilitatea practică a țăranului care consumă ceea ce produce și motivul pentru a o considera, așa cum Dl. Heseltine a cerut, mult mai practicabilă decât metoda în care doar vinde ceea ce produce, cred că e bine să arăt că această cale, deși este mai utilă, nu este o simplă capitulare în fața utilității. Mi se pare un lucru foarte bun, în teorie ca și în practică, faptul că ar trebui să existe un corp de cetățeni preocupați în primul rând de a produce și a consuma și nu de a comercializa. Mi se pare că este o parte a idealului nostru și nu numai o parte a compromisului nostru, faptul că ar trebui să existe în interiorul comunității un fel de nucleu, nu doar al simplității, dar și al deplinătății. Comerțului și variațiilor li se poate da locul lor just, așa cum se întâmplă în vechea lume a bâlciurilor și a piețelor. Dar atunci ar fi undeva în centrul civilizației un tip care este cu adevărat independent, în sensul că produce și consumă în cadrul propriului său cerc social. Nu spun că o asemenea viață omenească completă funcționează pentru toată umanitatea. Nu spun că statul are nevoie doar de oameni care nu au nevoie de nimic de la el. Dar spun că acest om care își acoperă propriile nevoi este foarte necesar. Spun că, în mare parte din cauza absenței sale din civilizația modernă, civilizația modernă și-a pierdut unitatea. Nu este treaba nimănui să observe întregul proces, să vadă de unde vin lucrurile și spre ce se îndreaptă. Nimeni nu urmărește cursul șerpuitor al râului de lapte pe măsură ce curge de la vacă la bebeluș. Nimeni dintre cei implicați în moartea porcului nu este responsabil să procure dovada că porcul este în mâncare. Oamenii aruncă dovlecei în alți oameni ca pe ghiulele, dar aceștia nu se reîntorc la ei ca bumerangurile. Avem nevoie de un cerc social în care lucrurile să se reîntoarcă în mod constant la cei care le-au aruncat, și de oameni care cunosc sfârșitul și începutul și conturul micii noastre vieți.

CÂTEVA ASPECTE ALE MAȘINĂRIEI

Roata destinului

Vraja mașinăriei

Sclavul în vacanță

Omul liber și Fordul său

Roata destinului

ăul pe care căutăm să-l distrugem rămâne agățat în locuri ascunse, în special sub forma unor expresii captivante cu care chiar și cei mai inteligenți pot fi capturați cu ușurință. O expresie, pe care o putem auzi de la oricine, în orice moment, este expresia că una sau alta dintre instituțiile moderne „a venit ca să rămână”. Aceste semi-metafore sunt cele care tind să ne facă pe toți inteligenți doar pe jumătate. Ce vrea exact să însemne afirmația că motorul cu aburi sau aparatura fără fir a venit ca să rămână? Ce vrea să însemne, la drept vorbind, chiar când se spune că Turnul Eiffel a venit ca să rămână? Pentru început, în mod evident, noi nu vrem să spunem ceea ce spunem când folosim cuvintele într-un mod natural, ca în expresia „Unchiul Humphrey a venit ca să rămână”. Propoziția din urmă poate fi rostită cu tonuri de bucurie sau de resemnare sau chiar de disperare, dar nu o disperare în sensul că unchiul Humphrey este cu adevărat un monument care nu va putea fi vreodată mutat. Unchiul Humphrey a venit și probabil unchiul Humphrey va pleca la un moment dat. Este chiar posibil, oricât de dureros ar putea fi să ne imaginăm asemenea relații domestice, ca, drept ultimă soluție, să fie făcut să plece. Faptul că expresia se descompune, chiar separat de realitatea pe care se presupune că o reprezintă, ilustrează cât de vag sunt folosite aceste expresii captivante. Dar când spunem „Turnul Eiffel a venit ca să rămână” suntem încă și mai inexacti. Pentru că, ca să începem cu asta, Turnul Eiffel nu a venit deloc. Nu a existat un moment în care Turnul Eiffel să pășească spre Paris cu picioarele sale de fier lungi peste câmpiile Franței, așa cum uriașul din gloriosul coșmar al lui Rabelais venea să se înalțe peste Paris și să ia cu el clopotele de la Notre-Dame. Figura unchiului Humphrey văzută în timp ce vine pe drum poate să stârnească la fel de multă teroare ca orice turn umblător sau gigant impozant și întrebarea care poate apărea în orice minte poate fi întrebarea dacă el a venit ca să rămână. Dar fie că a venit ca să rămână sau nu, el cu siguranță a venit. A dorit, și-a propulsat sau precipitat corpul într-o anumită direcție, și-a agitat propriile picioare. Este chiar posibil, pentru că știm cu toții cum este unchiul Humphrey, să fi insistat să își care propriul geamantan, pentru a le arătat tinerelor putori leneșe ce poate el să facă încă la șaptezeci și trei de ani.

Să presupunem că ceea ce s-a întâmplat, de fapt, a fost ceva de genul ăsta, ceva ca o povestea ciudată a lui Hawthorne sau Poe. Să presupunem că noi înșine l-am construit, de fapt, pe unchiul Humphrey. L-am alcătuit, piesă cu piesă, ca pe o păpușă mecanică. Să presupunem că am simțit în acel moment o nevoie atât de arzătoare de a avea un unchi în viața noastră de acasă, încât l-am construit din materiale de casă ca pe un Guy pentru 5 noiembrie. Luând, să zicem, un nap din grădina de zarzavat care să reprezinte capul său chel și venerabil, îngăduind butoiului pentru apă, așa cum este, să sugereze liniile figurii sale, umplând o pereche de pantaloni și atașând o pereche de cizme, am putea produce un unchi complet și convingător de care orice familie ar putea fi mândră. În aceste circumstanțe ar putea fi destul de elegant să spunem, într-un sens pur și simplu social și ca un soi de ficțiune politicoasă, „Unchiul Humphrey a venit ca să rămână”. Dar ar fi desigur

foarte ciudat dacă, apoi, am considera că ruda fictivă nu e altceva decât o pacoste sau că materialele lui sunt necesare pentru un alt scop – ar fi cu siguranță foarte ciudat dacă ni s-ar interzice să îl transformăm din nou în bucăți, dacă fiecare efort îndreptat în această direcție ar întâlni răspunsul ferm „Nu, nu, unchiul Humphrey a venit ca să rămână“. Cu siguranță am fi tentați să răspundem că acel unchi Humphrey n-a venit niciodată deloc. Să presupunem că toți napii ar fi necesari pentru auto-susținerea casei țărănești. Să presupunem că butoaiile pentru apă ar fi necesare, să sperăm că în scopul de a ține bere. Să presupunem că toți membrii de sex bărbătesc ai familiei ar refuza să mai împrumute pantalonii lor unei rude în întregime imagine. Cu siguranță atunci ar trebui să vedem prin ficțiunea politicoasă care ne-a făcut să vorbim de parcă unchiul ar fi „venit“, ar fi venit cu o intenție, ar fi rămas cu un scop și tot restul. Lucrul pe care l-am făcut nu a venit, și cu siguranță nu a venit să facă ceva, fie să stea, fie să plece.

Cu siguranță majoritatea oamenilor, chiar și în logicul oraș Paris, ar spune că Turnul Eiffel a venit ca să rămână. Și fără îndoială majoritatea oamenilor din același oraș ar fi spus acum mai bine de o sută de ani că Bastilia a venit ca să rămână. Dar nu a rămas; a părăsit zona destul de abrupt. În cuvinte simple, Bastilia a fost ceva pe care omul l-a făcut și, deci, omul îl poate desface. Turnul Eiffel este ceva pe care omul l-a făcut și omul îl poate desface, deși ne putem gândi practic că probabil va trece ceva timp până când omul va avea bunul gust sau bunul simț sau chiar judecata sănătoasă să-l desfacă. Dar chiar această mică expresie despre lucrul care „a venit“ este suficientă de una singură să indice ceva profund greșit despre chiar modul în care mintea oamenilor funcționează în legătură cu subiectul. În mod evident un om ar trebui să spună: „Am făcut o baterie electrică. Ar trebui să o distrug sau ar trebui să mai fac una?“. În schimb, el pare să fie vrăjit de un soi de magie și stă să se holbeze la acel lucru de parcă ar fi un dragon cu șapte capete și poate doar să spună: „Bateria electrică a venit. Oare a venit ca să rămână?“.

Înainte de a începe orice discuție despre problema practică a mașinilor este necesar să renunțăm să gândim ca niște mașini. Este necesar să începem cu începutul și să luăm în considerare sfârșitul. Nu dorim neapărat să distrugem orice fel de mașină. Dar dorim să distrugem un anumit tip de mentalitate. Și este exact acel tip de mentalitate care începe prin a ne spune că nimeni nu poate distruge mașinile. Cei care încep să spună că nu putem aboli mașinile, că trebuie să folosim mașinile, refuză ei înșiși să își folosească mintea.

Scopul statului omenesc este fericirea omenească. Pentru cei care au anumite convingeri el este condiționat de speranța unei fericiri mai mari, pe care nu trebuie să o punem în primejdie. Dar fericirea, a face mulțumită inima omului, este testul secular și singurul test realist. Nu există nici o lege a logicii sau a naturii sau a orice altceva care să ne forțeze să preferăm orice altceva. Nu avem nici o obligație de a fi mai bogați sau mai ocupați sau mai eficienți sau mai productivi sau mai progresivi sau, în orice alt fel, mai lumești, dacă asta nu ne face mai fericiți. Omenirea are tot atât de mult dreptul să își arunce la fier vechi mașinile și să trăiască pe pământ, dacă cu adevărat îi place asta mai mult, cum și orice om are dreptul să își vândă bicicleta veche și să meargă la o plimbare, dacă asta îi place mai mult. Este evident că plimbarea va fi mai înceată, dar nu are nici o obligație să fie mai rapidă.

Și dacă poate fi dovedit că mașina a venit în lume ca un blestem, nu există nici un motiv pentru ca noi să o respectăm pentru că este un blestem minunat și practic și productiv. Nu există niciun motiv pentru care nu ar trebui să lăsăm toate puterile sale nefolosite, dacă ajungem cu adevărat la concluzia că puterile sale ne fac rău. Simplul fapt că ne vor lipsi un număr de lucruri interesante s-ar aplica în mod egal oricărui număr de lucruri imposibile. Mașinile pot oferi o priveliște magnifică, dar nu la fel de magnifică ca un mare incendiu al Londrei. Cu toate acestea, ne împotrivim acestei viziuni și ne întoarcem ochii de la această splendoare potențială. Se poate ca mașinile să nu fie încă în forma lor cea mai bună și poate că lei și tigrii nu vor fi niciodată în forma lor cea mai bună, nu își vor face niciodată cele mai grațioase salturi sau nu își vor arăta toată măreția lor naturală până nu ridicăm un amfiteatru și nu le dăm câțiva oameni vii să-i mănânce. Totuși, această priveliște este de asemenea una pe care ne-o interzicem cu austeră negare de sine. Renunțăm la atâtea posibilități glorioase în preferința noastră severă și încordată și plină de sacrificiu de sine de a trăi o epocă tolerabilă. Fericirea, într-un anumit sens, este un supraveghetor dur. Ne spune să nu ne încurcăm cu multe lucruri care sunt mult mai atractive la nivel superficial decât mașinile. Dar, oricum, este necesar să ne eliberăm de la început mințile de orice asociere sau presupunere vagă care ar duce la ideea că trebuie să mergem cu cel mai rapid tren sau că nu ne putem abține să folosim cel mai productiv instrument. Sunt de acord cu teza domnului Penty despre răul mașinilor, văzut ca ceva asemănător răului magiei negre și nu este nimic cât de puțin inefficient în propunerea domnului Penty potrivit căreia asta ar trebui să se oprească. Un proces de inventare care ar fi putut merge mai departe ar înceta. Dar relativa sa imperfecțiune ar fi nimic comparată cu stadiul rudimentar în care am lăsat asemenea instrumente științifice, precum scaunul de tortură și șurubul. Acele instrumente de tortură brutale sunt stângace în comparație cu produsele desăvârșite pe care cunoașterea modernă a fiziologiei și mecanicii ni le-ar fi putut da. Mulți torționari talentați sunt lăsați în obscuritate de prejudecățile morale ale societății moderne. Nu, perspectiva lor înmugurindă este acum curmată chiar în copilărie, când încearcă să își dezvolte geniul natural pe muște sau pe coada câinelui. Prejudecata noastră puternic sentimentală împotriva torturii reprimă nobila lor furie și îngheață curentul genial al sufletului lor. Dar ne împăcăm cu asta, deși reprezintă, cu siguranță, pierderea unei întregi științe pentru care multe persoane ingenioase ar fi putut cerceta pentru a găsi mai multe invenții. Dacă ajungem cu adevărat la concluzia că mașinile sunt ostile fericirii, atunci nu este mai inevitabil faptul că tot aratul ar trebui să fie făcut cu mașini decât este inevitabil faptul că un magazin ar trebui să facă un comerț excelent pe Ludgate Hill, vânzând instrumente de tortură chinezești.

Să se înțeleagă cu claritate că am notat toate acestea pentru a dezvolta o problemă primară clară. Nu spun acum, cum probabil nu ar trebui să spun niciodată, că mașinile s-ar fi dovedit să fie în concret toxice în acest grad. Afirm doar, ca răspuns pentru o sută de presupuneri confuze, singurul scop și test decisiv. Dacă putem face oamenii mai fericiți, nu contează dacă îi facem mai săraci, nu contează dacă îi facem mai puțin productivi, nu contează dacă îi facem mai puțin progresivi, în sensul de a își schimba pur și simplu viața, fără ca ea să înceapă să le placă mai mult. Noi, cei din această școală de gândire, s-ar putea

sau nu să ajungem unde dorim; dar cel puțin este necesar să știm unde încercăm să ajungem. Și cei care sunt numiți oameni practici nu știu niciodată unde încearcă să ajungă. Dacă mașinile împiedică fericirea, atunci este la fel de zadarnic să spui unui om care încearcă să îi facă pe oameni fericiți că neglijează talentele lui Arkwright, cum este să îi spui unui om care încearcă să facă oamenii mai umani că neglijează gusturile lui Nero.

Tocmai cei care au mintea suficient de clară, ca să își imagineze anihilarea instantanee a mașinilor, sunt cei care vor avea probabil prea mult bun simț ca să le anihileze instantaneu. Să înnebunești și să distrugi mașinile este o maladie mai mult sau mai puțin sănătoasă și umană, așa cum e la luddiți. Dar este datorată cu adevărat ignoranței luddiților, într-un sens foarte diferit de cel discutat cu dispreț de ignoranța uimitoare a economiștilor industriali. A fost o revoltă oarbă, ca și împotriva vreunui dragon antic și oribil, a unor oameni prea ignoranți pentru a ști cât de artificial și chiar cât de temporar era acel instrument sau unde era scaunul adevăraților tirani care îl mânuiau. Adevăratul răspuns pentru prezent al problemei mecanice este de un soi diferit și voi continua prin a-l sugera, odată ce am clarificat deja singurele metode de judecată prin care poate fi cumpănit. Și pentru că am început deja chiar de la sfârșit, care este standardul spiritual final prin care trebuie evaluat un om sau o mașină, acum voi începe din celălalt capăt; aș putea spune de la capătul greșit, dar ar fi mult mai respectuos pentru prietenii noștri practici să îl numim capătul afacerilor.

Dacă aș fi întrebat ce aș face imediat cu o mașină, nu aș avea nici un dubiu în legătură cu tipul de program practic care ar putea fi premergător unei posibile revoluții spirituale de un gen mult mai larg. Atât timp cât mașinile nu pot fi împărțite, aș face ca proprietatea lor să fie împărțită; asta înseamnă ca administrarea lor să fie împărțită și profiturile lor să fie împărțite. Dar când spun „împărțite“ vreau să o spun în sensul mercantilor moderni al cuvântului „a împărți“. Asta înseamnă că mă refer la ceva divizat, nu numai la ceva deținut în comun. Prietenii noștri afaceriști se grăbesc să ne spună că toate acestea sunt imposibile; complet inconștienți, aparent, de faptul că toată această parte a afacerii există deja. Nu poți distribui un motor cu aburi, în sensul de a da câte o roată fiecărui acționar pentru a o lua acasă cu el, strânsă în brațe. Dar nu numai că poți, dar deja distribui proprietatea și profitul motorului cu aburi și le distribui sub forma proprietății private. Doar că nu le distribui suficient sau nu oamenilor cărora ar trebui sau oamenilor care au nevoie de ele cu adevărat sau care ar putea munci cu adevărat pentru ele. Sunt multe sisteme care au acest caracter normal și general; l-aș prefera pe aproape oricare concentrării prezentate de capitalism sau promise de comunism. Preferința mea, în întregul ei, ar fi că oricare dintre mașinile atât de necesare ar trebui să fie deținută de o mică gildă locală, bazată pe principiile împărțirii profitului sau, mai degrabă, ale divizării profitului; dar pe o împărțire a profitului adevărată și pe o divizare a profitului adevărată, care nu se confundă cu patronajul capitalist.

Atingând acest ultim punct, ar fi bine să spun în treacăt că ceea ce spun despre problema împărțirii profitului este, în această materie, paralel cu ceea ce spun, de asemenea, despre problema emigrației. Adevărata greutate în a aplica această idee într-un

mod corect este că s-a început adesea cu ea în mod greșit și, în special, într-un spirit greșit. Există într-un anumit grad o anumită prejudecată împotriva împărțirii profitului, tot așa cum există într-un anumit grad o prejudecată împotriva emigrației în democrația industrială a zilelor noastre. Este datorată în ambele cazuri tipului și, în special, tonului propunerilor. Simpatizez în întregime cu Uniunea Comerțului, căreia nu-i place un anumit tip de concesiune capitalistă condescendentă, și cu spiritul care dă fiecărui om un loc sub soare, care se dovedește a fi un loc în Portul Sunlight. În mod asemănător, empatizez destul de mult cu domnul Kirkwood, atunci când a luat în nume de rău faptul că a fost dojenit în legătură cu emigrația de către Sir Alfred Mond, până într-acolo încât a spus „Scoțienii vor părăsi Anglia când și evreii germani vor părăsi Anglia“. Dar cred că ar fi posibil să avem o emigrație în mod mai genuin egalitară cu o politică pozitivă de auto-guvernare pentru săraci, față de care domnul Kirkwood s-ar putea să fie binevoitor; și cred că împărțirea profitului, care ar începe de la capătul popular, instituind mai întâi proprietatea unei ghilde și nu pur și simplu capriciul unui angajator, nu ar contraveni nici unuia dintre principiile adevărate ale Uniunilor Comerciale. Pentru moment, oricum, spun doar că se poate face ceva cu ceea ce se află cel mai aproape de noi; totuși destul de îndepărtat de idealul nostru general în legătură cu poziția mașinilor într-un stat social ideal. Înțeleg ce înseamnă când se spune că idealul, în ambele cazuri, depinde de idealul ales deja greșit. Dar nu înțeleg ce vor să spună criticii noștri prin faptul că e imposibil să divizezi cotele și profiturile unei mașini între anumiți indivizi. Orice om sănătos, din orice perioadă istorică, ar fi considerat-o un proiect mult mai practic decât un Trust al Laptelui.

Vraja mașinăriei

m cerut în mod repetat cititorului să-și amintească de faptul că perspectiva mea generală cu privire la viitorul nostru este divizată. În primul rând, este vorba despre politica regresului sau, pur și simplu, a rezistenței în fața tendinței de monopol ori a concentrării de capital. A se înțelege că aceasta este o politică doar pentru că este o direcție urmărită într-o anumită măsură. Într-adevăr, într-un fel, cel care nu este cu noi, este împotriva noastră căci dacă nu se opune rezistență acestei tendințe, ea va triumfa. Dar, pe de altă parte, oricine rezistă cât de puțin este de partea noastră, chiar dacă acel cineva nu ar merge atât de departe ca noi. În încercarea de a schimba câtuși de puțin direcția concentrării, el ne ajută să facem ce n-a mai făcut nimeni până acum. El se va opune modei generației lui sau cel puțin a generațiilor recente. Iar o persoană se poate alătura direcției noastre în locul direcției de sens contrar, chiar și prin intermediul mașinăriei care există și care nu ne este favorabilă. Chiar și rămânând industriali, ne putem îndrepta către distribuția industrială îndepărtându-ne, în același timp, de monopolul industrial.

Dacă trăim într-o casă la oraș, asta nu înseamnă că nu putem fi adevărații stăpâni ai casei. Chiar dacă suntem o națiune de comercianți, asta nu înseamnă că nu putem încerca să și deținem magazinele. Chiar dacă suntem „atelierul lumii”¹, asta nu înseamnă că nu putem face ca uneltele să fie ale noastre. Chiar dacă azi străzile orașelor noastre sunt pline de reclame, reclamele pot fi altele. Dacă emblema întregii noastre societăți este emblema comercială, poate că nu trebuie ca ea să rămână aceeași emblema comercială. Pe scurt, există o politică solidă și perfect de pus în practică pentru a rezista monopolului meschin chiar și într-un stat meschin. Și credem că din ce în ce mai multe persoane ar trebui să ni se alătore chiar dacă n-ar fi de acord cu scopul nostru final, al unui stat lipsit de mercantilism, sau mai degrabă, al unui stat care să nu fie complet mercantil. Nu putem să apelăm la compatrioți ca la o națiune de țărani, precum ar fi țărani francezi sau țărani sârbi. Dar putem face apel la conaționali, care au fost mereu o nație de comercianți, să reziste tendinței de a fi transformați într-un imens magazin de chinezărisme.

Acesta este de altfel motivul pentru care, începând acest discurs despre mașinărie, am subliniat că, în definitiv, suntem liberi să distrugem mașinăria și, în al doilea rând, în sens imediat, este posibilă separarea de monopolul mașinăriei. Și așa spune chiar că și într-un stat normal ar fi nevoie de divizarea într-o anumită măsură a monopolului industrializării. Dar când ajungem să evaluăm această grea încercare, trebuie să vorbim mai întâi despre definiția mașinăriei și chiar despre scopul ei. Apreciez foarte mult ceea ce s-ar putea numi argumentul sentimental în favoarea mașinăriei. Dintre toți criticii care ne-au făcut reproșuri, cel mai mult îmi place de

¹ în original, „the workshop of the world” – denumire dată Angliei secolului al XIX-lea, datorată puternicii dezvoltări industriale al cărei pionier a fost, dezvoltare care i-a permis exporturile și desfacerea la prețuri mai mici decât prețurile oricărei piețe locale - TEI

inginerul care îmi spune: „mie îmi place industrializarea, așa cum unora le place mitologia. De ce, spre deosebire de alții, eu ar trebui să renunț la jucăria mea?“.

Dintre toate punctele de vedere cu care a trebuit să mă confrunt, voi începe cu acesta. Undeva mai sus am afirmat că sunt de acord cu dl. Penty care spunea că abandonul total al industrializării este un drept fundamental al omului. Voi adăuga acum că nu sunt de acord cu dl. Penty când îi acordă mașinării calități magice – o forță a răului sau o sursă a reuelor. Mi se pare la fel de materialist să fii condamnat de o mașină sau salvat de o mașină. Mi se pare că este la fel de idolatru să hulești o mașină sau să o venerezi. Dar chiar presupunând că cineva, deși nu o venerază, se bucură de ea în fantezia sa și cumva, într-un fel mistic, problema, așa cum am formulat-o, rămâne în picioare.

Nimic nu este mai nepotrivit într-o epocă a mașinărilor decât un om care chiar este entuziasmat de ele. Sistemul modern are nevoie de oameni care interacționează în mod mecanic cu mecanismele, nu de oameni care le văd prin prisma mistică. S-ar putea scrie o poveste amuzantă despre un poet entuziasmat de basmele științei care ajunge să fie, de fapt, un obstacol în calea civilizației științifice mai abtirit decât dacă ar fi întârziat venirea acesteia scriind povești pentru copii. Să ne gândim cum ar fi mers el la telefon comportându-se ca și cum ar fi apreciat din preaplinul inimii importanța acestui instrument, adică făcând trei mătăanii înaintea altarului acestui oracol deztrupat și îngânând o formulă sacramentală imposibil de înțeles. Să ne gândim cum s-ar fi cutremurat de extaz la auzul vocii unei tinere femei necunoscută dintr-un orașel îndepărtat, cum ar fi tânjit după miracolul întâlnirii de-o clipă, în înaltul văzduhului, cu acel suflet omenesc pe care nu l-a văzut niciodată pe lume, ce și-ar fi închipuit el despre viața și despre firea ei – atât de reale și totuși atât de îndepărtate de viața și de firea lui, cum ar fi întrerupt-o ca să o întrebe câteva chestiuni personale despre ea, suficiente pentru a-i accentua și mai mult omeneasca-i neobișnuință, cum ar fi întrebat-o dacă nu resimte și ea acest ciudat *tête-à-tête* al sufletelor lor, creat și destrămat într-o clipă, dacă nu cumva și ea s-a gândit la văile și pădurile nesfârșite ce se întind între gura care vorbește și urechea care o ascultă – gândiți-vă cum ar fi ca el să fi spus toate acestea centralistei care tocmai voia să-l pună în legătură cu telefonul cu numărul 666 de pe bulevardul Upper Tooting. El ar fi deplin încântat afirmând „Grozav lucru, telefonul ăsta!“, spre deosebire de miile de oameni care spun același lucru fără să creadă în el. El ar confirma cu adevărat și pe deplin marile descoperiri științifice și ar face cinste marilor inventatori. El ar fi cu adevărat fiul legitim al epocii științei. Și totuși, mă tem că într-o epocă a științei, el ar putea să nu fie înțeles și chiar să sufere de lipsa simpatiei din partea semenilor. Mă tem că el ar fi practic un opozant a tot ceea ce și-ar dori să susțină. Ar fi un dușman al mașinărilor mai mare decât orice ludit care le-ar zdrobi. Ar împiedica dialogul la telefon tot ridicând în slăvi frumusețile telefoniei mult mai mult decât ar face-o dacă ar sta în scaun, ca un poet tradițional normal, și le-ar vorbi oamenilor de afaceri agitați de frumusețea unei flori de la marginea drumului.

La fel s-ar petrece lucrurile cu oricine s-ar aventura în această nefericită admirație. Dacă un filosof, la primul său drum într-un automobil cu motor, ar cădea în extaz în fața

minunăției de a fi înțeles la fața locului cum funcționează întregul aparat, asta s-ar întâmpla pentru că a ajuns la destinație mai repede decât dacă ar fi luat-o pe jos. Dacă însă, în simplitatea sa ambițioasă, ar insista ca mașina să fie făcută bucăți în mijlocul drumului ca el să se poată bucura de cele mai ascunse secrete ale structurii sale, s-ar putea să-și piardă admirația din partea șoferului. Acum, toți am văzut la un moment dat copii care, în această manieră, vor să vadă cum fac roțile de se învârtesc. Dar, deși atitudinea lor i-ar putea duce în al nouălea cer, nu înseamnă că i-ar aduce și la capătul călătoriei. Ei doar admiră motoarele, dar nu asta îi transportă – adică acest lucru îi duce, de fapt, nicăieri. Ei nu servesc acelui scop pe care motorul îl servește.

De fapt, această contradicție a dus la un blocaj și la un fel de stagnare a spiritului în care există mai puțină apreciere reală a minunilor invențiilor umane decât ar fi dacă poetul s-ar limita la a-și face singur un fluieraș cu care să cânte în păduricile Arcadiei sau dacă copilul s-ar limita la a-și face un arc sau o catapultă de jucărie. De fiecare dată, copilul se bucură cu o bucurie senină când trage o săgeată. Nu este însă deloc sigur că omul de afaceri se va voioși cu o bucurie senină de fiecare dată când va trimite o telegramă. Numele adevărat al unei telegrame este „poem“, iar poemul este mai magic decât săgeata, pentru că este un poem scris cu vârful săgeții. Gândiți-vă cum s-ar simți copilul dacă ar putea trage cu o săgeată-creion al cărui vârf ar desena ceva la celălalt capăt al văii sau bulevardului. Dar omul de afaceri rareori dansează sau bate din palme de bucurie atunci când trimite o telegramă. Acest lucru este deosebit de relevant pentru critica reală a civilizației moderne mecanizate. Susținătorii ei ne spun încontinuu de invențiile ei uluitoare și ne demonstrează că ele sunt niște uluitoare îmbunătățiri. Dar este foarte discutabil dacă ei chiar le resimt ca pe niște îmbunătățiri. De exemplu, am auzit de sute de ori că geamurile sunt un exemplu excelent de ceva confortabil pentru toată lumea. „Uită-te la geamuri“, zic ei, „geamurile au devenit o adevărată necesitate pe când înainte erau un lux“. Iar eu întotdeauna am simțit nevoia să răspund: „Da, și ar fi fost mai bine pentru oameni ca tine dacă ar fi rămas un lux, dacă acest lucru te-ar fi făcut să te uiți la ele, și nu doar să te uiți prin ele. Te-ai gândit vreodată cât de magică este această pielețică invizibilă care stă între tine și păsări și vânt? Te-ai gândit vreodată la ele ca la o apă suspendată în aer sau ca la un diamant aplatizat, prea clar ca să poată fi măcar prețuit? Simți vreodată fereastra ca pe o deschizătură ițită în perete? Iar dacă nu, atunci la ce-ți folosește fereastra?“. Firește, lucrurile sunt un pic exagerate, în emoția discuției, dar este foarte adevărat că în aceste obiecte invenția depășește imaginația. Omenirea nu a scos ceea ce este bun din propriile invenții și, producând din ce în ce mai multe invenții, nu face decât să lase în urmă propria sa capacitate de a se bucura.

Am remarcat mai înainte că mașinăria nu este neapărat rea și că există oameni care au valorificat-o cu atitudinea corectă, dar că majoritatea oamenilor care au avut de-a face cu ea nu au avut vreodată nici măcar șansa valorificării ei. Un poet se poate bucura de un ceas așa cum se bucură un copil de o cutiuță muzicală. Dar funcționarul din zilele noastre care se uită la ceas ca să vadă dacă reușește să ajungă la timp la trenul care-l va duce în oraș, ei bine, el nu se bucură de ceas cum s-ar bucura de muzică. Ar mai fi ceva de zis în legătură

cu jucăriile mecanice – societatea modernă este un mecanism, nu o jucărie. Cu ajutorul copiilor, putem vedea bine acest aspect – deopotrivă faptul că există o pasiune pentru mașinării și faptul că mașinării însăși, de fiecare dată, ne împiedică să ne desfășurăm această pasiune. Faptul că fiecare băiețel spune că își dorește să fie mecanic de locomotivă a devenit proverbial. Dar industria nu a multiplicat numărul de mecanici de locomotivă, pentru ca toți băieții să poată struni locomotivele. Și nici nu a dat fiecărui băiețel o locomotivă adevărată, așa cum familia sa i-ar fi putut da una de jucărie. Efectul căii ferate asupra populației nu poate fi producerea unei populații de mecanici de locomotivă, ci doar producerea unei populații de pasageri – și încă de pasageri care seamănă cu bagajele. Cu alte cuvinte, singurul său efect asupra eventualului mecanic de locomotivă este să îl pună în cabina de control, unde nu poate să vadă motorul, în loc să-l pună în afara trenului, unde l-ar putea vedea. Și, deși băiețelul va crește și se va realiza în viață, bucurându-se de cel mai mare succes și va înșela pe văduve și pe orfani până când o să ajungă să călătorească într-un compartiment clasa întâi rezervat special pentru el, cu o legitimație de participare la Congresul Păcii Internaționale, Cosmopolitane și Mondiale al Trăgătorilor de Manetă, el nu se va mai bucura de fapt niciodată de un tren și niciodată nu va mai vedea un tren așa cum îl vedea atunci când era numai un pici zdrențaros care stătea pe o băncuță verde și făcea ca nebunul cu mâna când trecea Expresul de Scoția.

Parabola se potrivește nu numai mecanicilor de locomotivă, ci și inginerilor. S-ar putea ca mecanicul de pe Expresul de Scoția să gonească ca zăbăucul pentru că inima lui este dincolo de dealuri¹, să rupă frontiera cu Scoția și să salute munții Grampieni care se arată înaintea lui, dar inima lui nu este acolo unde ar trebui să fie.

Și, indiferent dacă este sau nu adevărat că inima mecanicului de locomotivă este dincolo de dealuri, uneori este adevărat că inima băiețelului este în locomotivă. Dar în nici un caz nu este adevărat că pasagerii – luați ca întreg, călătorind toți la un loc în spatele locomotivei, se bucură de viteză într-un sens pozitiv, deși s-ar putea să o accepte în mod negativ. Vreau să spun că ei își doresc să călătorească repede, dar nu pentru că a călători repede este plăcut, ci pentru că nu este plăcut. Ei vor ca lucrurile să meargă repede nu pentru că a sta în spatele unei locomotive ar fi un prilej de încântare, ci pentru că a sta în spatele locomotivei este plictisitor. În același fel, dacă ne gândim la bucuria inginerilor, trebuie să ținem cont că nu există decât un singur inginer fericit la o mie de victime plictisite ale ingineriei sale.

Conflictul dintre dl. Penty și alții amenință să se rezolve într-o vrajbă dintre ingineri și arhitecți. Dar atunci când un inginer ne cere să uităm de toată monotonia și materialismul epocii mecanicii doar pentru că știința lui poartă ceva din suflul unei arte, arhitectul ar putea să fie gata să-i dea replica. Pentru că asta e ca și cum arhitecții nu ar fi făcut nimic altceva vreodată decât să construiască închisori și aziluri de nebuni. E ca și cum ei ne-ar fi spus plini de mândrie, de entuziasm și de poezie că au ridicat turnuri

---

1 în original, „his heart is the Highlands“ – referință la poemul „My heart is in the Highlands“ al lui Robert Burns (1759 – 1796), unul dintre cei mai celebri și mai iubiți poeți ai Scoției – TEI

îndeajuns de înalte pentru spânzurătoarea lui Aman¹ sau au săpat temnițe îndeajuns de impenetrabile pentru ca Ugolino².

Am explicat deja că nu am nimic de propus în ceea ce unii ar putea numi sens practic (dar de fapt ar trebui numit „în sens imediat“), dincolo de o mai bună distribuire a proprietății asupra mașinilor care se dovedesc a fi necesare. Dar atunci când ajungem la problema mai generală a mașinilor într-un tip de societate fundamental diferit, guvernată de filosofia și de religia noastră, avem de spus mult mai multe lucruri. Spus la modul cel mai bun și mai succint, ar trebui ca, în locul mașinii uriașe față de care omul este un pigmeu, măcar să inversăm proporțiile până când omul ajunge să fie un uriaș pentru care mașinaria este o jucărie. Astfel, nu am avea nici un motiv să negăm că mașina ar fi o jucărie legitimă și plină de viață. În acest sens, practic nu ar conta dacă fiecare copil ar fi un potențial mecanic de locomotivă sau, și mai bine, fiecare mecanic de locomotivă ar rămâne copil. Dar, desigur, cei care ne iau în zeflema, acuzându-ne că nu suntem practici vor admite în cele din urmă că acest lucru nu este practic.

Am încercat în felul acesta să mă pun în locul entuziastului, așa cum ar trebui să facem de fiecare dată atunci când îi judecăm pe cei entuziaști. Cred că, chiar și după acest experiment, va rămâne în modul cel mai evident cu putință o diferență reală dintre bucuria inginerului și alte bucurii mai vechi. Admițând că omul care proiectează o locomotivă este la fel de original ca omul care proiectează o statuie, există o uriașă diferență imediată între efectele lucrurilor proiectate de ei. O statuie originală este o bucurie pentru sculptor, dar este de asemenea, într-o oarecare măsură, atunci când nu este exagerat de originală, o bucurie pentru cei care o privesc. Sau statuia este menită să fie o bucurie pentru privitori sau nu are nici un rost să fie văzută. Dar, deși locomotiva ar putea fi o mare bucurie pentru inginer și de mare folos pentru alți oameni, nu este, și nici nu a fost făcută pentru asta, o la fel de mare bucurie pentru ceilalți. Iar acest lucru nu este cauzat de o deficiență în educație, așa cum unii artiști ar putea spune în cazul operei de artă. Acest lucru face parte din însăși natura mașinii că, odată ce este pusă la punct, ea constă în repetiție, iar nu în variațiuni și surprize. Omul poate vedea ceva anume în detaliile unei statui pe care nu a mai văzut-o niciodată. Ar putea fi cutremurat sau uluit într-un fel în care n-a mai fost niciodată, dar nu ar fi doar uimit, ci de-a dreptul îngrozit dacă roțile locomotivei ar începe să se comporte într-un mod nemaivăzut până atunci. Așadar, putem considera ca fiind un atribut esențial, iar nu întâmplător, faptul că o mașină implică inspirația inventatorului dar, în același timp, monotonia consumatorului.

Așa stând lucrurile, mie mi se pare că într-un stat ideal, ingineria ar fi excepția, așa cum ar fi excepție și pasiunea pentru motoare. Astăzi, ingineria și motoarele sunt regula – și chiar o regulă chinătoare și opresivă. Lipsa de viață pe care mașinile o impun maselor de oameni este infinit mai mare și mai evidentă decât avantajul individual al omului care

---

1 personaj biblic din Cartea Esteri - TEI

2 Conte Ugolino della Gherardesca (1220-1229) – nobil italian, politician și comandor naval. Acuzat de trădare, este închis, împreună cu fiii și nepoții lui, în Turnul dei Gualandi din orașul Pisa și lăsat să moară de foame. Apare frecvent în Divina Comedie a lui Dante - TEI

le fabrică. Ajungând la acest punct din argumentație, am putea să-l comparăm cu ceea ce ar putea fi numit aspectul practic al problemei mașinilor. Îmi pare evident că mașinile, așa cum există ele astăzi, au depășit limita practică aproape la fel de mult cât au depășit limita imaginației. Întreaga societate industrială este bazată pe ideea că cel mai rapid și mai ieftin este să duci castraveții la grădinar, chiar și cu obiecția că după aceea trebuie să îi iei de la grădinar. Societatea se bazează pe ideea că tranzitul și transportul rapid și regulat, schimbul perpetuu de produse și comunicarea neîntreruptă la mari distanțe – toate acestea ar fi cea mai economică și mai directă modalitate. Dar nu este deloc adevărat că, pentru un om care tocmai a cules un măr din livada lui, cel mai ieftin și mai rapid ar fi să îl trimită unei încărcături de mere pe un tren care aleargă ca fulgerul până la o piață din celălalt capăt al Angliei. Pentru un om care tocmai a cules un fruct dintr-un pom, cel mai ieftin și mai rapid este să-l ia și să-l bage în gură. În această situație, el este economistul suprem care nu aruncă banii pe transportul cu trenul. El este de o eficiență absolută – încât este mult prea eficient ca să aibă nevoie de organizare suplimentară. Și, desigur, chiar dacă este un caz extrem și ideal de simplificare, apărarea simplității este la fel de sigură ca și un măr care dă rod. Atâta vreme cât oamenii își pot produce la fața locului propriile bunuri, ei scutesc societatea de o cheltuială uriașă, disproporționată în raport cu rezultatele ei. Atâta vreme cât putem menține o proporție considerabilă de oameni simpli care se auto-susțin, ne ușurăm de presiunea acestui proces atât de risipitor și de distrugător. Iar dacă luăm acest lucru ca pe o regulă generală a reformei, se pare că o viață mai simplă pe suprafețe mari din comunitate ar putea face ca mașinăriile să fie – mai mult sau mai puțin – o excepție, așa cum ar fi o excepție și omul excepțional care își dă sufletul pentru ele.

Există și aspecte dificile în acest punct de vedere, dar, pentru moment, aș putea lua ca ilustrare acel tip inginerie modernă pe care modernii adoră să-l acuze. Ei uită adesea că cea mai mare parte din laudele lor pentru instrumentele științei se aplică cel mai bine la armament. Dacă e să avem atâta milă pentru geniul pustiu care tocmai a inventat un nou galvanometru¹, ce părere avem despre bietul geniu care tocmai a inventat un nou pistol? Dacă există cu adevărat imaginație inspirată în construirea unei locomotive, nu este oare și o pasiune a imaginației când vorbim de construirea unui submarin? Și totuși, mulți admiratori moderni ai științei s-ar neliniști la gândul renunțării la aceste mașini în întregime – dovadă chiar și faptul că ne-ar replica că nu putem renunța la chiar toate mașinile. Nici eu nu aș renunța la ele, pentru că cred în dreptul de apărare pe care îl are orice țară. Dar cred că acestea ne dau un indiciu despre cum lucrurile excepționale pot fi tratate în mod excepțional. Deocamdată, las progresiții să râdă de ideea mea cu limitarea mașinăriilor și plec la o întâlnire de solicitare a limitării armamentelor.

---

1 Instrument cu care se constată prezența și se măsoară intensitatea unui curent electric continuu slab - TEI

Sclavul în vacanță

Am dat de înțeles uneori că industrialismul de timp american, cu toate mașinăriile și agitația pe care o aduc ele, va fi la un moment dat conservat într-un adevărat model american – exact în același sens cu al rezervațiilor de indieni piei-roșii. Așa cum lăsăm câte un petec de pădure pentru ca sălbaticii să vâneze și să pescuiască acolo, tot așa o civilizație superioară ar trebuie să lase câte un petec de parc industrial pentru cei care încă sunt în acel stadiu de infantilism intelectual care îi face să vrea să vadă cum se învârt roțile. Și așa cum pieile roșii încă pot, presupun, să-și povestească legendele lor pitorești, cu un zeu roșu care fuma pipă sau cu un erou roșu care a furat soarele și luna, tot așa, folclorul simplu din această rezervație industrială ar vorbi despre propria lor schiță a istoriei și despre evoluția moralei, în vreme ce, de jurul împrejurul lor, o civilizație mai matură s-ar ocupa de istoria adevărată și de o filosofie serioasă. Ezit să repet acest lucru aici – pentru că mașina este religia lor, sau în orice caz, superstiția lor – și nu le place ca ea să fie tratată cu frivolitate. Dar cred că e ceva de spus despre această pasiune care a devenit un soi de simbol: anume că o societate mai înțeleaptă s-ar comporta cu mașinile așa cum se comportă cu armele, ca fiind speciale și periculoase și care e bine să se afle sub un control central direct. Dar oricum ar fi, cred că cea mai sălbatică pasiune a unui fabricant, ținută la distanță ca pe un barbar mânjit pe față, este mult mai sănătoasă decât serioasa alternativă științifică desfășurată acum în fața noastră. Mă refer la ceea ce susținătorii ei numesc The Leisure State („Statul-timpului liber“), în care totul se face de către mașinării, iar noi suntem condamnați a fi în perpetuă vacanță. Se cuvine să spunem câte ceva despre acest lucru, punându-l în balanță cu opinia noastră.

În practică, știm deja ce înseamnă o vacanță în lumea mașinăriilor și producției de masă. Înseamnă că un om, atunci când a terminat de dat la manivelă, are opțiunea anumitor plăceri care îi sunt oferite. Poate, dacă îi place, să răsfoiască un ziar și să afle cu mirare despre cum iahtul Atlantis al moștenitorului coroanei regatului Fontarabiei a ajuns la țarm în uralele mulțimilor, despre cum anumiți milionari americani nemaipomeniți își consolidează nemaipomenitele imperii financiare, despre cum Domnișoara Modernă este o ființă delicioasă, în ciuda (sau tocmai datorită) părului făcut permanent sau fustei scurte, despre cum religia adevărată – aceea după care tânjesc toate bisericile – constă în simpatie, progres social și în a-i cununa, divorța sau îngropa pe toți fără nici o legătură cu sensul propriu-zis al ritualului. Pe de altă parte, dacă vrea ceva distracție, poate să meargă la cinema, unde va vedea foarte intensă și animată scenă a mulțimilor care îl aclamă pe moștenitorul coroanei regatului Fontarabiei după ce iahtul Atlantis a ajuns la țarm. Sau va vedea un film american cu milionari americani și cu toate contorsiunile feței lor care însoțesc ridicarea marilor lor imperii financiare. Acolo nu va duce lipsă de o eroină fermecătoare și vivace, ușor de recunoscut după părul scurt și fusta scurtă ca Domnișoara Modernă sau, posibil să vadă un cleric bun și drăguț (dacă o exista vreunul) care explică într-o emisiune posacă, cu ajutorul a câtorva propoziții afișate pe ecran, că adevărata religie este simpatia socială, progresul și cununarea și îngroparea oamenilor la întâmplare.

Sau, presupunând că gusturile omului sunt ceva mai îndepărtate de dramă și de artele înrudite cu aceasta, ar putea să citească o carte de ficțiune și nu îi va fi deloc greu să găsească un roman de succes despre îndoielile și dificultățile unui cleric bun și drăguț care descoperă încetul cu încetul că adevărata religie constă în progres și simpatie socială, cu ajutorul unei Domnișoare Moderne al cărei păr făcut permanent și fustă scurtă arată toată indiferența ei cu privire la nuanțele fine ale îngropării și divorțului, iar din poveste probabil că nu va lipsi un milionar american care își ridică imperiul financiar și, cu siguranță, un iaht și, posibil, un moștenitor al coroanei. Dar există și alte gusturi care sunt satisfăcute de publicitatea modernă și de căutarea de plăceri. Există această nemaipomenită instituție a transmisiei fără fir sau radioului, iar omul aflat în vacanță, depărtându-se de ficțiune, jurnalism și drame cinematografice, s-ar putea „să pună urechea“ să asculte o emisiune care conține cele mai proaspete știri despre marile imperii financiare ridicate de milionarii americani, care va conține aproape sigur câteva sfaturi despre cum Domnișoara Modernă își poate ciunti părul sau să-și abrevieze fustița, o emisiune în care va auzi inflexiunile vocii unui predicator care strigă lumii că adevărata religie e aceea care constă în simpatie și progres social, nu aceea care se bazează pe dogme și crez și în care cu siguranță că va auzi vuietul de urale de întâmpinare a Majestății Sale, Prințul Moștenitor al Coroanei Regatului Fontarabiei care coboară de pe puntea magnificului iaht Atlantis. Da, în privința distracției, omul nostru are într-adevăr la dispoziție o gamă de opțiuni ordonată și bine pusă la punct.

Dar chiar și varietatea imensă de metode și abordări care se desfășoară înaintea noastră, odată cu aceste alternative, pare să acopere un anumit secret și o anumită nuanță subtilă de monotonie. Chiar și aici, căutătorul de plăcere ar putea încerca acea stranie senzație psihologică de a fi știut aceste lucruri de dinainte. Pare să fie ceva repetitiv în acest tip de subiecte, ceva ce sugerează o anumită rigiditate a minții. Pun la îndoială foarte serios dacă această minte este chiar o minte superioară. Dacă acest căutător de plăceri și-ar alcătui plăcerile pentru sine, dacă ar fi nevoie ca el să se distreze singur în loc să-l distreze altcineva, dacă, pe scurt, ar fi obligat să stea într-un birt vechi și să pălăvrăgească – sunt foarte sceptic că el și-ar limita conversația numai la Prințul Moștenitor al Fontarabiei, la tratamentele părului, la măreția americanilor bogați și așa mai departe și apoi, eventual, să o ia de la capăt. Se poate ca subiectele lui de conversație să fie mai locale, dar vor fi mai pline de viață. Experiența sa cu oamenii ar fi mai personală, dar mai diversă. Preferințele sale ar fi mai rafinate și nu ar mai fi atât de ușor de satisfăcut. Ca să trasăm o paralelă, copiii moderni care acum sunt puși să participe la jocurile de școală publică, în curând vor ajunge, fără îndoială, să asculte preaslăvirile milionarilor pe radio sau să le citească în ziare. Dar copiii, atunci când sunt lăsați de capul lor, inventează jocuri pe cont propriu, țin drame pe cont propriu, și adesea, tot pe cont propriu, creează regate sau republici imaginare. Cu alte cuvinte, ei produc – asta până când competiția monopolului nu le sugrumă producția. Băiatul care joacă rolul hoțului nu este eliberat, ci blocat de învățarea despre hoțomanii americani – care aparțin unui tipar mult mai puțin pitoresc decât al său. Din punct de vedere psihologic, este făcut praf și pulbere, tocat mărunț, congelat, inundat, înnoțit și ruinat – dar nu emancipat.

Invențiile au distrus invenția. Mașinăriile mari, moderne, sunt ca niște mari mitraliere care domină și terorizează o întreagă țară, atât de bine încât nimic nu li se poate opune. Și există mult mai multă inventivitate pentru metrul pătrat de umanitate decât ar putea apărea vreodată sub această teroare monopolistă. Mințile oamenilor nu se aseamănă atât de mult automobilelor oamenilor sau ziarelor de dimineață sau fabricii care le face paltoane și pălării oamenilor. În altă ordine de idei, noi nu scoatem ce este mai bun din oameni. Cu siguranță că nu scoatem la lumină cele mai interesante și mai speciale calități ale omului. Și e discutabil că am putea face acest lucru înainte de a închide vacarmul de megafoane care ne acoperă vocile, această lumină orbitoare care ucide culorile diversității, acest șuvoi de platitudini care ne năucește și ne adoarme mințile. Tot acest ansamblu ucide din față orice gând, ca o rază incandescentă care ucide plantele de îndată ce încep să crească. Așadar, atunci când oamenii îmi spun că a o face rurală și autosuficientă o bună parte din țară ar însemna să o faci brutală și fără sens, eu nu sunt de acord și nici nu cred că ei înțeleg alternativa sau problema în sine. Nimeni nu vrea ca toți oamenii să fie la sat – nici măcar în vremuri normale; se justifică faptul că unii dintre cei mai inteligenți se îndreaptă către orașe, chiar și în vremuri normale. Dar spun că, în vremurile noastre, orașele sunt ele însele dușmanii inteligenței; spun că cei de la sat s-ar putea bucura de o mai mare varietate și vivacitate decât le-ar putea oferi aceste orașe. Spun că numai decuplând zgomotul și lumina artificiale, mințile oamenilor pot din nou să se miște și să se dezvolte. Așa cum așezăm dale de piatră pe diverse pământuri fără să ne gândim la ce recolte ar putea crește acolo, tot așa așezăm planurile unei plutocrații serbede peste sufletele pe care Dumnezeu le-a făcut diferite și care erau libere în societăți mai simple.

Dacă prin faptul că mașinile economisesc munca – și, ca urmare, produc timp liber – se înțelege că mașinile acaparează ceea ce astăzi numim producție de masă, atunci eu nu găsesc în acest timp liber nici o valoare vitală, pentru că în acest timp liber nu se află nimic din sfera libertății. Omul ar putea ajunge să lucreze numai o oră cu instrumentele lui fabricate de mașini, dar apoi poate să meargă și să se joace douăzeci și trei de ore cu jucării fabricate tot de mașini. Tot ceea ce el mănuieste trebuie să fie făcut de o mașinărie imensă pe care el nu o poate mânui. Totul trebuie să provină de la ceva la care – în limbajul capitalist – el nu poate decât să „dea o mână de ajutor“.

Și, de vreme ce acest lucru se aplică jucăriilor intelectuale sau artistice la fel ca jucăriilor materiale, îmi pare că mașina va domina omul pentru mult mai mult timp de cât are el nevoie pentru a roti din manivelă. E recunoscut faptul că e nevoie de mult mai puțini oameni pentru a face mașina să funcționeze. Răspunsul colectivităților mecanofili este că, chiar dacă mașina dă de lucru la mai puțini, în schimb dă de mâncare la mai mulți. Dar ar putea da de mâncare celor mulți într-un mod care implică supravegherea ei de către cei puțini. Sau, chiar în situația în care s-ar da ceva de lucru celor mulți, acest sistem de rotație ar trebui să fie coordonat de un număr mic de responsabili; și atunci ar fi nevoie de o anumită autoritate ca să distribuie munca așa cum se distribuie hrana. Cu alte cuvinte, autoritățile ar deveni, în mod evident, autorități permanente. Într-un fel, toți am putea face parte din autoritate din când în când, dar acest caracter general al sistemului va

rezista – și oricum ar fi, nu se poate compara cu un popor care se ocupă de olărit pe pământul său propriu sau practică diverse meșteșuguri în mici ateliere pe care le stăpânește. Omul care a contribuit la fabricarea unui produs de către o mașină poate părăsi lucrul, în sensul că poate părăsi învârtitul unei anumite roți. I se permite să facă ce îi place, atâta vreme cât îi place ceea ce produce sistemul. Are libertatea de a alege – în sensul că poate alege între un anumit lucru produs de sistem și un alt lucru produs de sistem. Ar putea alege să-și petreacă timpul liber stând într-un scaun fabricat de o mașină sau să se odihnească pe un pat fabricat de o mașină sau să se legene într-un hamac fabricat de o mașină sau să se dea într-un trapez fabricat de mașină. Dar el nu va fi în aceeași situație ca omul care își cioplește un cal de jucărie din propriul său lemn sau o pasiune din propria-i voință. Iar acest lucru ne duce către un alt scop sau principiu, care nu cred că va putea coexista cu principiul sau scopul de a folosi tot lemnul pentru a economisi din muncă sau de a simplifica toate voințele pentru a economisi timpul liber.

Dacă idealul nostru este să producem bunuri cât putem de repede și de ușor, trebuie să avem un număr definit de lucruri pe care vrem să le producem. Dacă vrem să le producem cât mai liber și mai variat, nu trebuie ca, în același timp, să încercăm să le și producem în cel mai rapid mod cu putință. Cred că este foarte probabil ca rezultatul economisirii muncii de către mașinării să fie cel de acum, ba chiar mai grav – limitarea tipurilor de lucruri produse, standardizarea.

Acum s-ar putea ca unii dintre susținătorii Statului-Timpului liber să aibă în minte vreun anumit sistem de distribuire a mașinăriilor care ar putea într-adevăr să-l facă pe om stăpân pe mașina sa, iar în acest caz sunt de acord că problema devine diferită și că o mare parte din ea s-a rezolvat. Va mai rămâne însă întrebarea dacă un om cu un spirit liber ar vrea să folosească o mașină pentru trei sferturi din lucrurile pentru care se folosesc mașini la ora actuală. Cu alte cuvinte, am rămâne cu întreaga problemă a meșteșugarului în sens de creator. Dar sunt de acord că dacă omulețul găsește că micul său atelier mecanic ajută la conservarea micii sale proprietăți, atunci solicitarea lui este foarte importantă.

Dar este necesar să clarific că, dacă vacanțele oferite mecanicului îi sunt oferite în mod la fel de mecanic ca în prezent, și numai prin alternativa mecanică oferită în prezent, cred că până și sclavia muncii sale va fi blândă în comparație cu chinuitoarea sclavie a timpului său liber.

Omul liber și Fordul său

u sunt un tip fanatic – cred că mașinile s-ar putea dovedi de mare ajutor la distrugerea mașinilor. Le voi acorda cu generozitate un rol important în munca de exterminare a ceea ce reprezintă ele. Dar a spune adevărul în acești termeni, înseamnă a vorbi în termenii îndepărtatei încheieri a revoluției noastre lente și suportabile. În viitorul apropiat, acest adevăr poate fi formulat într-un fel ceva mai moderat. Trebuie să avem o milă rațională față de toate lucrurile care aparțin vremii noastre. Mașinăriile nu sunt greșite, ci doar absurde. Am putea spune că sunt chiar copilărești și ar putea fi înțelese așa cum se cuvine numai de către un copil. Ca urmare, dacă anumite mașini ne permit să scăpăm din infernul mașinăriilor, nu vom păcătui, deși am putea face o figură cam prostească, precum un ostaș de cavalerie rechemat la oaste și venit pe o bicicletă veche. Ce este important este să realizăm că este ceva ridicol în situația de față, ceva mai barbar decât în orice Utopie. De exemplu, voi avea prilejul aici să vorbesc despre propunerea centralizării electricității – folosirea acesteia s-ar justifica atâta vreme cât îi vedem rostul. Dar, de fapt, nu vedem rostul companiilor de apă și ale instalațiilor lor. Este de un comic prea grosolan faptul că un element esențial al vieții ar trebui pompat către noi de nu știu unde, de către nu știu cine, la distanțe care ajung uneori la două sute de kilometri. Este exact ca și cum aerul ar fi pompat către noi de la kilometri distanță și am merge toți pe stradă cum merg scufundătorii pe fundul mării. Singurul om înțelept este țăranul care are propria lui fântână. Dar mai e mult până când vom începe să ne gândim la cum să fim înțelepți.

Există în prezent câteva exemple de centralizare ale căror efecte lucrează în direcția descentralizării. Un caz evident este acela desfășurat recent în legătură cu o banală centrală de energie electrică. Cred că este adevărat că, dacă energia electrică s-ar ieftini, ar crește șansele unui mare număr de magazine mici, independente și, mai ales, de ateliere. În același timp, nu încapе îndoială că această dependență de energia oferită de centrală este o dependență reală și, ca urmare, este un defect în schema independenței complete.

Îmi imaginez că mulți Distribuțiști ar putea avea păreri în mod considerabil diferite asupra acestui punct, dar, în ceea ce mă privește, sunt înclinat să urmez politica mai moderată și provizorie pe care am sugerat-o aici în repetate rânduri. Cred că prima necesitate este să ne asigurăm că proprietățile mici au succes, la un nivel hotărâtor sau determinat. Mai presus de toate, cred că este vitală crearea experienței micii proprietăți, psihologiei micii proprietăți, a tipului de om care este un mic proprietar. Odată ce oameni de tipul acesta vor exista, ei vor hotărî într-o manieră foarte diferită de cea a oricărei mulțimi moderne, cât de mult le va domina uzina electrică centrală casa lor particulară, sau dacă este nevoie ca aceasta să domine în vreun fel. Poate că ei vor descoperi modul în care să separe și să individualizeze această putere. Vor sacrifica, dacă va fi vreo nevoie să sacrifice, chiar și ajutorul științei în favoarea foamei de posesie. Astfel încât sunt dispus, pe moment, să accept orice ajutor pe care știința și tehnica îl pot oferi la crearea micii proprietăți, fără a mă înclina în fața unor superstiții care consideră că acestea nu fac

altceva decât să o distrugă. Dar trebuie să reținem idealul țaranului ca fiind motivul și scopul, iar majoritatea celor care ne oferă ajutor mecanic par să fie complet neștiutori în privința a ceea ce considerăm noi ca fiind de ajutor. Un nume binecunoscut va ilustra atât lucrul îndeplinit cât și faptul că omul este neștiutor în ceea ce face.

Deunăzi m-am aflat într-o mașină Ford, ca aceea în care îmi aduc aminte că am călătorit prin Palestina și în care presupun că i-ar plăcea domnului Ford să călă(to)rească palestinienii. Oricum, mașina mi-a amintit de domnul Ford, iar el mi-a amintit de domnul Penty și viziunea lui despre egalitate și civilizația mecanică. Mașina Ford, dacă îmi este permis să mă hazardez asupra uneia dintre ideile noi care ne sunt transmise cu insistență în ziare, este un produs tipic al epocii. Cel mai bun lucru la ea este acela pentru care este disprețuită: faptul că e standardizată. Bineînțeles, micimea ei este subiectul nenumăratelor glume americane despre un bărbat care prinde un Ford ca pe o muscă, sau ca pe un purice. Dar nimeni nu pare să observe cum popularizarea utilizării mașinii, oricât de greșită ar fi ca motiv sau ca metodă, este de fapt în contradicție completă cu discuția fatalistă despre combinare și concentrare. Calea ferată dispăre sub ochii noștri – vorba aceea, păsările își fac cuib pe semnalele de cale ferată, iar lupii urlă în sala de așteptare, ca să zic așa. Iar calea ferată a fost într-adevăr un mijloc de transport în comun ce presupune concentrarea, ca și utopia socialistă. Călătorul liber și solitar se întoarce chiar în fața ochilor noștri; e adevărat că nu întotdeauna e dotat cu tolba și scoica pelerinului¹, dar el a regăsit într-o oarecare măsură libertatea Drumului Regilor în maniera Angliei voioase². Și acesta nu este singurul lucru din vechime pe care un asemenea mod de călătorie l-a făcut să renască. În timp ce bufetul a fost neglijat în nodul de cale ferată Mugby Junction³, hanurile s-au reînșuflețit în Hugby-din-Vale. În această măsură limitată mașina Ford este deja o întoarcere la omul liber. Dacă nu mai are acum trei hectare și o vacă, în schimb el are ca înlocuitor trei sute de kilometri și o mașină. Nu vreau să spun că această schimbare îmi confirmă teoriile. Dar pot să spun că distruge teoriile altor oameni; toate teoriile despre obiectul colectiv ca un lucru al viitorului și obiectul individual ca un lucru al trecutului. Chiar în felul lor viciat de știință și tehnică, faptele le sunt împotriva teoriilor lor.

Și totuși, n-am văzut niciodată ca domnul Ford și mașinuța lui să fie într-adevăr lăudați în mod inteligent pentru asta. Bineînțeles, l-am văzut de multe ori lăudat pentru toate avantajele a ceea ce numim standardizare. Argumentarea pare să fie condusă mai mult sau mai puțin în acest sens. Când ți se strică mașina cu un zgomot asurzitor în mijlocul câmpiei Salisbury, deși nu e foarte probabil ca fragmente din alte mașini stricate să zacă printre ruinele Stonehenge, dacă ele totuși există, este un mare avantaj să te

---

1 Scoica este emblema tradițională a Sfântului Iacob, purtată de pelerini pe Drumul Sf. Iacob, spre altarul acestuia din Santiago de Compostela, în Spania - TEI

2 „Merry England“ este un autostereotip englezesc, o concepție utopică despre societatea și cultura engleză. Ronald Hutton spune că „Anglia voioasă“ reflectă aspectele istorice ale folclorului rural englezesc care s-au pierdut în timpul industrializării, care dezvăluie nostalgia pentru aspecte ale unei societăți timpurii care sunt absente în epoca modernă.- TEI

3 Loc fictiv care dă titlul unei colecții de povestiri scrise de Charles Dickens în 1866, în colaborare cu Charles Collins, Amelia B. Edwards, Andrew Halliday și Hesba Stretton. - TEI

gândești că ele sunt făcute probabil după aceeași matriță și le poți lua să-ți repari mașina. Același principiu se aplică și persoanelor care merg cu mașina în Tibet și jubilează la gândul că, dacă s-ar întâmpla ca un alt călător cu mașina din Statele Unite să treacă pe acolo, ar fi posibil să facă schimb de roți sau pedale de frână în semn de prietenie. Se poate să nu fi priceput eu destul de bine detaliile argumentării, dar ideea de bază e că, dacă părțile componente ale unei mașinării se strică, pot fi înlocuite cu piese identice. Oricum, argumentarea ar putea fi dusă mult mai departe, și folosită pentru a explica multe alte lucruri. Nu sunt sigur că ea nu este chiar cheia multor mistere ale epocii. De exemplu, încep să înțeleg de ce povestirile din reviste sunt exact la fel; așa este aranjat, astfel încât atunci când ai lăsat o revistă în vagonul de tren tocmai în mijlocul povestirii numite „Ochi de panseluță“, să poți continua cu exact aceeași povestire, în altă revistă, sub titlul de „Bucle de păpădie“. Așa se explică de ce toate articolele de fond despre viitorul bisericilor sunt exact la fel; ca să putem începe să citim articolul în Daily Chronicle și să-l terminăm în Daily Express. Așa se explică de ce toate declarațiile publice care ne îndeamnă să preferăm lucrurile noi celor vechi, nu spun nici din întâmplare ceva nou, ci sunt menite ca noi să mergem la un nou stand de ziare și să le citim într-un nou ziar. De aceea toate caricaturile americane se repetă ca un model matematic; înseamnă că atunci când am rupt o parte din imagine pentru a împacheta sandvișuri, putem rupe o bucățică din altă imagine și se va potrivi întotdeauna. Și, de asemenea, acesta e motivul pentru care milionarii americani vor arăta întotdeauna la fel; pentru că, atunci când expresia strălucitoare, tenace a unuia dintre ei ne-a făcut să-i vătămăm fața cu o lovitură grea de pumn, să fie întotdeauna posibil s-o reparăm folosind nasuri și maxilare luate de la alți milionari care sunt construiți exact la fel.

Acestea sunt avantajele standardizării, dar, după cum se poate suspecta, eu cred că avantajele sunt exagerate și sunt de acord cu domnul Penty atunci când se îndoiește că toată această repetiție corespunde într-adevăr cu natura umană. Însă, o problemă foarte interesantă a fost ridicată de remarcile domnului Ford asupra diferenței dintre oameni și sugestia acestuia că majoritatea oamenilor preferă acțiunea mecanică sau sunt doar potriviți pentru ea. Eu însumi am întotdeauna doar un singur sentiment despre toate acele argumente care afectează egalitatea umană, care își găsește expresia într-un mic test de-al meu. Am să încep să iau în serios acele clasificări de superioritate și inferioritate când voi întâlni un om care se clasifică pe el însuși drept inferior. Se va băga de seamă că domnul Ford nu spune că el însuși este potrivit doar pentru a se îngriji de mașini; el mărturisește deschis că este o persoană prea fină și liberă și delicată pentru asemenea sarcini. Voi crede doctrina când voi auzi pe cineva spunând: „Am minte doar cât să întorc o roată“. Acel lucru ar fi real, acel lucru ar fi realist, acel lucru ar fi științific. Acea ar fi mărturia independentă care nu ar putea fi contestată cu ușurință. Este exact la fel, bineînțeles, cu toate celelalte superiorități și negări ale egalității umane, care sunt în mod atât de special caracteristice unei epoci științifice. Așa este și cu oamenii care vorbesc despre rase superioare și inferioare. Nu am auzit niciodată un om să spună: „Antropologia arată că eu aparțin unei rase inferioare“. Dacă ar spune-o, ar putea să vorbească ca un antropolog; așa, vorbește ca un om, și nu arareori, ca un prost. De mult am sperat să aud într-o bună zi

un om care să explice principiile științifice ale nepotrivirii sale cu un post important sau un privilegiu, spunând: „Lumea ar trebui să aparțină raselor libere și luptătoare și nu persoanelor cu acel caracter de sclavi pe care îl puteți observa la mine însumi; cei inteligenți vor ști să formeze opinii, dar slăbiciunea intelectului de care sufăr, într-un mod atât de evident, îmi fac opiniile vădit absurde în fața acestora: există într-adevăr rase mărețe și divine – dar uitați-vă la mine! Observați-mi trăsăturile diforme și de joasă speță! Priviți îndelung, dacă puteți suporta asta, fața mea banală și respingătoare!“. Dacă aș auzi un om făcând o demonstrație științifică în felul acesta, aș putea să recunosc că este într-adevăr științific. Dar cum se întâmplă în mod invariabil, printr-o curioasă coincidență, rasa lui este cea superioară, tipul superior este al lui, iar munca superioară este tipul de muncă pe care se întâmplă să o prefere – am ajuns la concluzia că există o explicație mai simplă.

Domnul Ford este un om bun în măsura în care acest lucru este compatibil cu a fi un bun milionar. Dar el însuși va ilustra foarte bine unde zace eroarea argumentării sale. Este probabil destul de adevărat faptul că, în producția motoarelor, există o sută de oameni care pot lucra la un motor și doar un singur om care poate proiecta un motor. Dar, din cei o sută de oameni care pot lucra la motor, este foarte probabil ca unul să poată proiecta o grădină, altul să poată schița o șaradă, altul să facă o farsă sau un tablou batjocoritor la adresa domnului Ford. Bineînțeles că nu doresc, în orice spun aici, să neg diferențele de inteligență, sau să sugerez că egalitatea, un lucru pe de-a-ntregul religios, depinde de o asemenea negație imposibilă. Dar vreau să spun ca oamenii sunt mai aproape de un nivel pe care nu-l va descoperi nimeni dacă ei sunt puși să facă un anume fel de automobil mic. Însuși domnul Ford este un om sfidător de mărginit. De exemplu, e atât de nepăsător față de istorie încât a recunoscut cu calm în boxa martorilor că nu auzise niciodată de Benedict Arnold¹. Un american care n-a auzit niciodată de Benedict Arnold e ca un creștin care n-a auzit de Iuda Iscarioteanul. Este un caz rar. Cred că domnul Ford a indicat vag că dumnealui credea că Benedict Arnold este unul și același cu Arnold Bennett². Nu doar că nu este așa, dar e o greșeală să presupui că o asemenea eroare nu are nici o importanță. Dacă, în mijlocul vreunei discuții aprinse, s-ar pomeni că-l acuză pe domnul Arnold Bennett de a-l fi trădat pe președintele american și a fi devastat Sudul cu o armată anti-americană, domnul Bennett ar putea să-i intenteze proces. Dacă domnul Ford ar presupune că doamna care a scris destăinuirii în ziarul Daily Express este destul de în vârstă pentru a fi văduva lui Benedict Arnold, doamna i-ar putea intenta proces. Acum, nu este imposibil ca printre muncitorii pe care dl. Ford îi percepe (probabil destul de adevărat) ca fiind potriviți doar pentru partea tehnică a construcției pieselor mecanice, să se afle un bărbat căruia i-a plăcut să citească toate cărțile de istorie pe care a putut pune mâna și care a avansat pas cu pas, cu eforturi dureroase de autodidact, până când diferența dintre Benedict Arnold și Arnold Bennett a devenit foarte clară în mintea sa.

---

1 1741 – 1801. General al armatei americane în războiul de independență al SUA, trecut ulterior de partea englezilor - TEI

2 1867 – 1931. Scriitor englez - TEI Amelia B. Edwards, Andrew Halliday și Hesba Stretton. - TEI

Dacă angajatorului nu i-ar păsa de diferență, bineînțeles că nu l-ar consulta în privința ei, iar bărbatul ar rămâne în toate aparențele un slujbaș neînsemnat al mașinăriei; nu ar fi nici un motiv să se descopere că este un slujbaș destul de cugetător. Oricine știe câte ceva despre afacerile moderne cunoaște și că există un număr de asemenea oameni care rămân în poziții subordonate și obscure pentru că gusturile și talentele lor private nu au nici o relație cu stupida afacere în care sunt implicați. Dacă domnul Ford își va extinde afacerea în tot sistemul solar și va da mașini până și marțienilor și omului de pe Lună, el nu va fi nici cu un centimetru mai aproape de mintea omului care lucrează la producerea mașinii lui și care se gândește la ceva mai inteligent decât rutina muncii sale. Toate lucrurile omenești sunt imperfecte, dar situația în care asemenea pasiuni și talente secundare ies la iveală este doar în situația micii independențe. Țăranul desfășoară aproape întotdeauna două sau trei activități secundare și trăiește dintr-o varietate de meșteșuguri și mijloace auxiliare. Negustorul satului bărbierește călători și împăiază nevăstuici și cultivă varză și face încă câteva lucruri de acest fel, păstrând un anumit echilibru în viața sa, necesar ca și echilibrul unei sănătăți sufletești. Metoda nu e perfectă, dar este mai inteligentă decât să-l transformăm într-un robot pentru a afla dacă are un suflet, mai presus de mașinărie.

Prin urmare, asupra acestui punct de compromis imediat cu mașinăria, sunt inclinat să concluzionez că este bine să folosim mașinile existente atât timp cât creăm o psihologie care disprețuiește mașinile, dar nu și dacă ele creează o psihologie care le respectă. Mașina Ford este o ilustrare perfectă a problemei, chiar mai bună decât alte ilustrări pe care le-am dat, ale energiei electrice pentru atelierele mici. Este destul de dezolant dacă posedarea unei mașini Ford înseamnă să ne veselim într-o mașină Ford; nu ne aduce cu mult mai departe de Tooting sau de bucuria simțită într-un tramvai din Tooting. Dar dacă posedarea unei mașini Ford înseamnă să ne veselim într-un lan de porumb sau lucernă, într-un peisaj proaspăt și o atmosferă liberă, aceasta poate însemna începutul multor lucruri – și chiar sfârșitul multor lucruri. De exemplu, poate fi sfârșitul mașinii și începutul unei case la țară. Astfel, aproape că putem spune că triumful final al domnului Ford nu este atunci când omul se urcă în mașină, ci atunci când coboară din mașină plin de entuziasm. Este atunci când găsește undeva, în colțuri rurale îndepărtate în care nu ar fi putut ajunge în mod normal, combinația perfectă și echilibrul dintre gard viu și copaci și pajiște, în prezența cărora orice mașină modernă pare să fie dintr-o dată o absurditate; da, chiar o absurditate învechită. Probabil că acel om fericit, odată ce a găsit locul adevăratului său cămin, va începe să spargă mașina vesel, cu un ciocan mare, dându-le fragmentelor de metal o folosință adevărată sub forma ustensilelor de bucătărie sau a instrumentelor de grădinarit. Asta înseamnă să folosești o mașinărie la modul corect; înseamnă să o folosești ca pe un instrument. Omul a folosit mașinăriile moderne ca să scape de societatea modernă, iar motivul și legitimitatea unui asemenea mod de a acționa se recomandă minții instantaneu. Nu așa stau lucrurile cu confrății noștri mai slabi, care nu se mulțumesc să aibă încredere în mașina domnului Ford, ci au încredere și în crezul domnului Ford. Dacă acceptarea mașinii înseamnă acceptarea filosofiei pe care tocmai am criticat-o, noțiunea că unii oameni sunt născuți pentru a face mașini, sau mai degrabă mici bucățele de mașini, atunci ar fi mult mai adecvat ca un filosof să spună cinstit că oamenii

nu au avut niciodată nevoie să dețină mașini. Doar pentru că a fost trimis în exil cu trenul, omul nu trebuie să fie adus acasă cu mașina. Dacă unele mașinării pot fi folosite așa cum se cuvine pentru a îndrepta lucrurile, este pentru că toate mașinările au fost folosite pentru a strica lucrurile. Dar, în ansamblu, concluzionez că pot fi folosite în acest fel și motivul meu este cel pe care l-am expus într-o pagină anterioară sub titlul de „Posibilitatea Refacerii“. Am subliniat că idealul nostru este atât de sănătos și simplu, în deplină armonie cu instinctele străvechi și generale ale oamenilor, încât odată ce i se acordă o șansă nu contează unde, el va îmbunătăți acea șansă prin propria vitalitate interioară, pentru că există o anumită reacție spre sănătate dacă sursa bolii este îndepărtată. Omul care și-a utilizat mașina pentru a-și găsi ferma va fi mai preocupat de fermă decât de mașină, cu siguranță mult mai preocupat decât de magazinul de unde a cumpărat mașina. Și nici nu-l va vrăji domnul Ford să se întoarcă mereu în magazin, nici chiar dacă îi spune tandru că a fi moșier, călăreț sau cârmuitor de vite nu i se potrivește, căci intelectul său insuficient și tipul antropologic degradat îl fac potrivit doar pentru mărunte operațiuni mecanice. Dacă cineva va încerca să spună aceasta, cu tandrețe, bineînțeles, unui număr considerabil de mari fermieri, va descoperii cusururile abordării.

NOTĂ ASUPRA EMIGRĂRII

*Nevoia de un nou spirit
Religia micii proprietăți*

Nevoia de un nou spirit

nainte de a încheia aceste note, cu câteva cuvinte despre aspectul colonial al distribuției democratice, ar fi bine să mulțumesc pentru recenta sugestie distinsului domn John Galsworthy. Domnul Galsworthy este un bărbat pentru care am cea mai caldă considerație, căci o ființă umană care chiar încearcă să fie corectă este ceva de-a dreptul monstruos și miraculos în lunga istorie a veselei noastre rase. Într-adevăr, uneori devin puțin exasperat că sunt atât de stăruitor scuzat. Îmi pot imagina puține lucruri mai enervante pentru un creștin născut liber și educat cum se cuvine, decât gândul că, dacă s-ar hotărî să-l aștepte pe domnul Galsworthy în spatele unui zid, să-l lovească cu o cărămidă, să sară pe el cu cizme grele și așa mai departe, domnul Galsworthy tot ar bolborosi slab că este doar vina Sistemului; că Sistemul a făcut cărămizi și Sistemul a azvârlit cărămizi și Sistemul circula în cizme grele și așa mai departe. Ca ființă umană, eu aș tânji după puțină dreptate omenească după toată acea milă inumană.

Dar aceste sentimente nu sunt în opoziție cu celelalte sentimente pe care le am, de ceva asemănător entuziasmului, pentru ceva ce poate fi numit doar frumos în imparțialitatea unui studiu numit „Maimuța Albă”. Dar atunci când atitudinea detașată este aplicată nu judecății indivizilor, ci a oamenilor în masă, detașarea începe să aibă un iz de ceva nefiresc. Iar în ultima hotărâre politică a dlui Galsworthy detașarea atinge disperarea. În orice caz, atinge disperarea cu privire la acest pământ, această Anglie, lucruri cu privire la care eu cu siguranță nu voi dispera încă. Dar cred că ar fi bine dacă aș profita de această oportunitate pentru a preciza ceea ce eu, unul, simt cu privire la diferitele afirmații menționate aici.

Poate fi dezbătut dacă este un lucru bun sau rău pentru Anglia faptul că are un imperiu. Poate fi dezbătut, cel puțin ca o problemă de definiție adevărată, dacă Anglia are sau nu un imperiu. Dar asupra unui punct ar trebui ca toți englezii să rămână neclintiți, ca o chestiune de istorie, filosofie și logică. Și acest lucru este faptul că s-a pus problema, și încă se pune, ca noi să posedăm un Imperiu și nu un Imperiu să ne posedă pe noi.

Are sens faptul de a fi separați de americani după principiile lui George Washington și are sens să fim legați de americani după principiile lui George al III-lea. Dar nu are nici un sens să fim depășiți ca număr de voturi și înghioldiți de americani în numele rasei anglo-saxone. Coloniile au fost engleze la origini. Ne datorează cel puțin atât, dacă ar fi să luăm în considerare și numai circumstanțele normale, atât de puțin valorizate de gândirea modernă, că fără creatorul lor ele nu ar fi putut niciodată exista. Dacă ele aleg să rămână engleze, le mulțumim sincer pentru compliment. Dacă aleg să nu rămână engleze, ci să se transforme în altceva, considerăm că au tot dreptul. Dar oricum, Anglia va rămâne Anglia. Coloniile nu se vor transforma ele însele în altceva, iar apoi să ne transforme pe noi în ele. Poate că a fost greșit să fim un imperiu, dar acest lucru nu ne ia dreptul de a fi o națiune.

Dar mai este un sens în care cei din școala noastră ar folosi motto-ul „Anglia Prima”. Este în sensul că primul nostru pas ar trebui să fie să descoperim în ce măsură poate fi

potrivit în Anglia cel mai bun sistem etic și economic, înainte de a-l trata ca pe un bun pentru export și a-l târî la capătul pământului. Personajul științific sau comercial care este sigur că a găsit un explozibil care va arunca în aer sistemul solar sau un glonț care îl va omorî pe omul de pe lună, întotdeauna face paradă din a spune că îl oferă prima dată țării sale și doar apoi unei țări străine. Personal, eu nu pot concepe cum un om se poate îndura să ofere un astfel de lucru unei țări străine. Dar eu nu sunt un mare geniu comercial și științific. Oricum, așa cum este mica noastră noțiune de proprietate normală, în mod sigur nu intenționăm să o oferim niciunei țări străine, nici măcar unei colonii, înainte de a o oferi propriei noastre țări. Și considerăm că este cât se poate de urgent și practic să aflăm în primul rând cât din el poate fi într-adevăr pus în aplicare în țara noastră. Nimeni nu presupune că întreaga populație engleză ar putea trăi de pe urma terenului englezesc. Dar toată lumea ar trebui să-și dea seama că ar putea trăi mult mai mulți oameni, incomensurabil de mulți față de cei care o fac deja. Și dacă o asemenea politică ar întemeia o asemenea țărănie, ar avea loc o micșorare considerabilă a rezervei de oameni rămași pentru oraș și colonii. Dar am dori să sugerăm ca acestea să fie lăsate deoparte și să fie rezolvate, în modul cel mai oportun, după ce experimentul principal va fi fost făcut acolo unde contează cel mai mult. Ceea ce majoritatea dintre noi are să le reproșeze celor mai obișnuiți susținători ai emigrației este faptul că par să se gândească în primul rând la colonie și mai apoi la ceea ce rămâne în urmă în țară, în loc de a se gândi în primul rând la țară și doar apoi la surplusul care trebuie să se reverse în colonie.

Se spune că optimistul se grăbește, dar mie mi se pare că un pesimist ca domnul Galsworthy este într-o mare grabă. El nu a încercat reforma evidentă în Anglia și a plecat în exil pentru a o încerca în altă parte. El încearcă reforma evidentă peste tot, mai puțin acolo unde este cel mai evident. Iar în acest lucru cred că are o afinitate subconștientă cu oameni mult mai puțin rezonabili și respectabili decât el însuși. Pesimiștii au un fel curios de a ne îndemna spre ultimul resort ca fiind singura soluție la o problemă pe care de fapt nu au încercat să o rezolve. Ei declară solemn că anume lucru nenatural ar deveni necesar dacă ar exista anumite condiții, iar apoi presupun cumva de aici că ele există. Nu se gândesc niciodată să încerce să demonstreze că ele există înainte de a demonstra ce decurge din existența lor. Acesta este exact tipul de pesimism avântat și prematur pe care îl au oamenii în legătură cu contracepția. Dorința lor e îndreptată spre distrugere, speranța lor spre disperare, anticipează nerăbdători previziunile cele mai sumbre și mai îndoielnice. Ei aleargă cu picioare nerăbdătoare înaintea și dincolo de statisticile plictisitoare și îngrozitor de încete, după cum căprioara zvâcnește spre pârâul cu apă așa însetează ei să bea din Styx și Lethe înainte de a se împlini ceasul; și chiar lucrurile pe care le arată nu sunt la înălțimea credinței pe care o văd strălucind dincolo de ei, căci credința este substanța lucrurilor sperate, dovada lucrurilor nevăzute.

Dacă nu îl compar pe criticul în discuție cu doctorii acestei întunecate perversiuni, cu atât mai puțin îl compar cu cei ale căror motive sunt doar autoprotectoare și plutocratice. Dar trebuie spus de asemenea că mulți se grăbesc spre expedientul emigrării la fel cum mulți se grăbesc spre expedientul contracepției, pentru simplul motiv că este cea mai

ușoară cale prin care capitaliștii pot scăpa de propria lor gafă a capitalismului. Ei au atras oamenii în oraș cu promisiunea unor plăceri mai mari; i-au ruinat acolo și i-au lăsat cu o singură plăcere; creșterea pe care plăcerea aceasta a produs-o li s-a părut la început convenabilă pentru muncă, iar apoi neconvenabilă pentru aprovizionare și acum ei sunt gata să-și rotunjească experimentul într-o manieră extrem de potrivită, spunându-le oamenilor că nu trebuie să aibă familii sau că familiile lor trebuie să meargă în echivalentul modern al Golfului Botany¹. Nu în acest sens ne imaginăm un element al colonizării și atât timp cât este tratat în acest sens refuzăm să-l luăm în considerare. Eu pun pe primul loc afirmația că adevăratele așezări coloniale nu trebuie să fie doar stabile, ci și sacre. Spun că noua casă nu trebuie să fie doar un cămin, ci un altar. Și de aceea spun că trebuie să fie stabilit mai întâi în Anglia, în căminul părinților noștri și în altarul sfinților noștri, pentru a fi o lumină și un pavilion național pentru copiii noștri.

Am explicat faptul că nu mă pot mulțumi să-mi las naționalitatea în afară de idealul meu normal sau să las Anglia să fie o biată magazie de scule sau pivniță de cărbune pentru alte țări cum ar fi Canada sau Australia, sau, dacă e vorba, Argentina. Mi-ar plăcea ca și Anglia să aibă un tip de redistribuire mult mai rurală și nu cred că este imposibil. Dar, atunci când este permis, nimeni întreg la minte nu ar nega că există o reală posibilitate și chiar necesitate de a emigra și a face așezări coloniale. Doar că, atunci când ajungem la aceasta, trebuie să trag destul de brusc o linie și să explic altceva, ce nu e incompatibil cu dragostea mea pentru Anglia, dar mă tem că nu mă va face prea iubit de englezi. Eu nu cred, după cum îmi spun întotdeauna să cred ziarele și istoria națională, că noi avem „secretul“ acestui fel de colonizare de succes și nu mai avem nevoie de nimic pentru a realiza acest tip de construcție social-democratică. Nu cer nimic mai mult decât ca omul să fie englez în Anglia. Dar cred că va trebui să fie ceva mai mult decât englez sau, oricum, ceva mai mult decât „britanic“ pentru a crea o egalitate socială solidă în afara Angliei. Căci este nevoie de ceva anume pentru acea creație socială solidă, lucru pe care tradiția noastră colonială nu l-a dat. Voi încerca să sugerez motivele pentru care susțin această părere deosebit de nepopulară, dar faptul că sunt destul de dificil de sugerat este el însuși o dovadă a nefamiliarității lor și a îngustimii care nu este nici națională, nici internațională, ci imperială.

Mi-ar plăcea foarte mult să fiu prezent la o conversație între dl. Saklatvala și decanul Inge. Am foarte mult respect pentru reala sinceritate a decanului colegiului Sf. Pavel, dar prejudecățile sale din subconștient sunt de un fel ciudat. Nu pot să mă abțin să am sentimentul că ar putea avea o anume simpatie pentru un socialist atât timp cât nu ar fi creștin socialist. Într-adevăr, nu pretind să am respect pentru omul cu vederi largi de felul cel mai comun care e gata să îmbrățișeze un buddhist dar trage linie la un socialist. Cred că semnificația este foarte simplă. Înseamnă să întâmpinăm cu brațele deschise religiile străine când ne fac să ne simțim confortabil și să le persecutăm când ne fac să ne simțim

---

1 Botany Bay - golf situat în Sydney, Australia, la 13 km sud de cartierul central de afaceri. Pe 29 aprilie 1770, Botany Bay a fost locul unde James Cook a ajuns prima dată în Australia. Mai târziu, britanicii au plănuțit ca golful să fie locul unei colonii penale, planuri în urma cărora au venit primii locuitori europeni în Australia. - TEI

incomod. Dar motivul anume pe care îl am în acest moment pentru a întreține această asociere de idei este unul care privește o problemă mai mare. El privește, într-adevăr, ceea ce se numește în mod obișnuit Imperiul Britanic, căruia am fost învățați să-i facem o reverență mare pentru că el era mare. Și una dintre obiectiile mele la adresa acestui imperialism comun și mai degrabă vulgar este că nu a asigurat de fapt nici măcar avantajele mărimii. După cum am spus, eu sunt naționalist, Anglia este destul de bine pentru mine. Aș apăra Anglia împotriva întregului continent european. Cu și mai mare bucurie aș apăra Anglia împotriva întregului Imperiu Britanic. Cu extaz romantic aș apăra Anglia împotriva domnului Ramsay Mac Donald când a devenit regele Scoției, apărând din nou focurile de veghe de la Newark și Carlisle și trăgând clopotele de alarmă la graniță. Cu aceeași energie aș apăra Anglia împotriva domnului Tim Healy, Rege al Irlandei, dacă vreodată prosperitatea crescândă a acelei descendențe celtice neajutorată și decăzută ar deveni absolut jignitoare. Cu cel mai mare extaz din lume aș apăra Anglia împotriva domnului Lloyd George, Rege al Țării Galilor. Se va vedea, prin urmare, că patriotismul meu nu are nimic de a face cu orizonturile largi, cea mai mare parte a naționalității moderne nu este destul de îngustă pentru mine.

Dar lăsând la o parte propriile mele sentimente locale și privind situația într-un mod mai amplu, observ încă o dată că Imperialismul nostru nu are nici un beneficiu de pe urma faptului că este mare. Decanul Inge mi-a reamintit, când a sugerat cu ceva timp în urmă, că numărul irlandezilor și al canadienilor francezi este în creștere nu datorită faptului că au o viziune catolică asupra familiei, ci pentru că sunt o descendență înapoiată și aproape barbară care (presupun că a vrut să spună) crește în mod natural asemenea abundenței oarbe a unei jungle. Am remarcat deja chichița amuzantă care merge în ambele sensuri ilustrată de această remarcă. Atât timp cât sălbaticii mor, spunem că mor pentru că sunt sălbatici. Când numărul lor crește în mod neconvenabil, spunem că se înmulțesc pentru că sunt sălbatici. Iar de aici până la a spune că conașionalii lui Sir Wilfred Laurier sau ai senatorului Yeats sunt sălbatici pentru că se înmulțesc, este doar un simplu pas logic. Dar lucrul cel mai frapant în legătură cu această situație este următorul: acestui principiu vital îi va lipsi întotdeauna ceea ce este într-adevăr de învățat din acoperirea unei zone mari și variate. Dacă din Imperiul Britanic face parte într-adevăr Canada Franceză, atunci s-ar părea că Imperiul ar fi putut servi cel puțin ca un fel de interpret între britanici și francezi. Imperialul om de stat, dacă ar fi fost într-adevăr un om de stat, ar fi fost capabil să zică: „O altă națiune sau o altă religie sunt întotdeauna greu de înțeles; dar eu sunt plasat mai norocos decât alți oameni. Cunosc puțin mai mult decât poate fi cunoscut de către țări de sine stătătoare și izolate cum ar fi Spania sau Suedia. Eu am mai multă înțelegere pentru credința catolică sau pentru sângele francez pentru că am catolici francezi în propriul meu Imperiu“. Acum, mie mi se pare că omul de stat n-a spus niciodată acest lucru; nici măcar nu a fost vreodată capabil să o spună; nici măcar nu a încercat și nu a pretins că e capabil să o spună. El a fost mult mai îngust la minte decât mine, un naționalist angajat să apere cu disperare Offa's Dyke¹ împotriva unei hoarde de politicieni galezi. Mă îndoiesc că a

---

1 Întăritură masivă de pământ, liniară, urmată aproximativ de granița actuală dintre Anglia și Țara Galilor. - TEI

existat vreodată un politician care să știe un cuvânt în plus în limba franceză, cu atât mai puțin un cuvânt în plus din liturghia în limba latină, datorită faptului că trebuia să guverneze o întreagă populație ale cărei tradiții se trag din Roma și Galia. Voi sugera imediat cum această enormă îngustime internațională afectează problema țărănimii și extinderea proprietății naturale asupra pământului. Dar pentru moment este important să clarificăm natura acestei îngustimi. Și, de aceea, s-ar putea face lumină asupra ei în cea tandră, intimă conversație de la suflet la suflet dintre domnul Saklatvala și decanul colegiului Sf. Pavel. Domnul Saklatvala este un fel de parodie sau de expunere extremă și extravagantă a chestiunii că noi, de fapt, nu știm absolut nimic despre elementele morale și filosofice care compun Imperiul. Este chiar evident, bineînțeles, că el nu reprezintă Battersea. Dar putem ști în ce măsură reprezintă el India? Mie nu mi se pare imposibil ca doctrinele mai impersonale și nedefinite ale Asiei să formeze un sol pentru socialism. Cea mai mare parte a filosofiei estice diferă de teologia vestică prin faptul că refuză să tragă linia oriunde și probabil că ar fi o pervertire a aceluia instinct să refuzi să tragi linia între meum și tuum. Eu nu cred că gentleman-ul indian judecă faptul că noi, cei din vest, vrem să avem gard viu în jurul câmpurilor sau zid în jurul grădinilor. Și chiar dacă eu să susțin că cea mai înaltă formă de gândire și artă omenească constă aproape în întregime în a trage o linie undeva, deși nu chiar oriunde, sunt total încrezător că, în această privință, tendința vestică are dreptate și cea estică greșește. Dar, în orice caz, mi se pare că o lecție mai degrabă dură pentru noi este indicată în aceste două cazuri paralele, cel al indianului care devine socialist sub guvernarea noastră, fără ca noi să fim capabili să-i influențăm dezvoltarea, și cel al canadianului francez care rămâne țaran sub guvernarea noastră fără ca noi tragem nici un folos din stabilitatea lui.

Nu pretind să știu foarte multe despre canadienii francezi; cunosc însă suficient cât să știu că majoritatea celor care vorbesc în general despre Imperiu cunosc mai puține decât mine. Și chestia cu ei este că în general nici nu încearcă să știe mai mult. Imaginea foarte vagă pe care ei întotdeauna o evocă, aceea a coloniștilor care fac minuni în toate colțurile lumii, nu include niciodată, de fapt, acel tip de lucruri pe care canadienii francezi le pot face sau ar putea să le arate altora că le pot face. Totul despre această colonizare la modă este de fapt un fel foarte periculos de ipocrizie. Oamenii au încercat să folosească stăpânirea de peste mări și țări ca un posibil Eldorado, în timp ce încă îl numeau Botany Bay¹. Au trimis acolo oameni de care voiau să scape și apoi au mai adăugat câteva injurii spunând că doar capătul pământului ar fi fericit să-i aibă. Și au invocat un fel de portret închipuit al unei persoane ale cărei virtuți și chiar vicii erau în întregime potrivite pentru a fonda un Imperiu, deși, aparent, erau nepotrivite pentru a fonda o familie. Chiar limba pe care au folosit-o era duplicitară. Ei au vorbit despre astfel de oameni ca despre niște întemeietori, dar ultimul lucru la care s-au așteptat din partea lor a fost să colonizeze. S-au așteptat din partea lor la un fel de descoperire confuză și individualistă a unui pământ nou de care lumea este din ce în ce mai puțin interesată astăzi. Ei au trimis un nepot inoportun să vâneze bizoni sălbatici pe străzile din Toronto la fel cum au trimis un număr de exilați

---

1 denumirea dată primului penitenciar de peste mări și țări creat de englezi în Australia - TEI

irlandezi de nestăpânit la război cu pieile roșii pe străzile din New York. Ei au repetat încontinuu că ceea ce lumea dorește sunt pionieri și nu au auzit niciodată că lumea își dorea țărani. A fost o anume cantitate de sentiment sincer și natural cu privire la exilul rătăcitor ce moștenește tradițiile noastre. Nu a fost nici o scuză că a fost angajat în fondarea propriei tradiții. Toate ideile care vin împreună cu o poziție socială sigură au fost absente din orice discuție; nimeni nu s-a gândit la continuitatea, obiceiurile, religia sau folclorul viitorului colonist. Mai presus de toate, nimeni nu s-a gândit că el ar putea avea simțul proprietății private. Dacă apărea ideea că el ar putea câștiga ceva pentru Europa, dacă ar fi ceva, ideea era să câștige ce aparținea altcuiva. Nu discut acum despre cât de greșit a fost sau dacă în unele cazuri ar putea avea dreptate; subliniez că nimeni niciodată nu s-a gândit la noțiunea altui tip de bine; dreptul special al fiecărui om la binele său. Mă îndoiesc că un cuvânt ar putea fi citat reliefându-l chiar și din cea mai sănătoasă poveste de aventuri sau din cel mai drăguț cântec Jingo. Apreciez destul de mult tot ce este sănătos sau frumos în cântece sau povești de acest fel. Subliniez doar că am neglijat în mod flagrant un lucru și acum suferim din această cauză. Și cel mai grav aspect al neglijării a fost că nu am învățat nimic de la popoarele care au fost în interiorul imperiului pe care am dorit să-l cinstim; nimic, nici de la irlandezi; nimic, nici de la canadienii francezi; nimic nici măcar de la săracii hinduși. Am ajuns acum la o criză în care am avea nevoie în special de aceste talente neglijate și nici măcar nu știm cum să învățăm de la ei. Iar explicația acestei greșeli, precum a multor altora, constă în slăbiciunea care se numește mândrie. Cu alte cuvinte, constă în tonul luat de oameni precum preotul de la Sf. Pavel.

Acum va fi nevoie de un element mare de emigrare pentru soluția de a recrea țărănimea în lumea modernă. Voi avea mai multe de spus despre aceste elemente ale ideii în secțiunea următoare. Dar cred că orice schemă de acest fel va trebui să se bazeze pe un spirit și un principiu total diferit și, într-adevăr, diametral opus care sunt folosite în general în emigrarea din Anglia de astăzi. Cred că avem nevoie de un nou fel de inspirație, un nou fel de apel, chiar un nou fel de limbaj comun, înainte ca această soluție să ajute la rezolvarea oricărui lucru. Avem nevoie de idealul Proprietății, nu neapărat al Progresului – în special progresul asupra proprietății altor oameni. Utopia are nevoie de mai multe frontiere, nu de mai puține. Și asta pentru că am fost slabi în etica proprietății la marginea Imperiului, astfel că societatea noastră nu va apăra proprietatea așa cum oamenii își apără un drept. Socialismul este urmarea și pedeapsa piratului.

Religia micii proprietăți

uzim multe în ziua de astăzi despre dezavantajele decenței, mai ales din partea celor care ne spun întotdeauna că femeile din ultima generație erau neajutorate și incapabile și apoi încercă să demonstreze acest lucru descriind imensa și violenta tiranie a doamnei Grundy. Aproape în același fel, ei insistă că femeile victoriene erau mai ales blânde și supuse. Și este destul de nefericit pentru ele că, chiar pentru a spune asta, a fost nevoie să introducă numele de Regina Victoria. Dar are legătură în special cu indecentul în artă și în literatură pe care-l ridică întrebarea și acum este la modă să ne întrebăm dacă nu a fost nici o bază psihologică pentru această reticență. Aici ar trebui să se oprească discuția, dar, din fericire, acești gânditori nu știu cum să ajungă la finalul unei discuții. Am auzit cum că nu se face mai mult rău prin descrierea încălcării unei legi decât a alteia, dar aceasta este, evident, o aberație. Acesta este cel puțin un caz în psihologie pentru a spune că anumite imagini mișcă imaginația spre slăbirea caracterului. Nu este cazul să spunem ca simpla contemplare a unui set de unelte ale unui hoț ne va inflama pe toți cu o dorință de a sparge case.

Nu există nici o posibilitate de a pretinde că simpla înfățișare a scopurilor de a o ucide pe mătușa noastră cu un vâtrai chiar face într-adevăr fapta bolnavă să fie făcută. Dar ceea ce mi se pare cel mai curios la această controversă este aceasta: în timp ce ficțiunea și jurnalismul nostru distrug interdicțiile pentru care chiar exista un caz real, din punctul de vedere al naturii umane ei simt în continuare presiunea interdicțiilor pentru care nu a existat niciodată un caz. Și cel mai curios lucru despre criticismul la adresa epocii victoriene este că nu a fost niciodată direcționat către cele mai arbitrare convenții ale acelei vremi. Una din acestea, pe care mi-o amintesc foarte bine din tinerețea mea, era convenția că există ceva penibil sau nedrept despre fiecare om care își menționează religia. Era cam aceeași poveste și în legătură cu menționarea averii. Acum aceste lucruri nu pot fi apărate cu același argument spiritual. Nimeni nu înnebunește doar prin simpla vedere a unui turn cu clopotniță al bisericii sau să-i trezească emoții incontrolabile doar la gândul unei bonete al unui arhidiacon. Totuși este suficient pentru ca acea convenție victoriană cu totul irațională care dănuie în viața și literatura noastră să-l facă să se apere, dacă nu să se scuze, oricând un argument depinde de acest fapt fundamental al vieții.

Acum, când remarc că vrem un fel de colonizare reprezentat mai degrabă de canadienii francezi, există probabil încă un număr de critici ascunși care ar arăta cu degetul spre mine și ar striga, ca și cum m-ar fi prins făcând ceva foarte rău, „crezi în canadienii francezi pentru că sunt catolici“; care nu este într-un sens aproape adevărat, ci chiar adevărul complet. Dar în alt sens nu este deloc adevărat dacă înseamnă că nu-mi exercit judecata independentă în a percepe că aceasta este cu adevărat ceea ce ne dorim. Când dificultatea și neînțelegerea apar, este doar o modalitate practică de a le confrunta în situația prezentă a informației publice sau a lipsei de informație. Aceasta este de a ne referi la ceea ce este descris, în general, ca fiind un martor imparțial, deși este destul de probabil

că el este mult mai puțin imparțial decât mine. Ceea ce este extrem de important la el este că, dacă ar fi parțial, ar fi parțial de partea cealaltă.

Dragul și bătrânul Daily News, din zilele tinereții mele, unde am scris fericit timp de mulți ani și unde am avut mulți prieteni buni și admirabili, nu poate fi acuzat ca fiind un organism al iezuiților. A fost și este, așa cum știe toată lumea, organismul Nonconformiștilor. Dl. Clifford și-a etalat ceainicul acolo când îl vindea pentru a demonstra, printr-un act simbolic, că a fost pentru mult timp un abstinent și acum era un adversar al rezistenței. Am putea fi iertați pentru că am zâmbit la acest punct al problemei, dar sunt multe alte aspecte care sunt reale și demne de tot respectul posibil. Tradiția vechiului ideal puritan chiar coboară în acest document și o mulțime de radicali onești și inteligenți l-au citit în tinerețea mea și încă o fac.

Cred, așadar, că următoarele remarci care au apărut recent în Daily News, într-un articol de dl. Hugh Martin ce scrie din Toronto, sunt remarcabile. Începe prin a spune că anglo-saxonul a devenit prea mândru pentru a-și îndoii spatele, dar lucrul cel mai curios este că el continuă să sugereze, aproape cu prea multe cuvinte, că spatele canadienilor francezi este puternic, nu doar prin aplecarea asupra unor lopeți rustice dar și pentru că s-au aplecat în fața unor altare superstițioase. Sunt foarte îngrijorat să nu-i provoc martorului meu imparțial un rău nedrept în această problemă, așa că aș putea fi scuzat dacă îi citez cuvintele într-o mică măsură. După ce a spus că anglo-saxonii sunt atrași de Statele Unite sau în orice caz de orașele industriale, remarcă faptul că francezii sunt bineînțelese foarte numeroși în Quebec și oriunde, dar nu aici are loc remarcabila dezvoltare și că Montrealul, fiind un oraș mare, dă semne de relaxarea pe care o vedem în alte orașe mari.

„Uitați-vă acum la cealaltă ipostază. Rasa care o ia înainte este cea franceză... În Quebec, unde sunt aproape 2.000.000 de canadieni de origine franceză într-o populație de 2.350.000, acest lucru ar fi fost de așteptat. De fapt nu în Quebec francezii o duc izbitor de bine.... nici în Nova Scoția și New Brunswick nu este comparativul succes al francezilor. Ei o duc cel mai bine la țară și crescând familii uriașe. O familie de 12 membrii este ceva destul de comun și aș putea numi numeroase cazuri unde au fost 20 și toți au trăit. Ar putea veni ziua când vor egala sau îi vor depăși pe scoțieni, dar aceasta este încă departe. Dacă vreți să vedeți ce încă poate obține acest neam francez ar trebui să mergeți spre partea nordică a provinciei Ontario. Face muncă de pionier. Își îndoiește spatele așa cum făceau oamenii în trecut. Se înmulțește și rămâne pe sol. Este bucuros că este fericit fără a fi bogat.

Deși nu sunt de felul meu un om religios, trebuie să mărturisesc că consider că religia are multe de-a face cu acest lucru. Acești canadieni francezi sunt mai catolici decât Papa. Puteți să-i numiți pe mulți dintre ei extraordinar de ignoranți și extraordinar de superstițioși. Mi se pare că sunt cu un secol în urma timpului și cu un secol mai aproape de fericire.“

Acestea mi se par mie, repet, a fi cuvinte remarcabile; remarcabile dacă ar fi apărut oriunde, dacă rețin atenția și uimesc atunci când apar în ziarul tradițional al radicalilor din

Manchester și al nonconformiștilor din secolul 19. Cuvintele sunt extrem de directe și nemodificate în forma lor literară; au un ecou clar al sincerității și experienței și sunt cu atât mai convingătoare cu cât sunt scrise de cineva care nu-mi împărtășește ignoranța și superstiția disperată. Dacă se grăbește să ofere un motiv și în mod accidental să-și clarifice independența cu privire la această problemă.

„Pe lângă faptul că femeile lor cresc un număr incredibil de copii, ai apoi această consecință a supunerii lor în fața preotului și anume crearea unui organism social, care este de o valoare inestimabilă în acele regiuni izolate. Biserica, școala, leacurile, fac din fiecare grupuleț o adevărată comunitate. Nu vă gândiți pentru vreun moment că eu cred că o răspândire generală a catolicismului ne-ar face să ne întoarcem la stadiul de pionieri. Cineva ar putea să recomande o întoarcere la protestantismul scoțian timpuriu. Îmi amintesc în întregime faptul că simplitatea acestor oameni le oferă salvarea și este unul dintre lucrurile care oferă cea mai multă speranță în Canada astăzi.“

Bineînțeles că sunt multe lucruri incidentale pe care cineva cu viziunea mea ar putea să le comenteze în acest pasaj. Aș putea să mă gândesc la o extrem de interesantă comparație cu protestantismul scoțian timpuriu. Protestantismul scoțian extrem de timpuriu, la fel ca cel englez, se bazează în cea mai mare parte pe jaf. Dar dacă ne gândim la el și îl comparăm cu entuziasmul pur și sincer al multor partizani ai Covenantului sau al calviniștilor timpurii, vom da peste contrastul care este centrul întregului subiect. Puritanismul timpuriu era puritanism pur, dar cu cât este mai pur cu atât mai timpuriu pare. Nu ni-l putem imagina ca un lucru bun sau ca unul modern. Ar fi putut fi unul dintre cele mai sincere lucruri în Scoția atunci. Dar nimeni nu l-ar fi descris ca unul dintre lucrurile cele mai optimiste în Canada astăzi. Dacă mâine John Knox ar apărea în amvonul bisericii din St. Giles, ar apărea ca fiind cam retrograd. Ar fi privit ca un sălbatic nebun din cauza ignoranței sale privind metafizica germană. Această comparație nu întâlnește cazul extraordinar al lucrului care este mai bătrân decât Knox, dar totuși niciodată mai nou decât Knox. Și, iarăși, aș putea sublinia că conotația comună a „supunerii față de preot“ este înșelătoare, chiar dacă este adevărată. Este ca și cum ai vorbi despre asaltul brigăzii luminii ca despre supunerea Lordului Raglan¹. E ca și cum ai vorbi despre asaltul din Ierusalim ca despre supunerea în fața lui Godfroy de Buillon². Într-un fel este destul de adevărat, în altul este extrem de neadevărat. Dar nu am nici cea mai mică dorință de a deranja imparțialitatea oaspetelui meu. Nu am nici cea mai mică intenție de a folosi vreo tortură a Inchiziției pentru a-l face să admită ceva ce el nu vrea să admită. Recunoașterea așa cum este mi se pare remarcabilă, nu chiar atât de mult pentru că este un tribut adus francezilor ca și coloniști, pentru că este un tribut adus coloniștilor ca fiind oameni pioși și devotați. Dar ceea ce mă îngrijorează cel mai mult cu privire la discuția generală a propriei mele teme este insistența asupra stabilității. Ei rămân pe sol; ei sunt un organism stabil; ei sunt ținuți împreună ca un organism.

---

1 1788 – 1855. General britanic în Războiul Crimeei, în cinstea căruia a fost fondat titlul nobiliar omonim – TEI

2 Godfroy de Buillon (1060 – 1100), cavaler medieval, unul dintre liderii primei Cruciade. A fost primul suveran al Regatului Ierusalimului, nefolosind însă niciodată titlul de „rege“ – TEI

Aceasta este noua notă pe care o cred necesară în noul circuit al colonizării, înainte să poată fi, din nou, o parte a speranței în lume.

O descriere recentă a „Fabricii Fericite“, așa cum există în America sau cum va exista în Utopia a răsărit din înălțimea perfecțiunii până când s-a terminat cu un fel de liniște, ca un fel de ultimă deschidere a cerurilor, și cu aceste cuvinte despre lucrător „Apare pentru călătoria sa spre casă ca un membru al bursei de schimb.“ Orice încercare de a imagina umanitatea în perfecțiunea sa finală are întotdeauna ceva slab ireal, ca și cum ar fi prea bună pentru această lume, dar lumina vizionară care apare de după nor, în ultima frază, accentuează clar contrastul care trebuie să reiasă dintre o asemenea condiție și aceea a muncii omului obișnuit. Adam a părăsit Edenul ca grădinar, dar va porni în călătoria către casă ca un membru al Bursei de Schimb. Sf. Iosif era dulgher, dar se va înălța din nou ca un broker. Giotto a fost cioban pentru că nu merita încă să fie broker. Shakespeare a fost actor, dar visa zi și noapte să fie un broker. Burns a fost plugar, dar, dacă ar fi cântat la plug, ar fi cântat și mai bine la Bursa de Schimb. Se înțelege în acest fel de discuție că întreaga umanitate a sperat în mod conștient sau nu pentru această încheiere; nu toți oamenii au fost brokeri pentru că nu toți erau capabili să fie faliți. Dar acest remarcabil pasaj din expunerea lui Sir Ernest Benn are o altă aplicație pe lângă cea evidentă. Un broker, într-un fel, este o figură extrem de poetică. În alt fel este la fel de poetic precum Shakespeare și cu poetul său ideal, pentru că nu dă aproape niciunui lucru o colonie sau un nume. El are de-a face, într-o mare măsură, cu ceea ce economiștii, în modul lor poetic, descriu ca fiind imaginar. Când schimbă 2000 de dovleci patagonezi pentru 1000 de acțiuni la balena plângăcioasă din Alaska nu cere senzuala satisfacție de a mânca dovleci sau nevoia de a privi balena cu ochi foarte mari. Este foarte posibil să nu existe nici un dovleac și, dacă există undeva o balenă, este foarte puțin probabil să se bage în conversațiile de la bursa de schimburi. Acum problema cu lumea financiară este că este prea plină de imaginație, în sensul ficțiunii. Și când trebuie să reacționăm împotriva ei, reacționăm în realism. Când drumul spre casă al brokerului este foarte greu și lasă lumea întunericului și a lui Sir Ernest Benn, suntem decizi să insistăm că este într-adevăr el cel care are întunericul și noi suntem cei care au lumina. Nu are doar întunericul, ci și visele, și toți monștrii ireali și dovleci nepământenii trec înaintea sa ca o simplă listă de simboluri în visele Vechiului Testament. Dar când micul proprietar crește dovleci, sunt într-adevăr dovleci și câteodată niște dovleci prea mari pentru un proprietar atât de mic. Dacă ar fi să aibă vreodată ocazia să crească balene, ceea ce este puțin probabil, ar trebui să fie balene reale pentru că altfel nu i-ar fi de nici un folos. Devenim în general puțin nerăbdători în aceste condiții, când oamenii care se consideră practici râd de micul proprietar ca și cum ar fi un poet minor. Totuși este și o altă parte a cazului și este un sens în care micul proprietar ar fi mai bine să fie un poet minor sau cel puțin un mistic. Ba mai mult, există o situație ciudată paradoxală, în care brokerul este un om de afaceri.

Este pentru cealaltă parte a micii proprietăți, așa cum a fost exemplificată de canadienii francezi, și pentru un articol despre ei în Daily News, pentru care am consacrat ultimele comentarii. Punctul cu adevărat practic în această afirmație foarte interesantă

este că, în acest caz, a fi progresiv este de fapt identificat cu a fi static. În acest caz, printr-un paradox straniu, un pionier este cu adevărat un colonist. În acest caz, tot printr-un paradox ciudat, un colonist este o persoană care se așează. Va fi notat că succesul experimentului este de fapt fondat pe o anumită putere a rădăcinilor pe care am putea-o numi aproape o tradiție rapidă, pe măsură ce alții vorbesc de un tranzit rapid. Și într-adevăr pământul de sub picioarele pionierului poate fi făcut solid doar prin transformarea lui în sacru. Doar religia este cea care, așada, poate oferi rapid un fel de putere acumulată a culturii și a legendei unui lucru care este crud și incomplet. Sună ca o glumă să spunem că botezul unui copil îl face pe acesta vulnerabil; sugerează vechea glumă cu copilul cu ochelari care a murit ca un bătrân senil și slăbit la 5 ani. Totuși este profund adevărat că ceva este adăugat nu doar pentru a fi venerat, ci pentru a fi venerat pentru antichitatea sa, adică pentru adâncimea de nepătruns a umanității sale. Într-un fel o lume nouă poate fi botezată așa cum este botezat un copil și poate deveni o parte a unei ordini antice nu doar pe hartă dar și în minte. În locul unor oameni cruzi care doar își extind cruzimea, și numesc asta colonizare, ar fi posibil pentru oameni să cultive solul așa cum își cultivă sufletul. Dar pentru asta este necesar să ai puțin respect atât pentru sol cât și pentru suflet; chiar și o adorație față de el, ca și cum ar avea vreo asociere cu un lucru sfânt. Dar pentru acest scop avem nevoie de un spirit de a lua cu noi lucrurile sfinte și de a le duce acasă la noi, nu doar sentimentul că sanctitatea poate exista ca speranță. În fraza cea mai solemnă, avem nevoie de o prezență reală. În fraza cea mai populară, avem nevoie de ceva care este mereu pe moment.

Asta este, vrem lucruri care ne sunt la îndemână și nu doar cele de dincolo de orizont. Instinctul de pionier este acela de ști să eșuezi, așa cum un călător cunoscut s-a plâns de curând, dar mă îndoiesc că el ne-ar putea spune motivul. Este chiar posibil ca el să nu înțeleagă, într-o explozie radiantă de comprehensiune, dacă îi spun că sunt cu totul în favoarea unei goane după himere atât timp cât el crede cu adevărat că această găscă sălbatică este pasărea paradisului, dar este necesar să o vânăm cu câinii de vânătoare ai raiului. Dacă ar fi puțin posibil ca aceasta să nu pară clar pentru el, voi explică cum călătorul trebuie să dețină ceva și să urmărească ceva. Nu este întotdeauna suficient să urmeze licărirea: este necesar câteodată să rămâi în lumină, să simți ceva sacru în lumina focului de tabără la fel ca în lumina stelei polare. Și aceeași misterioasă și pentru unii divizată voce, care singură spune că nu avem nici un oraș de durată, este singura voce care în limitele acestei lumi poate construi orașe ce rezistă.

Așa cum am spus la începutul acestei părți, este inutil să pretindem că o asemenea credință nu este fundamentală pentru o schimbare adevărată. Dar relația sa practică cu reconstrucția proprietății este că, dacă nu înțelegem acest spirit, nu putem elibera aglomerarea de colonizare. Oamenii vor prefera nomadismul orașului nomadismului sălbăticiei. Nu vor tolera emigrarea dacă înseamnă doar a fi mutați de politicieni așa cum au fost mutați de polițiști. Vor prefera pâine și circ lăcustelor și mierii sălbatică, atât timp cât înaintașul nu știe pentru care Dumnezeu își pregătește drumul.

Dar chiar dacă punem deoparte, pentru moment, ideile spirituale stricte implicate în schimbare, trebuie să admitem că sunt idei seculare implicate care trebuie să fie pozitive și

nu doar comparative, cum ar fi idealul progresului. Sunt câteodată batjocoriți cu ideea de stabilire înainte de oricare alte Utopii, idee care este de fapt cea mai imposibilă utopie, cu descrierea unui țăran fericit care nu poate exista decât pe scenă, cu ideea de a depinde de o păstoriță chineză care nu a fost văzută niciodată decât pe polițele de deasupra căminului. Dacă prezentăm într-adevăr portrete imposibile ale unei umanități ideale, nu suntem singurii. Nu doar socialiștii, dar și capitaliștii ne-au arătat figurile lor ideale și imaginare, capitaliștii mai mult decât socialiștii. O dată am citit despre Paradisul Pământesc al domnului Wells, unde bărbații și femeile se mișcă grațios în haine simple și își țin cumpătul într-un mod pe care noi l-am găsi dificil câteodată chiar și atunci când suntem autorii unor romane utopice, măcar odată ce am văzut figura ideală a acelei viziuni, vedem de 10 ori pe zi figura ideală a promotorilor comerciali. Ni se spune să „fim ca acest om“ sau să imităm o persoană agresivă ce ne arată degetul într-o manieră foarte nepoliticoasă pentru unul care se consideră un model pentru tineri. Totuși este în totalitate un portret ideal; este foarte puțin probabil – suntem fericiți să spunem asta – că niciunul dintre noi nu va dezvolta o bărbie sau un deget de acest fel supărător. Dar nu dăm vina nici pe capitaliști nici pe socialiști pentru că au reglementat un tip sau o figură simbolică pentru a fixa imaginația. Nu ne minunăm când ne prezintă persoana perfectă pentru admirația noastră; ne minunăm doar la persoana pe care ei o admiră. Și este destul de adevărat că, în mișcarea noastră la fel ca și în oricare alta, trebuie să fie o anumită doză din acest mod romantic de a realiza o imagine. Oamenii nu au făcut niciodată nimic în lume fără asta, dar la noi este mai mult vorba despre o realitate precum și despre o idilă decât când vine vorba de visele altor romantici. Nu poate exista o națiune de milionari și nu a existat nici o națiune de camarazi utopici, dar nu au existat națiuni de țărani mulțumiți. În această conexiune, totuși, ideea este că dacă nu cerem în mod direct religia micii proprietăți, ar trebui cel puțin să cerem poezia micii proprietăți. Este un lucru care trebuie să fie în mod urgent și practic poetic. Și sunt aceia care ne învinuiesc că suntem poetici cei care nu văd problema practică.

Pentru că problema practică este ținta. Noțiunea de pionier a slăbit la fel ca noțiunea de progresiv și din aceeași cauză oamenii ar putea continua să vorbească despre progres atât timp cât ei nu se gândesc pur și simplu doar la progres. Progresiștii chiar aveau în minte câteva noțiuni despre un scop în progres și chiar și cel mai practic pionier avea o idee vagă despre ceea ce voia. Progresiștii au avut încredere în tendința timpului lor pentru că ei chiar au crezut într-un corp de doctrine democratice pe care ei le-au crezut a fi în curs de consacrare. Și pionierii și constructorii de imperii erau plini de speranță și curaj pentru că, să le dăm dreptate, mulți dintre ei au crezut fie și într-un mod slab că steagul pe care ei l-au purtat reprezenta legea și libertatea și o civilizație mai înaltă. Erau deci în căutarea unui lucru și nu doar în căutarea căutării. Ei au conceput în mod subconștient un sfârșit al călătoriei și o călătorie fără sfârșit; nu treceau doar printr-o junglă, ci construiau un oraș. Știau mai mult sau mai puțin stilul arhitecturii care ar trebui folosit și credeau cu sinceritate că era cel mai bun stil arhitectural din lume. Spiritul aventurii a eșuat pentru că a fost lăsat aventurierilor.

Aventură de dragul aventurii a devenit precum arta de dragul artei. Aceia care au pierdut orice simț al ambiției au pierdut orice simț al artei și chiar al accidentului. A venit vremea în fiecare departament, dar mai ales în departamentul nostru, să facem din nou intens și solid scopul progresului politic sau al aventurii coloniale. Chiar dacă ne imaginăm scopul pelerinajului ca un fel de paradis țărănesc, va fi mult mai practic decât să pornim la drum într-un pelerinaj care nu are nici un scop. Dar este și mai practic să subliniem că nu vrem să insistăm doar pe lucrurile care sunt numite calitățile unui pionier; nu vrem să descriem doar virtuțile pe care le dobândesc aventurierii. Vrem ca oamenii să gândească nu doar către un loc pe care ei ar fi interesați să-l găsească, ci către un loc unde ar fi mulțumiți să stea. Cei care vor doar să ridice din nou speranțele sociale ale secolului al nouăsprezecelea trebuie să ofere nu doar o speranță fără sfârșit, ci speranța sfârșitului. Cei care doresc să continue construcția unei idei vechi coloniale trebuie să pornească prin a ne spune că Biserica Imperiului este fondată în totalitate pe o piatră. Pentru că este un păcat împotriva firii să le spui oamenilor că a călători cu speranță este mai bine decât să ajungi și odată ce ei cred acest lucru, ei nu mai călătoresc plini de speranță.

UN REZUMAT

Am dezbătut odată cu un om învățat care avea o toană curioasă pentru a aranja corespondența după modele matematice; prima dată 1000 de cuvinte fiecare apoi 100 de cuvinte fiecare – și apoi le schimba după alt model. Am acceptat așa cum am acceptat întotdeauna o provocare, mai ales un apel aparent la corectitudine, dar am fost tentat să-i spun cât de inutilă este această metodă mecanică pentru o ființă vie ca argument. Evident un om ar putea avea nevoie de 1000 de cuvinte pentru a răspunde la 10 cuvinte. Să presupunem că încep dialogul filosofic prin a spune „tu strangulezi copii“. El ar răspunde normal „prostii – nu am strangulat niciodată copii“. Și chiar și în această evidentă exclamație a folosit de două ori mai multe cuvinte decât am folosit eu. Este imposibil să ai o discuție adevărată fără digresiune. Fiecare definiție va părea ca o digresiune. Să presupunem că cineva îmi spune o propoziție jurnalistică „Iezuiții spanioli denunțați în Parlament“. Nu pot să am de-a face cu ea fără a explica jurnalistului unde nu sunt de acord cu el în ceea ce privește atmosfera și implicația fiecărui cuvânt în parte.

Nu pot să răspund rapid dacă descopăr încet că omul suferă de o serie de deziluzii extraordinare: că (1) Parlamentul este o adunare reprezentativă populară, (2) că Spania este o țară decadentă sau (3) că un iezuit spaniol este un fel de preot miliar delicat, când de fapt a fost un iezuit spaniol cel care a anticipat întreaga teorie a democrației zilelor noastre și a azvârlit-o ca o sfidare împotriva dreptului divin al regilor. Fiecare din aceste explicații trebuie să fie o digresiune și fiecare ar fi necesară. Acum în această carte sunt perfect conștient că sunt multe digresiuni care la prima vedere nu par a fi necesare. A trebuit să construiesc acest lucru din ceva ce inițial a fost un fel de șuetă presărată cu contradicții și s-a dovedit a fi imposibil să distrug șueta și să las doar controversa. Mai mult, nici un om nu poate contrazice mulți dușmani fără a intra în mai multe subiecte, având în vedere că fiecare știe cine a fost interogat. Eliminăm funcția dublă a scrierii eseurilor și a vorbi peste masa de ceai, sau de preferat peste masa de la tavernă. A transforma acest fel de combinație între bârfă și evanghelia într-un lucru care să semene cu o gramatică a distributismului a fost imposibil. Dar mi-a plăcut că, deși considerată un șir de eseuri, a părut mai inconsecventă decât este și mulți ar putea citi eseurile fără a vedea sfoara. Am decis, în consecință, să dau acest ultim eseu doar pentru a rezuma intenția întregului, chiar dacă rezumatul ar fi doar o recapitulare. Am avut un motiv pentru multe dintre digresiunile mele, care ar putea să nu apară până întregul nu este văzut într-un fel de

perspectivă și acolo unde digresiunea nu are nici o justificare, ci se datorează doar unei dorințe de a răspunde unui prieten sau, mai rău, unei dispoziții spre o veselie fără teme și inconvenabilă pe alocuri, pot doar să-mi cer scuze față de cititorul științific și promit să dau tot ce este mai bun pentru a face rezumatul final cât mai plictisitor cu putință.

Dacă procedăm ca în prezent într-un mod extrem de disciplinat, ideea de proprietate va dispărea. Nu este violența revoluționară cea care o va distruge. Este mai degrabă obiceiul disperat și nesăbuit de a nu avea o revoluție. Lumea va fi ocupată, sau mai degrabă este deja ocupată, de cele două puteri care sunt acum una singură. Vorbesc desigur despre acea parte a lumii care este acoperită de sistemul nostru și acea parte a istoriei lumii care va rezista mai mult decât vremea noastră. Mai devreme sau mai târziu, fără îndoială, oamenii vor redescoperi cât de natural este plăcerea la fel ca și proprietatea. Dar ar putea descoperi acest lucru peste epoci, la fel ca acele epoci pline de sclavie păgână. Ar putea fi descoperit după un lung declin al întregii noastre civilizații. Barbarii ar putea să-l redescopere și să-și imagineze că era un lucru nou.

Oricum, prospectul este un progres către o combinație completă dintre două combinații. Sunt amândouă puteri care cred doar în combinație și nu au înțeles niciodată sau nici măcar nu au auzit că este vreo urmă de demnitate în divizie. Nu au avut niciodată imaginația să înțeleagă ideea Genezei și a marilor mituri: Creația însăși a însemnat diviziune. Începutul lumii a însemnat împărțirea dintre cer și pământ; începutul umanității a însemnat scindarea dintre femeie și bărbat. Dar aceste minți plate și banale nu pot vedea niciodată diferența dintre scindarea creativă a lui Adam și a Evei și scindarea distructivă a lui Cain și Abel. Oricum, aceste puteri sau minți sunt acum amândouă în aceeași stare și este una care nu suportă diviziunea și, totodată, distribuirea. Ele cred în unitate, în unanimitate, în armonie. Una din aceste puteri este socialismul de stat și cealaltă este marea afacere – capitalismul. Sunt deja un singur spirit, vor fi în curând un singur trup. Pentru că, neîncrezându-se în diviziune, nu pot rămâne divizate; crezând doar în combinație, se vor combina ele însele. În prezent una dintre ele îi spune solidaritate, iar cealaltă îi spune consolidare. S-ar părea că ar trebui doar să așteptăm în timp ce ambii monștri sunt învățați să spună Consolidare. Dar, oricum s-ar numi, nu este nici o îndoială cu privire la caracterul lumii pe care o vor fi făcut între ele. Devine din ce în ce mai stabilă și mai familiară. Va fi o lume a organizării sau a sindicalizării, a standardizării. Oamenii vor putea să-și ia pălării, case, vacanțe și să patenteze medicamente cu un model recunoscut și universal, vor fi hrăniți, îmbrăcați, educați și examinați de un sistem vast și elaborat, dar dacă ar fi să-i întrebați într-un moment oarecare dacă firma care i-a găzduit sau le-a oferit pălării era încă particulară sau a devenit publică, de stat sau comunală, ei probabil nu ar ști și cel mai posibil nu le-ar păsa.

Mulți cred că umanitatea va fi fericită în această nouă ordine, clasele sociale pot fi împăcate, iar spiritele calmate. Nu cred că lucrurile vor fi la fel de rele ca asta. Dar admit că sunt multe lucruri care pot face posibilă o asemenea catastrofă a bucuriei. Oamenii, în număr foarte mare, au cedat sclaviei; oamenii se supun în mod natural guvernământului și poate mai ales guvernământului despot. Este esența încrederii care are puterea, nu doar

de a distruge rivalitatea militară sau rebeliunile grupurilor așa cum a făcut-o statul, dar are și puterea de a zdrobi orice obicei nou sau meșteșug sau companii private pe care nu o place. Militarismul împiedică oamenii să se lupte, dar monopolul îi poate împiedica să cumpere sau să vândă altceva decât articolul, în general articolul inferior, care are însemnul monopolului. Dacă se poate deduce ceva din istorie și din natura umană, este absolut sigur că despotismul va deveni din ce în ce mai despotic și că articolul va deveni tot mai inferior. Nu este niciun argument imaginabil din psihologie, în urma căruia se poate pretinde că oamenii care au o asemenea putere, generație după generație, nu vor abuza de ea mai mult și mai mult sau vor neglija totul din ce în ce mai mult. Știm ce regulă tot mai puțin rigidă a devenit, chiar și atunci când este fondată de conducători inteligenți și ageri. Și dacă numele de Caesar a venit la sfârșit să reprezinte tot ce înseamnă Bizanț, ce grad de plictiseală trebuie să anticipăm mai exact atunci când numele de Harrod sună chiar și mai plictisitor decât este? Dacă China a ajuns într-un proverb cel puțin pentru asprime și monotonie după ce a fost hrănită timp de secole de Confucius, care va fi starea creierului care a fost hrănit timp de secole de Callisthenes?

Nu o să includ cazul particular al țării mele, unde suntem amenințați nu cu un declin lung, ci mai degrabă cu un colaps neplăcut de rapid. Dar să duci capitalismul monopolist într-o țară care este încă în sensul vulgar de succes, așa cum sunt Statele Unite, vedem mai clar și la o scară colosală, lungile și descendentele perspective care arată spre Bizanț sau Pekin. Este extrem de evident că întreaga afacere este o mașină pentru manufacturarea lucrurilor de clasa a zecea și pentru a face oamenii să fie ignorați față de lucrurile de primă clasă. Cele mai civilizate sisteme au căzut de la înălțime, dar totul începe acum la un nivel nou și într-un loc plat; și cum ar fi când și-ar fi zdrobit cu adevărat toți criticii și rivalii și și-ar fi făcut monopolul fără fisuri pentru 200 de ani, cea mai morbidă imaginație ar găsi greu de imaginat acest lucru. Dar oricare ar fi ultima parte a poveștii, niciun om sănătos nu își mai pune probleme că vedem doar primele stagii. Nu mai este nici o diferență în ton și tip între o ordine colectivă și una particulară; capitalismul are birocrăția sa, iar comunismul are organizarea sa. Afacerile private sunt deja publice în cel mai rău sens al cuvântului, adică sunt impersonale și dezumanizate. Afacerile publice sunt deja private în cel mai rău sens al cuvântului, adică sunt misterioase și ascunse și extrem de corupte. Noile afaceri ale guvernului vor combina tot ce este mai rău și în toate planurile. Nu va exista nici o ciudățenie, nici un umor, nici un dispreț nobil al lumii. Nu va fi nimic în afară de un lucru detestabil numit serviciu social, ceea ce înseamnă sclavie fără loialitate. Acest serviciu va constitui unul din idealuri. Am uitat să menționez că vor exista idealuri. Toți oamenii bogați din mișcare au făcut destul de clar cunoscut faptul că sunt în posesia unui număr de acest fel de alinări pentru cei de rând. Oamenii au întotdeauna idealuri atunci când nu mai pot avea idei.

Filantropistul în chestiune va fi probabil surprins să afle că unii dintre noi privesc această perspectivă la fel cum ar trebui să privim teoria conform căreia am evoluat din maimuțe. Considerăm în acest caz dacă este încă imaginabil să restaurăm acel lucru uitat de mult numit auto-guvernământ: acesta reprezintă puterea cetățeanului într-un anumit

grad să-și direcționeze viața și să-și construiască propriul mediu, să mănânce ce-i place, să poarte ce alege și să aibă, ceea ce încrederea din necesitate îi refuză, o gamă de alegeri. În aceste note asupra noțiunii, am fost preocupat să întreb dacă este posibil să scapi din acest enorm rău al centralizării sau al simplificării și ceea ce am spus este cel mai bine rezumat în două titluri sau în două afirmații paralele. Acestea par pentru unii puțin contradictorii, dar în realitate chiar se confirmă.

În primul rând, spun că acest lucru este un lucru ce poate fi făcut de oameni. Nu este un lucru care poate fi făcut oamenilor. Aici diferă de aproape toate schemele socialiste așa cum diferă de filantropia plutocrată. Nu spun că eu, privind acest prospect cu dușmănie și dispreț, îi pot salva pe ei de el. Spun că ei mă pot salva de el, și pe ei înșiși de el, dacă îl privesc de asemenea cu dușmănie și dispreț. Dar trebuie să fie făcut în spiritul unei religii, unei revoluții și, voi adăuga eu, unei repudieri. Ei trebuie să dorească să o facă așa cum vor să scoată invadatorii dintr-o țară sau să oprească răspândirea ciumei. Și în această privință criticii noștri au un mod curios de a se contrazice în cerc. Ei îi întrebă de ce ne deranjăm să denunțăm ce nu putem distruge și să oferim un ideal pe care nu-l putem atinge. Ei spun că aruncăm doar apă murdară înainte să devenim curați sau că analizăm doar animalele mici din apa murdară, în timp ce nici nu îndrăznim să o aruncăm. De ce facem oamenii să fie nemulțumiți de condițiile cu care ar trebui să fie mulțumiți? De ce să insultăm o sclavie intolerabilă care trebuie să fie tolerată? Dar când în schimb noi întrebăm de ce idealul nostru este imposibil sau de ce răul este indestructibil, ei răspund „pentru că nu puteți determina oamenii să-l dorească distrus“. Posibil, dar, pe de altă parte, nu ne pot învinui pentru că încercăm. Ei nu pot spune că oamenii nu urăsc plutocrația destul de încât să o distrugă și apoi ne învinuiesc pentru că îi facem să se uite la ea suficient cât să o urască. Dacă nu o vor ataca până când o vor urî, atunci facem cel mai practic lucru pe care îl putem face arătându-le să fie răi. O mișcare morală trebuie să înceapă undeva, dar cer să fie o mișcare morală. Nu este o oscilație financiară sau un regulament al poliției sau o factură privată sau un detaliu al păstrării cărților. Este un efort mareț al voinței omului, precum abandonarea oricărui rău major sau nu este nimic. Spun că dacă oamenii vor lupta pentru asta ar putea câștiga; nu am sugerat nicăieri că se poate câștiga fără luptă.

Sub această direcție am considerat, de exemplu, posibilitatea unui boicot organizat al magazinelor mari. Fără îndoială ar fi un sacrificiu să boicotăm marile magazine; ar fi ceva probleme să percheziționăm magazinele mici. Dar ar fi vorba despre a o suta parte a sacrificiului și efortului care au fost demonstrate de mase de oameni făcând un protest patriotic sau religios – când ei voiau doar să protesteze. Sub aceeași regulă generală, am remarcat că o viață reală pe pământ, oamenii nu doar oprindu-se pe pământ, ci trăind de pe urma lui, ar fi o aventură ce ar implica atât încăpățănare cât și abnegație. Dar nu ar fi nici pe jumătate atât de ascetic ca acel tip de aventură care este o banalitate de atribuit coloniștilor și creatorilor de imperii; este nimic în comparație cu ce a fost în mod normal arătat de milioane de soldați și călugări. Este adevărat doar că acești călugări au credință, că soldații au un steag, și că creatorii de imperii erau posibil sub impresia că ar putea ajuta Imperiul. Dar nu mi se pare chiar de neconceput, în varietățile de experiență religioasă, că

oamenii ar putea să dea atâta atenție pământului precum călugării cerului, că oamenii chiar ar putea crede în lopețile care construiesc precum în săbiile care distrug și că englezii care au colonizat peste tot ar putea începe să colonizeze Anglia.

Admițând, așadar, sau mai bine zis insistând că acest lucru nu se poate face decât dacă oamenii cred cu adevărat că merită făcut, voi merge mai departe și voi sugera că, chiar și în aceste departamente diferite, sunt mai mulți oameni care cred că merită făcut decât cei care nu cred că merită observat. Așadar, chiar și în mulțimile care asupresc marile magazine, auziți de fapt multă bombăneală în marile magazine – nu atât de multă pentru că sunt mari, ci pentru că sunt rele. Dar aceste critici sunt întrerupte, în timp ce laudele și elogiile ireale sunt conectate, la fel ca oricare altă conspirație. Când milionarul care deține magazinele este criticat, este vorba de clienții săi. Când este complimentat în mod frumos, este vorba de el însuși. Dar când este înjurat, este în camera ascunsă; când este slăvit de el însuși, este aclamat de pe acoperișul casei. Asta înseamnă publicitate – o voce destul de puternică încât să înece remarcile făcute de public.

În cazul pământului, la fel ca în cazul magazinelor, am încercat să evidențiez că există, dacă nu o agitație morală, cel puțin materialele unei agitații morale. Așa cum nemulțumirea cu magazinele persistă chiar și printre cei care fac cumpărături, o dorință pentru pământ persistă chiar și în cel care abia sunt lăsați să meargă pe pământ. Ofer exemplul populației din cartierul sărac din Limehouse, care au fost mutați forțat în apartamente înalte, plângând cu amărăciune pierderea micilor grădinițe pe care le construiseră pentru ei în colțurile cartierelor lor. Pare absurd să spui despre o țară că niciunul din oamenii săi nu poate fi țăran, când până și londonezii din East-End încearcă să fie țărani. Am observat, de asemenea, și că, în cazul țării, este acum o nemulțumire generală, atât în rândul moșierilor cât și în rândul arendașilor. Totul pare să indice către o viață mai simplă a unui om pe câmp, cât mai departe de complicațiile cu privire la rentă și lucru, mai ales când arenda este de multe ori neplătită sau puțin profitabilă, iar muncitorii sunt de multe ori în grevă sau șomeri. Din nou pot fi un milion de indivizi care se simt așa, dar milionul a devenit o adunătură, iar pentru o adunătură este un lucru moral. Dar nu voi fi niciodată atât de lipsit de patriotism încât să sugerez că englezii nu vor putea niciodată să conducă un război agrar în Anglia așa cum au făcut-o irlandezii în Irlanda. În general, așadar, după acest prim principiu, lucrul ar trebui în mod cert să fie predicat la fel ca o luptă, dar este destul de neadevărat și puțin istoric să spui, ca o regulă, că atunci când o luptă este predicată, nu există luptători.

Al doilea principiu general al meu, care poate părea contradictoriu, dar este adevărat, este acesta. Cred că lucrul trebuie să fie făcut pas cu pas și cu răbdare și concesii parțiale. Cred asta, nu pentru că aș avea vreun fel de credință în cultul protest al târăgănării care este câteodată numit evoluție, ci din cauza circumstanțelor distincte ale cazului. Mai întâi, adunările pot jefui, arde și fura omul bogat, foarte mult în beneficiul și edificarea sa spirituală. Ei ar putea s-o facă în mod nefiresc, aproape fără să-și dea seama, când se gândesc la altceva, cum ar fi o antipatie față de evrei sau hughenoți. Dar nu ar fi niciodată în avantajul nostru să oferim șocuri foarte violente sentimentului de proprietate,

chiar și acolo unde este foarte prost plasat sau proporționat, pentru că acesta este exact sentimentul pe care încercăm să-l reînviem. Din punct de vedere psihologic, ar fi prostesc să insultăm chiar și o feministă nefeminină pentru a deștepta un cavalerism delicat către femei. Ar fi imprudent să folosim o imagine sacră ca un băț cu care să lovim un iconoclast și să-l învățăm să nu atingă icoanele. Unde vechiul sentiment al proprietății este încă cinstit, cred că ar trebui să fie tratat în mai multe faze și cu ceva considerație. Unde simțul proprietății nu există deloc, așa cum se întâmplă cu milionarii, ar putea fi privit destul de diferit; ar apărea o întrebare dacă proprietatea procurată în anume feluri este de fapt proprietate. Cât despre cazul acaparării și realizării monopolurilor constrânse de afaceri, acesta cade sub primul dintre principiile mele. Este pur și simplu o întrebare dacă avem curajul moral să pedepsim ce este în mod cert imoral. Nu mai este nici o îndoială în legătură cu aceste operațiuni legate de marile finanțe cât este despre piraterie pe mări. Este doar un caz al unei țări atât de dezordonată și prost guvernată încât devine infestată cu pirați. Am tratat, așadar, în această carte despre încredere și neîncredere, nu doar pentru popularul protest al unui boicot sau al unei greve, ci pentru atenția directă a statului împotriva criminalilor. Dar când criminalii sunt mai puternici decât statul, orice încercare de a-i pedepsi va fi în mod clar numită rebeliune și chiar o luptă.

Revenind la al doilea principiu, totuși, este un alt motiv mai puțin abstract pentru a recunoaște că scopul trebuie să fie atins prin introducerea unor stadii. A trebuit să iau în considerare mai multe lucruri care ar putea să ne aducă mai aproape de distributism, chiar dacă ei nu sunt niște distribuțiști foarte mulțumitori, ardenti sau austeri. Am luat exemplul unei mașini Ford care ar putea fi făcută în masă, dar este folosită pentru aventuri individuale; în definitiv, o mașină privată este mult mai privată decât un tren sau un tramvai. Am luat de asemenea exemplul unei alimentări generale cu electricitate, care ar putea oferi multor ateliere prima șansă. Nu pretind ca toți distribuții să fie de acord cu mine și cu decizia mea aici, dar în total înclin să decid că ar trebui să folosim aceste lucruri pentru a despărți blocul fără speranță dintre capitalul concentrat și management, chiar dacă grăbim abandonul lor când ei și-au făcut treaba. Suntem preocupați să producem un anumit tip de oameni, acel tip de oameni care nu vor slăvi mașinile chiar dacă ei le folosesc. Dar este esențial să insistăm la fiecare etapă asupra faptului că suntem liberi nu doar să oprim slăvirea mașinărilor, dar și să oprim folosirea lor. În această conexiune am critica anumite comentarii ale domnului Ford și întreaga sa idee a standardizării pe care a spus că o reprezintă. Dar peste tot recunosc o diferență între metodele pe care le folosim pentru a produce o societate mai sănătoasă și lucrurile pe care acea societate sănătoasă ar putea fi în stare să le facă. De exemplu, un popor care a aflat cât de amuzant este să faci lucruri nu ar mai vrea niciodată să le facă cu o mașinărie. Sculptorii nu doresc să arate publicului o statuie cu un strungar sau un pictor care să printeze o imagine ca un model, iar un meșteșugar care era într-adevăr capabil de a face oale sau farfurii nu ar fi pregătit să se degradeze până acolo încât să le manufactureze. Este ciudat, apropo, că simplul cuvânt „manufactură” înseamnă contrarul a ceea ce ar trebui să însemne. Este el însuși o mărturie a unui timp mai bun când nu însemna munca unei fabrici moderne. În înțelesul strict al cuvântului, un sculptor fabrică o statuie, iar un lucrător din fabrică nu fabrică un șurub.

Dar oricum, o lume în care erau mai mulți oameni independenți ar fi probabil o lume în care ar fi mai mulți meșteșugari individuali. Când am creat ceva precum lumea, ar trebui să credem că ea simte mai multe decât simte lumea modernă pericolul creațiilor moarte ale mașinărilor și valoare a ceea ce omoară. Și am sugerat că o asemenea lume ar putea foarte bine să facă prevederi cu privire la mașinării, așa cum facem cu toții despre arme; admițându-le pentru scopuri particulare, dar păzindu-le în moduri particulare.

Dar toate acestea aparțin etapei mai târzii a perfecționării, când bunăstarea generală a oamenilor liberi există deja; nu o consider nepotrivită cu folosirea oricăror alte instrumente care sunt inocente și ajută oamenii să găsească un sprijin. Am observat de asemenea că la fel cum eu nu cred că mașinăriile sunt un instrument imoral, așa nu cred că acțiunea statului este un instrument imoral în el însuși. Statul ar putea face foarte multe în primele etape, mai ales prin educarea cu privire la noile și necesarele meșteșuguri și munci, prin înzestrare sau evaluare pentru a proteja experimentele distributive și prin legi speciale, precum taxarea contractelor. Toate acestea sunt acoperite de ceea ce eu numesc al doilea principiu, acela că noi folosim instrumente intermediare sau imperfecte; dar funcționează cu primul principiu, că trebuie să fim perfecți nu doar în răbdarea noastră, dar și în pasiunea noastră și indignarea noastră de durată.

În ultimul rând, sunt problemele comune și evidente precum cea a populației, și în această conexiune admit că procesul poate implica mai devreme sau mai târziu un element de emigrare. Dar cred că emigrarea poate fi experimentată de cei care înțeleg noua Anglie și nu de cei care vor să scape de ea sau de necesitatea ei. Oamenii trebuie să înțeleagă noua însemnătate a vechii fraze „caracterul sacru al proprietății private“. Trebuie să fie un spirit care va face coloniștii să se simtă ca acasă și nu în străinătate. Și iată, admit, este dificil; mărturisesc că știu doar un lucru care va da totuși unui nou pământ sanctitatea unui lucru deja bătrând și plin de afecțiuni mistice. Iar acest lucru este un altar – prezența adevărată a religiei sacre.

Așadar, inevitabil, sfârșesc cu nota unei alte controversă – o controversă pe care nu știam că o urmăresc aici. Dar ar însemna să nu fiu onest dacă nu aș menționa-o aici și oricare ar fi cazul în acea conexiune este imposibil să negi că există o doctrină în spatele întregii noastre poziții politice. Nu este necesar doctrina unei autorități religioase pe care o primesc eu însumi, dar nu poate fi negat că trebuie să fie într-un sens religioasă. Adică trebuie cel puțin să aibă o referință la o ultimă examinare a universului și mai ales a naturii omului. Cei care sunt așadar gata să vadă proprietatea atrofiată ar trebui să fie gata să vadă mâini și picioare amputate. Ei chiar cred că acestea ar putea deveni organe moarte precum apendicele. Cu alte cuvinte, este într-adevăr o diferență fundamentală între viziunea mea și acea viziune a omului ca fiind doar un intermediar și schimbător – o articulație, dacă nu o articulație lipsă. Creatura, se spune, odată a mers în patru labe, iar acum merge pe două picioare. Cea mai evidentă implicație ar fi că următorul stadiu al evoluției va fi ca omul să stea într-un picior. Iar aceasta va fi de foarte mare valoare pentru puterile capitalistă sau birocratică care sunt responsabile pentru el. Va însemna, cel puțin, că doar jumătate din numărul de cizme necesare va fi oferit claselor muncitoare. Va

însemna că toate plățile vor fi cu o jumătate de picior mai scurte. Dar aș mărturisi la sfârșit, ca și la început, că eu cred în omul ce stă pe două picioare și are nevoie de două cizme și că îi doresc să fie pe propriile sale picioare. Ați putea considera asta conservatorism. Ați putea considera revoluționară ideea de a ajunge la asta. Dar dacă asta este conservatorism, atunci eu sunt conservator; dacă este revoluționar, eu sunt revoluționar – dar prea democratic pentru a fi evoluționist, oricum.

Lucrul din spatele socialismului și al multor altor lucruri moderne este o nouă îndoială. Nu este doar o îndoială despre Dumnezeu este mai degrabă o îndoială despre om. Vechea moralitate, religia creștină, Biserica Catolică, au diferit de toate aceste noi mentalități pentru au crezut cu adevărat în drepturile omului. Adică, au crezut că oamenii obișnuiți erau îmbrăcați cu puteri și privilegii și un fel de autoritate. Așadar omul obișnuit avea dreptul de a avea de-a face cu materialele tipografice, până la un anumit punct; acela este dreptul proprietății. Așadar omul obișnuit avea dreptul de a conduce celelalte animale fără niciun motiv; aceasta este obiecția pentru vegetarianism și multe altele. Omul obișnuit a avut un drept de a judeca cu privire la propria sănătate și ce riscuri și-ar asuma cu lucrurile obișnuite ale mediului său; aceasta este obiecția pentru prohibiție și alte lucruri. Omul obișnuit a avut dreptul de a judeca sănătatea copiilor săi și de a-i crește cât mai bine; aceasta este obiecția pentru numeroasele interpretări ale educației moderne a statului. În aceste lucruri primare în care religia veche îi acorda încredere omului, noua filosofie nu are încredere în el. Insistă că trebuie să fie un tip foarte rar de om pentru a avea drepturi în aceste domenii și când el este tipul cel rar, are dreptul de a-i conduce pe alții chiar mai mult decât pe sine. Este acest scepticism profund despre omul obișnuit care este punctul comun în cele mai multe elemente contradictorii ale gândirii moderne. De aceea domnul Sidney Webb dorește să conducă toți oamenii care există ca pe niște oi sau ca pe animale mult mai proaste decât omul. Ele nu creează o revoltă împotriva unei tiranii anormale. Ele nu se revoltă împotriva regelui. Se revoltă împotriva cetățeanului. Vechiul revoluționar, când a stat pe acoperiș, ca revoluționarul din „The Dynamiter”¹, și s-a uitat asupra orașului, obișnuia să-și spună: „Gândește-te cum prinții și nobilii petrec în palatele lor; gândește-te cum căpitanii și cohortele merg pe străzi și zdrobesc oamenii”. Dar noul revoluționar nu se gândește la asta. El spune: „Gândește-te la toți acei oameni proști din vile vulgare sau cartiere ignorante. Gândește-te cât de rău își învață copilul; gândește-te câte lucruri rele îi fac câinelui și cum jignesc sentimentele papagalului”. Pe scurt, acești învățați, corect sau greșit, nu pot avea încredere în omul obișnuit să-și conducă casa și în mod sigur nu vor să conducă statul. Nu vor să-i dea nici o putere politică. Sunt dispuși să-i dea un vot, pentru că au descoperit că nu-i va da astfel nici o putere. Nu sunt dispuși să-i dea o casă, o soție sau un copil, sau un câine, sau o vacă, o bucată de pământ, pentru că aceste lucruri chiar îi oferă putere.

Acum dorim să fie înțeles faptul că politica noastră este să-i oferim lui putere prin a-i da aceste lucruri. Dorim să insistăm că aceasta este adevărata barieră morală care stă sub toate conflictele noastre și poate este singura care merită să fie disputată. Suntem departe

---

1 volum de povestiri scurte, alcătuit în 1885 de Robert Louis Stevenson și Fanny Vandergrift - TEI

de a nega, mai ales acum, că este prea mult de spus de partea cealaltă. Noi singuri, poate, suntem mai dispuși să insistăm cu adevărat că cetățeanul respectabil de nivel mediu ar trebui să aibă ceva de condus. Noi singuri, în aceeași măsură și pentru același motiv, avem dreptul să ne numim democrați. O republică obișnuia să fie numită o națiune a regilor și în republica noastră regii au cu adevărat regate. Toate guvernările moderne, prusace sau rusești, toate cele moderne, capitaliste sau socialiste, iau acest regat regelui. Pentru că nu le place independența acestui regat, ei sunt împotriva proprietății. Pentru că nu le place loialitatea regatului, sunt împotriva căsătoriei.

Este, așadar, cu un pic de amuzament trist cu care notez viziunile dureroase care acompaniază plățile ce se scufundă. Observ că profeții sociali încă le oferă celor fără casă ceva mult mai înalt și mai pur decât o casă, și le promit o superioritate normală celor care nu le este permis să fie normali. Sunt destul de fericit să visez la vechea muncă neplăcută a democrației, prin care pe cât de mult posibil ar trebui să fie oferită fiecărei ființe o viață umană, în timp ce autorul genial al Primilor oameni pe lună ne va ridiculiza fără îndoială cât de curând într-o poveste numită „Ultimii oameni de pe pământ“.

Și chiar cred că atunci când își vor pierde mândria proprietății personale vor pierde ceva ce aparține posturii lor drepte și sprijinului și vor ezita asupra planetei.

Între timp stau printre mulțimea de funcționari supra-încântați și lucrători prost plătiți într-un metrou sau într-un tramvai; citesc despre marea concepție a Oamenilor ca zei și mă întreb când vor fi oamenii ca oameni.

Cartea lui **G. K. Chesterton** se încheie aici.
Ca și munca noastră, a celor din TEI.
Înainte de a încheia, te rugăm să dai și tu mai departe.
Nu neapărat (sau nu numai) cartea,
ci și ideile și informațiile conținute de ea.
Credem că numai așa putem face țara
și lumea puțin mai bune.
Dar din dar... Spor!

MEMBRII

Traduceri Ecologice Independente

care au contribuit la această lucrare sunt:
Spicul, graphicube, Floria Tosca, Alexandra Buta,
Lili A., Laura Teo, Cristina Balaban, Ioana Bondrea,
Constantinescu Alexandra, Sorin Vînturiș și alții.